

**SÁROSPATAKI CAROLINA ÓVODA
ÉS BÖLCSŐDE**

3950 Sárospatak, Zrínyi u. 40.

Tel.: 06-47/311-719; T/F: 06-47/311-856

e-mail: carolinaovodasp@pr.hu

**SZEMÉLYISÉGFEJLESZTŐ
ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM**

a Bölcsőde Szakmai Programjával

OM azonosító: 028529
Elfogadta: Sárospataki Carolina Óvoda és Bölcsőde nevelőtestülete
Jóváhagyta: Sárospataki Carolina Óvoda és Bölcsőde vezetője
Hatályos: 2017. szeptember 01-től
Érvényes: a kihirdetés napjától visszavonásig
Verziószám: 1/2017.
Készült: 1 eredeti pld-ban

**Sárospatak
2017.**

TARTALOMJEGYZÉK

<i>Fejezetcím</i>	<i>Oldalszám</i>
I. Jogsabályi háttér	3.
II. Bevezető gondolatok	4-5.
III. Helyzetelemzés	6.
IV. Óvodai nevelésünk célmeghatározása	7-8.
1. Gyermekképünk	7.
2. Óvodaképünk	7-8.
3. Pedagógusképünk	8.
4. Dajkaképünk	8.
V. Óvodai nevelésünk célja és általános feladatai	8-16.
1. Egészséges életmód alakítása	9-10.
a) A környezettudatos magatartás megalapozása	10.
b) Az óvoda egészségvédő, fejlesztő programja	11-12.
2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés biztosítása	12-14.
3. Anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés	14-16.
VI. Az óvoda feltételrendszere	17-18.
1. Személyi feltételek	17.
2. Az óvoda tárgyi, dologi feltételei	18.
VII. Az óvodai élet megszervezése	19-21.
1. Csoportszervezés módja	20.
2. Javasolt napirend	20-21.
VIII. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai	21-37.
1. Játék	21-24.
2. Verselés, mesélés	24-26.
3. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc	26-28.
4. Rajzolás, mintázás, kézimunka	28-29.
5. Mozgás	29-31.
6. Külső világ tevékeny megismerése	31-35.
7. Munka	35-36.
8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	36-37.
IX. A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére	37-38.
Iskolai tanulásra alkalmasság, iskolaérettség	
X. Az óvoda kapcsolattartási rendszere	38-40.
XI. Az intézmény speciális és sajátos feladatai	41-55.
1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek	41-46.
2. Korcsoportjukat ismétlő gyermekek fejlesztése	46-47.
3. Gyermekvédelem az óvodában	47-55.
XII. Dokumentáció	55-56.
XIII. A program felülvizsgálata	57.
XIV. A bölcsődei nevelés szakmai programja	58-81.
XV. Felhasznált irodalom	82.
XVI. Érvényességi nyilatkozat	83.
XII. Legitimációs záradék	84.

I. JOGSZABÁLYI HÁTTER

- A kormány 363/2012.(XII.17.) kormányrendelete Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- A 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- A 32/2012.(X.8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 2003.évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011.évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól
- Az 1997. évi XXXI. Törvény a Gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998.évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 2002. évi XXI. törvény a közoktatás módosításáról – a nemzeti és etnikai kisebbségek óvodai neveléséről
- A 137/1996. (VIII.28.) kormányrendelet alapján kiadott Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- A 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 3/2002. (II.15.) OM rendelet a közoktatási minőségbiztosításról és minőségfejlesztésről
- 2/2005. (III.01.) OM rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveiről
- A 2011. évi CXC. törvény A Nemzeti Köznevelésről
- A 2013. évi CXXXVII. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- Sárospatak Város Képviselő-Testületének 11400-2/191/2007. (VI.29.) KT. számú határozata a Mese Óvoda és Bölcsőde Alapító Okiratának módosításáról, valamint a Carolina Óvoda és a Kincskereső Óvoda-Bölcsőde jogutódlással történő megszüntetéséről
- a Sárospataki Carolina Óvoda és Bölcsőde 169-49/2016. okiratszámú, módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt Alapító Okirata

II. BEVEZETŐ GONDOLATOK

„Gyermekekkel foglalkozni,
minden bizonnyal a leghálásabb munka,
ami a földünkön osztályrészünkül jutott,
de saját tökéletességünket is
ez mozdítja leginkább előre”
(Brunsztvik Teréz)

A 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról, a hatálybelépett törvényi rendelkezések, valamint az intézményünkben bekövetkezett személyi változások (generáció-váltás) szükségsszerűvé teszik a pedagógiai programunk felülvizsgálatát és módosítását.

Pedagógiai alapelveink meghatározásánál a következőkből indultunk ki:

- az óvodai nevelésünknek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia - az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával - oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen a magas színvonalú nevelésben,
- a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg,
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben óvodánk és bölcsődénk kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.

A Sárospataki Carolina Óvoda és Bölcsőde pedagógiai programját készítette Lendvainé Szendrei Ágnes intézményvezető, valamint Hersman Eszter kisgyermeknevelő, a bölcsőde szakmai vezetője, majd azt intézmény nevelőtestülete megtárgyalta, véleményezte és elfogadta.

➤ **Pedagógiai Programunk rövid ismertetése**

Intézményünk pedagógiai programját több évtizedes szakmai tapasztalatunkra alapoztuk, megőrizve az óvodai nevelés értékeit, figyelembe véve környezetünk rohamos változásait. A szülők, óvodapedagógusok közös felelőssége, hogy megőrizték a gyermekkor nyugalmát, derűjét és felfedeztessék a gyermekkel mindazokat az ismereteket, tapasztalatokat, amelyek segítségével eligazodnak a környezetükben.

Tartalmi munkánk jellemzői:

- Óvodánk 11 és Bölcsődénk 3 csoportja egy épületben helyezkedik el, - mely nagyméretű ugyan, de - családias jellegű, biztonságot adó környezetet nyújt.
- Tárgyi feltételeink kimagaslóak.
- Dolgozók a nevelés iránt elhivatott, jól felkészült, a gyermeket szerető és tisztelő szakemberek.
- Óvodai csoportjaink vegyes összetételűek.

- A gyermekek nevelése az egész nap folyamán, az életkori sajátosságaik és szükségleteik figyelembevételével, változatos tevékenységek közben történik.
- Az óvodai nevelésünk alapja a játék. Az ismeretnyújtás is ezen keresztül valósul meg, hisz tudjuk és hisszük, hogy a játék a gyermek elsődleges tevékenysége és a nevelés leghatékonyabb eszköze.
- A gyermekek személyiségfejlesztésének további lehetőségei az óvodai tevékenységekben van. Tevékenységrendszerünk középpontjában a tapasztalás, megismerés, közvetlen ismeretszerzés áll, mint komplex tevékenységrendszer.
- Olyan nevelést kívánunk folytatni, melyben kialakulnak és fejlődnek a gyermekek érzelmi, értelmi, szociális és intellektuális képességei. Célunk és feladatunk, hogy a gyermekek a fejlesztés eredményeképpen az óvodáskor végére rendelkezzenek azokkal a képességekkel, készségekkel, attitűdökkel, amelyek alkalmassá teszik őket a sikeres iskolakezdésre.
- Programunkban – a gyermekek családi háttérének különbözőségeiből adódóan – nagy hangsúlyt kap a szokások kialakítása, a képességek megalapozása, az egyéni fejlesztés.
- Az alapító okiratunkban foglaltak szerint alapfeladatunk a sajátos nevelési igényű gyermekek (SNI-sek) integrált nevelése is. A fejlesztéshez az illetékes szakértői bizottság szakvéleményének megfelelően – az általuk meghatározott területeken – a helyi pedagógiai szakszolgálat szakemberei kiegészítik és segítik a nevelő-fejlesztő munkánkat.

Pedagógiai programunk alapja a 2007-ben készült Helyi Nevelési Keretprogram, majd a 2010-ben kidolgozott Személyiségközpontú Óvodai Nevelési Program az egészséges életmód, a természetszeretet, a környezetvédelem a művészeti nevelés tükrében, valamint ennek a programnak a 2013-ban módosított változata.

Jelen program felülvizsgálatát, ill. a programmódosítást az teszi szükségessé, hogy jogszabályi változások és kötelezettségek léptek életbe, valamint intézményünkben is jelentős változások történtek. A legnagyobb változás dolgozóink személyi összetételében történt, hiszen az elmúlt 5 évben az óvodapedagógusok 80%-a nyugdíjba vonult.

Az előző pedagógiai programokat azok a nagy tapasztalattal és kiforrott pedagógiai módszerekkel rendelkező kolléganők írták, akik jelenleg már nem dolgoznak a gyermeknevelésben. Intézményünkben már egy új generáció kapott lehetőséget, akik tele vannak ambícióval, új ötletekkel és lelkesedéssel. Ők szeretnék az új elképzeléseiket megvalósítani, amelyhez nem szabhatunk szűk korlátokat. Lehetőséget kell biztosítanunk az újnak, a másnak, a korszerűbbnek, ugyanakkor meg kell hagynunk a lehetőséget arra is, hogy aki a biztos, régi, bevált úton szeretné folytatni az óvodai nevelést, azt megtehesse.

Mindezért egy olyan rugalmas pedagógiai program megfogalmazására kell sort kerítenünk, amelyben megőrizzük az eddigi, magas színvonalú munkánkkal létrehozott értékeinket, és lehetőséget adunk az új programok és módszerek bevezetésére, továbbfejlesztve ezzel óvodánk szakmai színvonalát, a fenntartó, a szülők és a gyermekek igénye, elvárása szerint.

III. HELYZETELEMZÉS

Sárospatak egy történelmi múltú, hangulatos kisváros Magyarország észak-keleti szögletében. Miskolctól, Nyíregyházától 70 km távolságra helyezkedik el. Lakosságának a száma 12000 fő, ami az elmúlt években sajnos csökkenő tendenciát mutat. A fiatalok jelentős része főiskolai, egyetemi tanulmányai folytatása miatt nagyvárosba költözik, és a munkalehetőségek hiányában nem jön vissza lakóhelyére. Ebből következik, hogy városunkban a születések száma kismértékben csökken, ill. stagnál. Munkahelyeket a fém- és ruhaipar, a kereskedelem, az egyre jelentősebb számú vállalkozások és az önkormányzat, ill. a járási hivatal tud biztosítani. Az elmúlt években a munkanélküliek száma folyamatosan csökken. A városban és a város vonzáskörzetében élő családok társadalmi és gazdasági helyzete nagyon eltérő. A gyermekek fejlettsége is változó, ismereteik és képességeik különbözőek, melyet tovább fokoz a szociokulturális háttérük és környezetük különbözősége is.

A gyermekek többsége érzelmi biztonságot nyújtó környezetből, családból érkezik, de minden évben nő azoknak a gyermekeknek a száma, akik életében különböző problémák, a szülőknél krízishelyzetek jelennek meg.

Intézményünk a város egyetlen önkormányzati fenntartású óvodája. Sárospatak lakótelepi és kertvárosi részének találkozásában helyezkedik el. Az eredeti épület 1976-ban épült 6 csoportosnak és a 2010-ben az ÉMOP 4.3.1/2F. pályázat keretében felújításra, bővítésre és korszerűsítésre került. Ebben az épületben kap helyet a 11 óvodai és a 3 bölcsődei csoport.

Korábban Sárospatak városnak három önálló óvodája volt, az 1846-ban alapított 1.sz., az 1973-ban átadott 2.sz, és az 1976-ban megépített 3.sz napköziotthonos óvodák, valamint az 1952-ben alapított bölcsődéje. Valamennyi korábbi intézmény magas színvonalon végezte gyermeknevelői és pedagógiai tevékenységét, de a csökkenő gyermeklétszám miatt a három óvoda és a bölcsőde összevonására sor került 2007-ben.

Hosszú ideig a pedagógiai programjainkban törekedtünk megőrizni az egyes óvodákban folyó nevelés sajátos arculatát, de mivel már több mint 10 éve egy óvodát alkotunk, ezért egységes nevelési, pedagógiai módszerek és szemlélet alkalmazására van szükség intézményen belül.

Az óvoda jellemző adatai

Az intézmény hivatalos elnevezése:	Sárospataki Carolina Óvoda és Bölcsőde
Az intézmény rövid neve:	Carolina Óvoda és Bölcsőde
Az intézmény pontos címe, elérhetőségei:	3950 Sárospatak, Zrínyi u. 40. Tel.: 06 47/311-719, Tel./fax: 06 47/311-856 E-mail cím: carolinaovodasp@pr.hu web-mail: www.carolinaovoda.hu
OM azonosító:	028529
Csoportok száma:	11 óvodai, 3 bölcsődei csoport
Felvehető maximális gyermeklétszámok:	Óvoda 275 fő, Bölcsőde 36 fő
Az intézmény fenntartója, elérhetőségei:	Sárospatak Város Önkormányzata 3950 Sárospatak, Rákóczi út 32. Telefonszám: 06 47/513-240 E-mail cím: sarospatak@sarospatak.hu web-mail: www.sarospatak.hu

IV. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLMEGHATÁROZÁSA

Az egységes, új **Személyiségfejlesztő Óvodai Pedagógiai Programunk** szerint az óvodás gyermekek életkori és egyéni sajátosságait olyan szeretetteljes pedagógiával kívánjuk erősíteni, amelyben erősödik a gyermekek pozitív érzelmi állapota, csökken érzelmi labilitása, fokozódik az érzelmek feletti uralkodás képessége, kialakul gazdag érzelemlágyuk. Munkánk alapja a nevelés folyamatában részt vevő személyek – gyermek, szülő, óvodapedagógus – harmonikus kapcsolata.

Pedagógiai programunk összeállításánál figyelembe vettük az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának 2009. és 2012. évi módosítását, amely épít a hazai óvodai neveléstörténet értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a magyar óvodai nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára. A gyermeket megillető jogok biztosítása érdekében meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit, melyek a következők:

- a gyermeki személyiség teljes kibontakozása,
- az emberi jogok és gyermeket megillető jogok tiszteletben tartása,
- az egyenlő hozzáférés biztosítása,
- a fejlődő gyermeki személyiséget megillető gondoskodás és különös védelem.

Óvodai nevelésünk középpontjában a gyermek áll. Az ő szükségletei, fejlődésének törvényszerűségei határozzák meg a nevelésünk feladatait és kereteit.

A szakszerűen és helyesen alkalmazott kötetlenség figyelembe veszi a gyermekek életkori sajátosságait és biztosítja a sokoldalú személyiségfejlesztést.

1. Gyermekképünk

A gyermek egyedi és megismételhetetlen személyiség. Fejlődő személyiség, fejlődését a genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei és az alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, és a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik. Mindehhez biztosítjuk a gyermekek számára az egyenlő hozzáférést.

Szeretnénk elérni, hogy minden gyermek nap, mint nap szívesen jöjjön az óvodába. Örömmel, felszabadultan tudjanak játszani egyedül és egymással. Személyiségük pozitív énképpel bírjon, nyitottan, együttműködően, a máságot elfogadóan éljenek.

Érdeklődve, egészséges önbizalommal rendelkezve, alkotó módon, de a szabályokat megértve, betartva, feladatukat tudva forduljanak a környezetük, társaik és a világ felé. Szeretettel kötődjenek társaikhoz, csoportjukhoz, óvodájukhoz.

2. Óvodaképünk

Az óvoda nevelési intézmény, mely esztétikus, biztonságos, vonzó környezetben, családias, szeretetteljes, befogadó és elfogadó légkörben óvó-védő-nevelő és szociális feladatokat lát el.

Intézményünkben biztosítjuk az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit, a szabad játék lehetőségét. Közvetetten segítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges személyiségvonások kialakulását és

fejlődését. Az óvodai nevelés és fejlesztés pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezetünk segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakítását.

Az óvodai élet sokszínűsége biztosítja a gyermekek kiegyensúlyozott és érzelme-gazdag fejlődését.

A társas kapcsolatok alakulását a tisztelet, az érzelmi dominancia, a bizalom és egymás elfogadása természetes módon jellemzi.

Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai módszerek a gyermekek személyiségéhez és egyéni képességeihez igazodnak.

Támogatjuk a tehetséges gyermekek átlag feletti, speciális, egyéni képességeinek felszínre kerülését.

A nemzeti, etnikai kisebbségekhez tartozó gyermekek, valamint a hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, a magyar nyelvi nevelést, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

3. Pedagógusképünk

Óvodapedagógusként szeretettel, pozitív érzelmi hozzáállással, pedagógiai optimizmussal, feltételek nélkül fogadjuk el a gyermekeket. Nevelőmunkánkat a felkészültség, az igényesség, az empátia, az őszinte bizalom, a példamutatás és a szociális érzékenység jellemzi.

Szakmai tevékenységünkben innovatívak, kreatívak, a problémák megoldásában aktívak, együttműködőek vagyunk. Egymás munkáját segítjük, tiszteljük, és örülünk kollegáink eredményeinek, sikereinek. A szülőkkel együttműködünk, kapcsolatunkat a tolerancia, az elfogadás, a bizalom, a megértés jellemzi.

4. Dajkaképünk

Az óvodai dajkák, az óvodapedagógusok munkájának közvetlen segítői. A szoros együttműködés és munkakapcsolat révén aktív tagjai az óvodai csoportok életének, mindennapjainak. A gyermekek gondozásában szeretettel, nagy odafigyeléssel, türelmes magatartással vesznek részt. A szülőkkel elfogadóak, megértőek és mindig segítőkészek. Az óvodapedagógusokkal összhangban részt vesznek az óvoda, a csoportszoba és a közös helyiségek esztétikus környezetének alakításában, s annak megőrzésében.

V. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA ÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI

Célunk: a gyermekek érezzék jól magukat az óvodánkban. Személyiségük fejlődjön sokoldalúan, harmonikusan, az életkori és egyéni fejlődési ütemük szerint. Értjük el azt, hogy kibontakozzanak egyéni képességeik, és felkészülten, örömmel lépjenek a következő életszakaszba.

Általános feladataink az alábbiak:

Az életkornak megfelelő sokszínű tevékenységek szervezésén keresztül a gyermekek egészséges testi fejlődéséhez szükséges feltételek, az érzelmi biztonság és az értelmi fejlődés lehetőségeinek megteremtése és biztosítása, melyet áthat az anyanyelvi nevelés. Differenciált nevelés és fejlesztés megvalósítása.

1. Egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Óvodába kerülésük a gyermekek egy új közösségbe kerülnek, amely meghatározza az elkövetkezendő évek során kialakuló magatartási és életmódbeli változásait. Életük ezen szakaszában nemcsak a szülő, hanem az óvodapedagógus és egymás szokásait is utánozzák. A mindennapok során megmutatjuk mi a jó, mit jelent egészségesnek lenni.

Célunk:

- a gyermekek egészséges életvitelének megalapozása, egészségük megőrzése
- testi-, lelki- és szociális fejlődésük elősegítése, szükségleteik kielégítése
- egészséges kapcsolat kialakítása a gyermekeket körülvevő természeti és társadalmi környezettel

Feladatunk:

- egészséges, esztétikus, biztonságos környezet kialakítása
 - olyan tárgyi feltételek (óvodaépület, felszerelés, csoportszoba, játékszerek, munkaeszközök, stb.) biztosítása, melyek nyugalmat árasztó, derűs, biztonságos légkört nyújtanak számukra
 - tenni azért, hogy a gyermekek érezzék jól magukat a felnőttek és társaik között
 - testi épségük védelme érdekében a szabályok megismertetése, betartása, betartatása
 - a gondozás keretében a gyermekek testi szükségletének, mozgásigényének, edzettségének biztosítása, egészségének védelme, egyéni fejlettségi szintjük figyelembe-vételével
 - minden nevelési területen hangsúlyozni az intézmény és a család együttműködésének fontosságát
- Valljuk, hogy az egészségnevelés csak a szülő támogatásával lehet eredményes, mert a gyermekek életmódbeli szokásaik nagy részét otthonról hozzák.
- példaértékű életvitel közvetítése a család felé (higiénés szokások alakítása, egészségvédő példamutatás)
 - a rugalmas napirendben lehetőség biztosítása a testi, lelki szükségleteik kielégítésére
 - az integráció bevezetésével lehetőség nyílik kialakítani az igényt önmagukról és a másokról való gondoskodás iránt
 - a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek segítése hátrányaik leküzdésében

Alapelvünk:

- „az egészség érték” szemlélet megalapozása
- az egészség: a testi, szellemi és közösségi jólét állapota, mely egészségre való esélyt jelent mindenki számára

Tartalma: megvalósul az egészséges életmódra nevelés színterein keresztül

- gondozás, étkezés, tisztálkodás, öltözködés, pihenés, mozgás, testedzés, betegség-megelőzés
- helyes életritmus kialakítása az életkornak megfelelő bioritmus alapján
- a hetirend és a napirend megfelelő időt biztosít a gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges tevékenységek tervezéséhez, szervezéséhez
- egészségvédelem: balesetvédelem, balesetmentes környezet biztosítása, egészséges táplálkozás, kirándulások, mindennapos mozgás, vízhezszoktatás (lehetőség esetén), gyógytorna, séta

- folyamatos figyelemfelhívással próbáljuk meg elérni, hogy tudatosan kerüljék a veszélyeket, vigyázzanak maguk és társaik testi épségére
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása a szülő és az óvodapedagógus együttműködésével

Szervezési elvek, keretek:

- a rugalmas napirend keretén belül fokozatosság, folyamatosság, rendszeresség érvényesítése
- a napirend helyes összeállítása a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembe vételével történik

a) A környezettudatos magatartás megalapozása

A környezeti nevelés céljainak, feladatainak megvalósítását elősegíti az az adottságunk, hogy óvodánk minden érdeklődő számára nyitott, s egyben a város egyik meghatározó intézménye. Az óvoda elhelyezkedése, és tágabb természeti környezete adottságokat, jellegzetességeket, értékeket nyújt számunkra. Fontos, hogy ezeket a lehetőségeket beépítsük programjainkba, tevékenységeinkbe.

Célunk:

- a környezeti és az egészségnevelési értékek kialakításához szükséges szokás- és szabályrendszer, érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása
- ökológiai szemléletmód alakítása: a környezetükben jól tájékozódó, azt védő, a szépre fogékony, lakhelyükhöz kötődő gyermekek nevelése
- optimista életszemlélet kialakítása
- tapasztalaton alapuló kreatív környezeti nevelés

Alapelvünk:

- a környezet állapotára érzékeny gondolkodásmód kialakítása
- nevelésünkkel segítjük a fenntartható fejlődést
- olyan szokásokat, szokásrendszereket, viselkedési formákat kell megalapoznunk, melyek szükségesek a környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításához, a környezettudatos életvitel és a fenntartható fejlődés érdekében

Tartalma:

- az élményszerző napok, kirándulások szervezésével a közvetlen környezeti értékek megismerése, őrzése, természetvédelmi feladatok végzése
- a környezettel, természettel kapcsolatos témák feldolgozása képességfejlesztő tevékenység formájában
- részvétel a „TeSzedd!” mozgalomban hagyományként, az óvoda környezetének közös óvása
- környezettudatos életmód megalapozása
- személyes higiéné elsajátíttatása
- az egészséget befolyásoló környezeti tényezők felismertetése
- egészséges étkezési szokások megalapozása, kialakítása
- anyag- és energiatakarékos óvodaüzemeltetés és a pedagógusok példamutatása ezen a területen
- csoportszobák, folyosók, mellékhelyiségek, udvar tisztaságának megóvása
- külső és belső környezetünk szépítése, folyamatos gondozása, fák-bokrok ültetése, fejlődésük figyelemmel kísérése, madarak életének megfigyelése
- az óvodán kívüli ismeretterjesztés lehetőségeinek kihasználása

b) Az óvoda egészségvédő-fejlesztő programja

Az óvodában folyó testi-lelki egészségfejlesztés célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott fejlődést, támogassa a gyermekek környezethez történő alkalmazkodását.

Feladatunk, hogy felkészítsük őket, és megoldási stratégiákat adjunk a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve azok káros következményeit.

A teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen az óvodában végzett tevékenységet a gyermekek és a szülők részvételével úgy befolyásoljuk, hogy az a gyermekek egészségi állapotának kedvező irányú változását eredményezze.

Célunk:

- a környezettudatos magatartás és életvitel kialakítása
- az egészséges életmód kialakítása, a helyes táplálkozás megalapozása, a mozgás megszerettetése

Feladatunk:

- tudatosítani a gyermekekben az egészség fontosságát
- ismereteik gyarapítása arról, hogyan őrizhetik meg egészségüket (sok mozgás, egészséges táplálkozás, káros környezeti hatások kerülése)
- a mozgás megszerettetésével, az egészséget értéknek tekintő gondolkodásmód kialakítása, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényére való nevelés
- az egészséges életmód megalapozása, szorosan együttműködve a családokkal, a szülőkkel
- közös családi programok szervezése az egészségmegőrzés, a mozgás jegyében
- egészségprogram keretében szűrővizsgálatok szervezése a gyermekek számára

Alapelvünk:

- tudatosítani, hogy „az egészség nagy érték”
- az egészség és a környezet összefüggéseinek felismertetése
- megalapozni a gyermekekben az egészségük védelme, megóvása iránti igényt
- mindent megtenni azért, hogy a gyermekek a lehető legegészségesebben éljenek

Tartalma:

Az óvoda mindennapos működésében kiemelt figyelmet biztosítunk a gyermekek egészséghez, biztonsághoz való jogai alapján, a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatoknak, amelyek különösen az alábbiakra terjednek ki:

- az egészséges táplálkozás megalapozása: ismeretnyújtás, tapasztalatszerzés a zöldségekről, gyümölcsökről. Zöldség- és gyümölcsnapok szervezése, amelyek keretében lehetőség nyílik ezek változatos formában történő feldolgozására és kóstolására.
- testmozgás: mindennapos mozgás, mozgás tevékenység. Gyakori séták, kirándulások szervezése. Alkalmakhoz kötődő sportrendezvények az óvoda udvarán az intézmény valamennyi gyermekének részvételével.
- bántalmazás, erőszak megelőzése
- balesetmegelőzés és elsősegélynyújtás
- személyi higiéné
- folyamatos kapcsolattartás a gyermekorvossal és a védőnőkkel szűrővizsgálatok céljából, évente fogászati- és hallásvizsgálat
- a SÓSZOBÁNK rendszeres használata a légúti megbetegedések megelőzése érdekében
- részvétel egészségügyi programokon, pályázatokon

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek képesek önállóan tisztálkodni, öltözködni, rendezettek, ápoltak.
- Önállóan, esztétikusan terítenek, kulturáltan étkeznek, az evőeszközöket rendeltetésszerűen használják.
- Képesek környezetük rendjének helyreállítására.
- Állóképességük jó, mozgásuk összerendezett.
- A gyermekek képesek a személyi higiénés feladatok ellátására: önálló testápolásra, WC használatra, zsebkendő használatára, öltözködésre, vigyáznak a tisztálkodási eszközökre, helyére teszik azokat.
- Szokásukká válik a kulturált étkezési magatartás, az egészséges táplálkozás, önállóan döntenek el, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan szednek a tálból, illetve öntenek a kancsóból.
- Ügyelnek a saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
- Kialakul bennük a természetes és mesterséges környezet felfedezésének és védelmének igénye.
- Felismerik a környezetében rejlő baleseti forrásokat, és képessé válnak ezek elkerülésére.

2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés biztosítása

Az óvodáskorú gyermekek jellemző sajátossága a magatartásuk érzelmi vezéreltsége. Érzésviláguk hatalmas, nem korlátozzák gátlások. Az érzelmeikből fakadó érdeklődés elősegíti a szellemi gazdagodásukat.

Célunk:

- a szeretetre, a bizalomra és az elfogadásra épülő óvodai légkör kialakítása
- a társas együttélés szokásainak, normáinak, szabályainak megalapozása
- egymás tiszteletére nevelés, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni sajátosságának elfogadására való ösztönzés
- az óvoda és a család kapcsolatának erősítése

Feladatunk:

- a csoportokban a céloknak megfelelő érzelmi biztonságot nyújtó légkör és életkörülmény biztosítása
- az óvodát, mint „szociális anyaölt” vesszük számba, ahol az óvodapedagógusra a szeretetteljes gondoskodás, a fejlődés segítése, ösztönzése jellemző, a munkáját segítő dajka közreműködésével
- csoportos és társas kapcsolatok ápolása az egyén szabadságának tiszteletével

Alapelvünk:

- az óvodapedagógusok személyisége, magatartása, stílusa modell a gyermekek számára, mely nagy felelősséget jelent

Tartalma:

- befogadás, beszoktatás

Az óvodába kerülés, a befogadás időszaka az első közös együttműködés a család és az óvoda, a szülő és az óvodapedagógus között. A családból, vagy a bölcsődéből érkező gyermekek számára az új környezetben a tárgyi feltételek mellett az életritmus is szokatlan. A gyermekek szokásaival, akarati tulajdonságaival a befogadáskor a természetes élethelyzetekben együtt élve, a közös játék, a beszélgetés, a tevékenykedés közben ismerkedünk meg. Éreztetjük a gyermekekkel, hogy feltétel nélkül elfogadjuk őket. Mindenfajta érzelmi megnyilvánulásukat természetesnek vesszük és gondoskodunk róluk, óvjuk, védjük őket. Időt hagyunk az édesanyától való elszakadás feldolgozására, óvatosan, türelmesen és szeretettel segítjük, biztatjuk őket. Ha megtalálják az óvodában az érzelmi biztonságot, akkor megismerkednek az óvodai

élet szokásaival, képessé válnak arra, hogy szüleik nélkül éljék a mindennapjaikat és bizalommal forduljanak az óvodában dolgozó felnőttekhez.

Az óvodai élet megismerésére Nyílt napokat tartunk, amikor a szülők és gyermekeik betekintést nyerhetnek a csoportokban folyó munkába. Bekapcsolódhatnak a napi tevékenységekbe, megismerhetik az óvoda személyi, tárgyi feltételeit.

Az óvodai élet megkezdésekor a szülő és az óvodapedagógus a kisgyermekek igényeihez igazodva döntenek el, hogy milyen módon történjen a befogadás, beszoktatás. Ebben az időszakban az óvodapedagógus a beszélgetésen túl kérdőív segítségével kér tájékoztatást a gyermekek addigi fejlődéséről, minden új gyermekről anamnézist készítünk.

Az óvodai élet mindennapjai:

- célunk, hogy a gyermekek érezzék jól magukat a közösségben, meghitt kapcsolat fűzze őket társaikhoz és a felnőttekhez
- tanulják meg saját akaratukat alávetni másokénak, de saját elképzeléseik, ötleteik megvalósítására is törekedjenek
- találjanak egymásra barátként
- a közös élmények hatására a gyermekekben erősödjön az együvé tartozás érzése és olyan erkölcsi tulajdonságok, amelyek a jó szokások megalapozását segítik
- tanulják meg természetes módon elfogadni és tolerálni a másságot, a különbözőségeket, a segítségre szorulókat, a fejlesztést igénylőket
- váljanak nyitottá az emberi és a természeti környezet szépségeire és a jóra
- ismerjék meg a közelebbi és a távolabbi környezetet: az Óvoda-Sárospatak-Zemplén szeretete erősítse a szülőföldhöz kötődés érzését
- a nemzeti ünnepeinkről való megemlékezés által a hazaszeretet érzésének erősítése

Ünnepeink, hagyományaink:

A gyermekek nevelésében nagyon fontos szerepet játszanak az évkör állandó, ismétlődéssel visszatérő ünnepei. Azon kívül, hogy segítik a gyermekeket az időbeni tájékozódásban, erős közösségformáló erővel bírnak, erősítik a hagyományokat. Életkoruknál fogva a belső tartalmat még nem értik meg, de az átélt hangulat, a hozzájuk kapcsolódó érzések, szokások maradandó élményt jelentenek. Az óvodapedagógus feladata az ünnepvárás hangulatának megteremtése. Az örömteli, érzelmegazdag készülődés énekekkel, verssel, mesével, az ünnepi díszek kihelyezésével, ajándékkészítéssel történik. Ezek az alkalmak lehetőséget adnak a szokások, az illem, az erkölcs, az emberi kapcsolatok megélésére. Az óvoda ünnepei igazodnak az emberiség évezredek óta hagyományain alapuló ünnepeihez, az évszakok körforgásához, a természet változásaihoz, a magyar nép szokásaihoz: Karácsony, Húsvét, Pünkösd. A csoportoknak sajátos ünnepeik, meghitt, közös, esetleg a családokkal együtt töltött alkalmak vannak.

Szervezési elvek, keretek:

- közös élmények a mindennapokban, a folyamatos napirend keretein belül

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek igénylik a társaikkal közös tevékenységeket, érzelmileg fogékonyak környezetükre.
- Képesek a csoport közösségben egy-egy társukkal közösen cselekedni, kisebb és az egész csoporttal együttműködni.
- El tudják helyezni önmagukat a közösségben: melyik csoport tagjai, milyen korcsoportosak.

- Községük tagjait név szerint ismerik, érkezéskor-távozáskor köszönnek.
- A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
- Társas kapcsolataikban a kérés-köszönést megfelelően alkalmazzák, képesek az udvariassághoz-, az illemhez tartozó szokások betartására, alkalmazására.
- Készek mások és a másság elfogadására, alkalmazkodásra.
- Kialakult bennük a hazaszeretet érzésének csírája: tudják melyik ország szülöttei, hol élnek, milyen nyelven beszélnek, ismerik a nemzeti zászló színeit.
- Rendelkezik azokkal az érzelmi-akarati tulajdonságokkal, amelyek szükségesek az iskolakezdéshez: feladatokban kitartás, a megkezdett tevékenységek befejezése, akadályok leküzdése, kudarcűrő képesség, képesek az iskolai élet elfogadására.
- Megfelelő önbizalommal, önállósággal, önértékelő képességgel rendelkezik.
- Erkölcsei értékrendszerük (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) megalapozódik.

3. Anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés

a) Anyanyelvi fejlesztés és nevelés

Az anyanyelvi nevelés áthatja életünket, az óvodai élet minden percét, átszövi egész nevelési folyamatunkat. A gyermekek életkori sajátossága, hogy szeretnek beszélni, hogy játékokat, tetteiket szóbeli megnyilatkozások kísérik. Valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítható feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, szabálykövetéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Nagy figyelmet fordítunk a gyermekek természetes beszédkedvének fenntartására, a gyermeki kérdések megválaszolására.

Célunk:

- a szabad beszéd iránti igény, önkifejezés, irodalmi élmény iránti érdeklődés felkeltése
- a kommunikációs nevelés által a gyermekek biztonságérzetének növelése, tájékozottságuk, ismeretük, tapasztalatuk gazdagítása
- a magyar nyelv sajátos formáinak elsajátítása, a mondanivaló helyes megfogalmazásának elősegítése
- az anyanyelv megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a természetes beszéd- és kommunikációs kedv fenntartására való ösztönzés

Feladatunk:

- modellértékű megnyilatkozás, mert ebben az életkorban az érzelmi alapokon nyugvó mintakövetés a tanulás alapja
- a gyermekek szerezzenek tapasztalatokat, élményeket változatos tevékenységeken keresztül az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről
- spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása
- a mesetudat alakítása, a nyelvi képességek differenciált fejlesztése
- a biztonságos, meghitt, elfogadó és egymást megbecsülő oldott légkör megteremtése
- a választékos beszéd alakítása, szókincs-bővítés
- az óvodapedagógus találjon mindig időt, lehetőséget a gyermekek meghallgatására, a kérdéseik megválaszolására

- az egyéni fejlesztés biztosítása, a beszédtechnikai hibák felismerése, kezelése, a pozitív megerősítés

Alapelvünk:

- az anyanyelvi kultúra átadása óvodai nevelésünk kiemelt része
- az anyanyelv helyes használata a személyiség kibontakozásának, fejlődésének forrása, egyben kifejezője is
- az anyanyelvi nevelés és a kommunikáció különböző formája jelen van a gyermekek minden tevékenységében
- sokszínűsége segíti az egyéni képességek kibontakozását

Tartalma:

- az anyanyelvi képességek fejlesztése beszélő környezet biztosításával, mesével, verseléssel, bábozással, dramatikus játékkal történik

Szervezési elvek, keretek:

- az óvodai élet nevelési területei, tevékenységformái

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek bátran, szívesen beszélnek és kezdeményeznek beszélgetést.
- Elmondják élményeiket, elbeszélésük folyamatos.
- Az anyanyelv szabályainak megfelelő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúllyal, hanglejtéssel, hangerővel és sebességgel beszélnek. Különböző mondat-szerkezeteket, mondatfajtaikat alkotnak.
- Tisztán ejtenek minden beszédhangot.
- Képesek figyelmesen hallgatni társaikat, a felnőtteket.
- Párbeszédre érettek, válaszolnak a feltett kérdésekre.
- A közvetlen felidézés mellett képesek a szándékos felidézésre, megnő a megőrzés időtartama.
- Képesek a figyelemmegosztásra-, átvitelre, a szándékos figyelemre.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodásuk mellett az elemi fogalmi gondolkodásuk is kialakulóban van.
- Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről.
- Auditív és vizuális képességeik optimálisan fejlettek.
- Differenciált észlelésük kifinomult.
- Érzékelésük pontos.
- Felismerik és megfogalmazzák az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket.
- Figyelemösszpontosításra képesek.
- Reprodukív emlékezettel rendelkeznek.
- Fogalmi gondolkodásuk kialakult.

b) Értelmi fejlesztés és nevelés

Az értelmi nevelés során a gyermekek fejlődési üteméhez igazodva különböző tevékenységeken keresztül bontakoztatjuk ki képességeiket. Azt törekszünk megismertetni, ami iránt érdeklődnek. Így indul a megismerés folyamata. Fontos számunkra a gyermekek értelmi képességeinek aktív, cselekedtetéssel történő megalapozása, fejlesztése. A tapasztalatszerzés - lehetőség szerint - mindig a valódi környezetben történik.

Célunk:

- értelmi képességek fejlesztése a gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére, életkori sajátosságaira alapozva egyéni fejlettségükhöz igazodva

- a gyermekek eljuttatása aktív cselekvéssel és az érzelmi hatások felerősítésével, a szimbolikus gondolkodástól a szemléletes, tapasztalatokon alapuló gondolkodásig, fogalomalkotásig

Feladatunk:

- változatos, sokszínű tevékenységek biztosítása a gyermekek egyéni fejlettségére, egyéni fejlődési ütemére, tapasztalataira építve
- újabb ismeretek, újabb megoldások keresése
- a társas együttélés, önérvényesítés alapvető szabályainak megismertetése, gyakoroltatása
- felelősségvállalásra, a másság elfogadására, a gyengébb védelmére, segítésére nevelés
- prevenció, tehetséggondozás, a hátránnyal küzdő gyermekek felzárkóztatása, a hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű gyermekek problémáinak korai felismerése, fejlődésük segítése
- az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció különböző formáinak alakítása helyes mintaadással
- olyan tevékenységek, játékok kezdeményezése, amelyek építenek az óvodások kíváncsiságára, megismerési vágyára
- spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása

Alapelvünk:

- az értelmi nevelés színtere, módszere és eszköze a játék és a játékos tevékenység, melyben érvényesül a gyermekek ismeretszerzési igénye, belső kíváncsisága
- a különböző tevékenységekben és élethelyzetekben kihasználjuk a spontán adódó lehetőségeket

Tartalma:

- képességfejlesztés: megismerő, kommunikációs, szociális képesség
- motorikus képesség: térbeli tájékozódás, mozgáskoordináció, nagy- és finommotorikus mozgás
- módosító, változtató képesség, környezetalakítás, problémamegoldás, kreativitás
- játékba ágyazott hagyományőrző tevékenységek

Szervezési elvek, keretek:

- a nevelési helyzeteket az egész nap folyamán kihasználjuk a fejlődés elősegítésére, a különböző fejlesztésekre
- az ismeretszerzés lehetséges formái: utánzás, minta- és modellkövetés, spontán tapasztalatszerzés, kérdezz-felelek játék, gyakorlati probléma- és feladatmegoldás

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek képesek meglévő ismereteik alkalmazására, ok-okozati összefüggések felismerésére.
- Tudják mondanivalójukat összefüggően előadni.
- Szándékos figyelmük a feladat végzése alatt tartós.
- Megadott szempontok szerint képesek önálló megfigyelések végzésére.
- Képesek azonosulni a feladattal, igényükké válik a megoldásra törekvés, problémamegoldó gondolkodásuk kialakul.
- Tevékenységeikben képesek társaikkal az együttműködésre.
- Meghallgatják társaik élményeit, tapasztalataik elmondását.

VI. AZ ÓVODA FELTÉTELRENDSZERE

1. Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus. Jelenléte a nevelés egész folyamatában meghatározó jelentőségű. Elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent az környezete számára. A nemzetiséghez tartozó és a migráns gyermekek részére lehetőséget teremt ahhoz, hogy kölcsönösen megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Az óvodapedagógus tevékenységét és az óvoda működését a nem pedagógus, elsősorban a dajkai munkakörben dolgozó alkalmazottak munkája segíti.

Az óvoda dolgozói létszáma: 39 fő.

A Személyiségfejlesztő Óvodai Pedagógiai Programunk megvalósításához a dolgozóink szakmai képzései, végzettségei:

<i>Megnevezés</i>	<i>Fő</i>
Felsőfokú óvodapedagógus	23
<i>Másoddiplomával rendelkező pedagógus</i>	<i>1</i>
Tanár-, ill. tanítóképző főiskola	1
<i>Szakvizsgázott pedagógus</i>	<i>12</i>
Közoktatási vezető	4
gyakorlatvezető mentortanár	6
drámapedagógus	1
tánc- és drámapedagógus	1
<i>Egyéb szakképzések, továbbképzések:</i>	
• Drámapedagógia	4
• Mozgásfejlesztő pedagógus	5
• Fejlesztő pedagógus	3
• Mentálhigiénés	7
• Minőségbiztosítási alapismeretek	2
• vizuális nevelés	2
• zenei nevelés	1
• gyógypedagógiai asszisztens	1
• népi játszóházi foglalkozásvezető	1
• pszichológiai-, pedagógiai ismeretek	2
• környezetismeret, környezetvédelem	2
• számítógép-kezelő	5
Pedagógiai munkát segítő főállású dolgozó	15
• óvodapedagógus végzettségű	3
Egyéb óvodai alkalmazott	1

2. Az óvoda tárgyi, dologi feltételei

2010. szeptemberétől a város déli részén, a lakótelep és Bodroghalász között elhelyezkedő csodálatos intézményünkbe fogadjuk az óvodás és bölcsődéskorú gyermekeket. Ez a kibővített, felújított, gyönyörű és korszerű épület 12 óvodai csoporttal és 300 férőhellyel rendelkezik. Itt helyezkedik el a bölcsődei intézményegységünk is, ahol a 3 csoportszobában 36 bölcsődés gyermeket tudunk fogadni.

Tágas csoportszobák, korszerű kiszolgáló helyiségek állnak a gyermekek és a dolgozók rendelkezésére. Nagy örömünkre szolgált, hogy az óvodabővítéssel egy időben – a gyermeklétszámhoz igazodva – az óvoda udvarának alapterületét is megnövelte a fenntartó.

A belső és külső környezetünket igyekszünk otthonossá, barátságossá tenni. A csoportszobák egyéni ízlésvilágot tükröznek, esztétikusak. Az udvarrészek nagy zöldfelülettel, szépen parkosítva, homokozókkal és mozgásfejlesztő fajátékokkal beépítve biztosítják a gyermekek mozgásigényének kielégítését.

Intézményünkben rendelkezünk a pedagógiai programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Felszereltségünk - köszönhetően a nyertes pályázat megvalósulásának - kimagasló, átlagon felüli. Új bútorokkal, berendezésekkel, felszerelésekkel rendeztük be az új, emeleti épületrészt. A földszinti csoportok felújítása a pénzügyi lehetőségeinkhez mérten, jó ütemben történik (ablakcserek, mosdófelújítások szinte minden éven zajlanak).

Játékkészletünk valamennyi korosztály számára tudatosan összeállított, melyet folyamatosan bővítünk. Nagy hangsúlyt fektetünk a játékeszközök minőségére és az igényességére.

Az óvodapedagógusok által alkalmazott módszerek megvalósításához - lehetőségünk szerint - biztosítjuk azokat a jó minőségű eszközöket és anyagokat, amelyek a csoportok arculatának megjelenéséhez szükségesek, és amelyek a gyermekek személyiségfejlődését szolgálják. Az általuk használt eszközöket, számukra hozzáférhető helyen és a biztonságra fokozottan figyelve helyezzük el. Az óvodaépületben jól felszerelt tornateremmel, tornaszobával és hozzá mozgásfejlesztő eszközökkel rendelkezünk. Az eszközök beszerzése a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendeletben foglaltak szerint történik.

2013-ban a gyermekek egészségmegővése céljából 20 nm-es SÓSZOBÁT alakítottunk ki egy földszinti helyiségünkben. Hetente - ütemezés szerint - 2x30 percen valamennyi gyermek igénybe veheti, és érezheti pozitív hatását.

2017-ben OVI-SPORT PÁLYÁRA pályáztunk, melyet a támogatók jóvoltából meg is nyertünk, szintén az egészséges életmód, a mozgás, a fizikai képességek fejlesztésére.

Az óvodában kényelmes, tágas helyiségek állnak a szülők és az óvodapedagógusok rendelkezésére a mindennapos kapcsolatok ápolása céljából (szülői értekezletek, ünnepek, egyéni megbeszélések lebonyolítására).

A gyermekek ételmezését, valamint a főző- és a melegítőkonyha üzemeltetését - 2007. október 1-től – a **Sárospataki Közzolgáltatási Nonprofit Kft.** végzi. Nagy hangsúlyt fektetnek az egészséges táplálkozás és a korszerű étkeztetés szokásainak kialakítására. Intézményünkben melegítőkonyha működik. Az étlapok összeállítása a véleményünk figyelembevételével történik.

VII. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Az óvodai nevelés az intézményvezető által jóváhagyott Pedagógiai Programunk alapján történik. Az óvodai élet megszervezése a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében valósul meg.

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel.

A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket. A benne foglaltak megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek. A jó napirendet a folyamatosság és a rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kiemelt szerepét.

Célunk:

- a gyermekek nyugodt, kiegyensúlyozott fejlődéséhez szükséges feltételek megteremtése, alkalmazkodva az életkori és biológiai fejlettségükhöz

Feladatunk:

- nyugodt, meghitt, családi légkör biztosítása
- átgondolt napirend, hetirend, illetve havi és éves nevelési folyamat kialakítása, amely biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével
- a tevékenységek közötti a harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét
- az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van, hiszen az óvodapedagógus e közben is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését
- a gyermekek fejlődésének nyomon követése a különböző kötelező dokumentumokban, feljegyzésekben
- megfelelő személyi és tárgyi feltételek megteremtése
- szakirányú továbbképzések az óvodapedagógusok részére

Alapelvünk:

- a napirendet és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki
- a napirend járuljon hozzá a gyermekek testi, mentális és szociális fejlődéséhez, egészséges bioritmusuk kialakulásához
- az óvodai élet megszervezésénél figyelembe vesszük a gyermekek szükségleteinek kielégítésére, gondozására fordítható időt
- az egész nap folyamán lehetőség szerint érvényesüljön a rendszeresség, a rugalmasság, a folyamatosság
- a rendszeres mozgás lehetősége minden nap biztosított legyen
- az óvodai életet hassa át a játék, a szabad játék, a játékoság

Tartalma:

- Csoportszervezési forma : a nevelés heterogén (osztatlan) csoportokban történik.
- A csoportok munkáját segítheti a szakmai munkaközösségek szerveződése. Az azonos, ill. hasonló program, ill. kiemelt nevelési terület alapján működő óvodai

csoportok óvodapedagógusai **szakmai munkaközösséget** hozhatnak létre (min. 3 csoport). Ebben a szervezeti formában összehangolhatják konkrét nevelési elveiket, ismeretnyújtási módszereiket, rendezvényeiket. Éves munkaterv alapján dolgozhatnak.

1. Csoportszervezés módja

Intézményünkben osztatlan szerkezetű csoportok kerülnek kialakításra.

A csoportszervezést meghatározza:

- a Köznevelési törvény
- a mindenkori beiratkozók létszáma,
- az adott évben iskolába lépők száma,
- a gyermekek fejlettsége, egyéni adottságai,
- az óvodapedagógusok véleménye.

Munkánk eredményessége érdekében a jövőben is törekszünk az optimális csoportlétszám kialakítására, bár az elmúlt években a nevelési év végére a túljelentkezések miatt - fenntartói engedéllyel - a maximális csoportlétszámokat is túlléptük.

a) *Hetirend:*

A szervezeti és időkeret kialakítása az óvodapedagógusok kompetenciája!

A korcsoportok ajánlott tevékenységi időkerete:

A 3-4 évesek napi szervezett tevékenységi időkerete 10-15'

A 4-5 évesek napi szervezett tevékenységi időkerete 15-20'

Az 5-7 évesek napi szervezett tevékenységi időkerete 30-35'

b) *Napirend:*

Napirendünket a rugalmasság jellemzi. Napirendünk a nyugalmat, a kiegyensúlyozottságot és az optimális fejlődéshez szükséges feltételeket biztosítja. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez.

Rugalmasan kezeljük:

- a szabadban tartózkodás idejét,
- a gyermekek eltérő biológiai szükségleteiből adódó különbségeket,
- a tevékenységek különböző gyermeki érdeklődésen alapuló eltérő időigényét.

Stabilitást jelent: az étkezések, a játék, a tevékenységek, a levegőzés, a pihenés időpontjai.

2. Javasolt napirend

7.00 – 10.30	A gyermekek folyamatos érkezése, a nagycsoportosoknak ajánlott 8.00-ig. Játék. Testápolási teendők, tízórai. Szabadon választott játéktevékenységek. Csoportszobában játékba integrált egyéni-, mikro-, makrocsoportos tevékenységek. Mindennapos mozgás. Mindennapos mese. Képességek fejlesztése egyéni formában, játékosan. Beszélgetőkör.
--------------	---

10.30 – 12.00	Szabadon választott játék, tevékenységek. - Játék az udvaron, élményszerzések, séták, kirándulások, JÁTÉK - látogatások, megfigyelések. A tapasztalatszerzés, mikro- vagy makrocsoportokban. Szabadban, csoportszobában csoportos formában. Készségfejlesztő tevékenységek.
12.00 – 17.00	Testápolási teendők; ebéd - Pihenés, altatás mesével, altatódalokkal. Ébredés. Öltözködés a csoportszobában. Testápolási teendők; uzsonna. Szabadon választott játéktevékenységek. udvaron - Készségfejlesztő tevékenységek egyéni vagy mikrocsoportos formában. Szülőkkel való találkozás, rövid információcsere. Mozgásos játékok. Szülői igény szerinti - Szolgáltatások igénybevétele, külön foglalkozások (ingyenes és költségtérítéses).

VIII. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

Az óvodáskorú gyermekek képességeinek kibontakoztatásában meghatározó szerepe van a tevékenységeknek. Az óvodai nevelésben jelentős tevékenységformák a játék, a tanulás, a munka, valamint a szabadidős tevékenységek.

Programunk szemlélete alapján a tevékenységi formák nem különülnek el egymástól. Egymást átszöve érvényesülnek. Természetes élethelyzetekben komplex módon egymást kiegészítve szolgálják a teljes körű személyiségfejlesztést.

Az önkifejezés, a kontaktusteremtés, a kapcsolattartás fontos eszközei, amelyek óvodáskorban cselekvésre, manipulációra, közvetlen szenzomotoros tapasztalásra épülnek.

A szabad játékkal és az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységekkel állandó lehetőséget biztosítunk a sokszínű tevékenykedésre a gyermekek szükségleteinek megfelelően.

1. A játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve

segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz.

Célunk: a játék folyamán a szabad önkifejezés, a kreativitás, valamint a pozitív érzelmek alakításával a komplex személyiségfejlesztés.

A játék a gyermek legteljesebb személyiségfejlesztő eszköze, amibe komplex módon illeszthető a többi tevékenység. Lehetőség nyílik arra, hogy megismertessük, felfedezzük a gyermeket leginkább érdeklő, körülöttünk lévő világot. A gyermek a játékban számtalan információt ad önmagáról, belső világáról, kellemes és kellemetlen élményeiről. A játékban alakulnak társas kapcsolatai, gazdagodnak szociális érzelmek, kommunikációs képességei szerzett tapasztalatai, ismeretei. Ezért az életre nevelés is a játékból indul ki, a játék segítségével teljesebbé válik. Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljainak elérése érdekében.

A gyermekek a környezetükből szerzett tapasztalatokkal játékuk tartalmát gazdagítják. Ezért arra törekszünk, hogy a szerzett tapasztalat és ismeretszerzés pozitív érzelmeket váltson ki, azaz élménnyé váljék. Lehetővé tesszük, hogy a családban, óvodában, tágabb természeti és társadalmi környezetben szerzett tapasztalataikat, élményeiket a gyermekek játékukban újra átélhessék. A 3-7 éves korban megjelenő játékfajták, azok tartalma, minősége a gyermekek egyéni sajátosságainak és életkorának függvénye.

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták.

➤ Gyakorló játék

A gyakorló játék során a gyermek felfedez, manipulál, gyakorol, képzeletben előre meghatároz és ismételi. Biztosítjuk a gyakorló játékhoz szükséges eszközöket és mintát adunk a játékok helyes használatához. A ritmikus, azonos cselekvés többszöri megismétlése örömezés a kisgyermek számára, ugyanakkor fejleszti a szem-kéz koordinációt is, készségei fejlődnek és a gyermek különböző képességeit gyakorolja.

➤ Szimbólikus játék :

a.) Szerepjáték

Már a legkisebektől megjelenik a szerepjáték. Nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőséget nyújtó játékfajta a személyiségfejlesztéshez. Valós élethelyzeteket, szerepeket utánoznak akár érzelmi okokból vagy cselekvési vágyból.

Lehetővé tesszük a szabad választást, az önállóságot, az egyéni ötletek érvényesülését, a játék megszervezését. Helyzettől függően az óvónő is vállal szerepet, ezzel mintát ad és erősíti a társas kapcsolatok alakulását. Segítjük, buzdítjuk a bátortalan gyermekeket a szerepvállalásra. Ötleteket adunk változatos eszközökkel bővítjük ennek lehetőségét.

b.) Bábozás, dramatikus játék

A bábozás a gyermek belső világának egyik legkifejezőbb eszköze, amely a gyermeki fantáziára épül, és szoros összefüggésben áll a dramatikus játékkal.

Dramatizáláskor a gyermekek saját vagy irodalmi élményeiket játsszák el kötetlen módon. Motivációként megfelelő kellékek állnak rendelkezésre, esetenként ezeket a

gyermekkel együtt készítjük. Szükség szerint óvónői szerepvállalással segítjük a bábozás, dramatizálás sikerességét. Ilyenkor újraélik a mese örömét.

A kötetlen bábozásnak, dramatizálásnak jelentősége abban van, hogy a saját maguk által kitalált történeteket vegyítve a tanult ismeretekkel játékként élik meg. Kiteljesedik kreativitásuk, szárnyalhat képzeletük. Fejlődik kommunikációs készségük, gyarapodik szókincsük, a mesék szófordulatait jellegzetes kifejezéseit, használják, gyakorolják

➤ **Építő, konstruáló játék**

E tevékenység közben a gyermekek különböző játékszerekből összeraknak, létrehozhatnak valamit. Nagyon fontos az eszközök változatossága. A csoport összetételének, fejlettségének, érdeklődésének megfelelően bővítjük vagy cseréljük a készletet.

Építés és konstruálás közben átélik az alkotás örömét, a társakkal való együttműködés eredményességét, fejlődik kreativitásuk. Megtapasztalják a rész és egész viszonyát, fejlődik megfigyelőképességük, gondolkodásuk. Építés közben rengeteg matematikai ismeretet szereznek (szín, forma, térbeli kiterjedés stb.). Segíti a finommotorika fejlődését, tág lehetőség nyílik a percepció fejlesztésére, fejleszti a gyermekek kreativitását.

a.) **Barkácsolás**

A barkácsolás mindig a játékból indul ki, kötetlen formában. Az elkészített eszközökkel játszhatnak, vagy legyen más funkciójuk. Az óvónő a gyermekek között tevékenykedve keltse fel érdeklődésüket, előtűk készítsen eszközöket. Fokozatosan vonja be őket a tevékenységbe.

A barkácsolás során változatos technikákkal ismertethetjük meg a gyermekeket: vágás, ragasztás, tépés, hajtogatás, varrás, szövés, fonás, szögelés, stb. Munka közben átélik az alkotás örömét, fejlődik kreativitásuk, társas együttműködésük. Új kifejezéseket ismernek meg, bővül szókincsük. Barkácsolás közben a gyermekek sokféle ismeretet, tapasztalatot szerezhetnek az anyagok tulajdonságairól, megmunkálhatóságáról. Gyarapodhatnak matematikai ismereteik, fejlődik a szem-kéz koordináció, a finommozgás, a percepció.

➤ **Szabályjáték**

A szabályjátékok egy része a gyermekek mozgását, más része elsősorban az értelmi képességeket fejleszti. Eleinte egyszerű, könnyen betartható szabályokhoz kötött játékot tervezünk. A szabályjáték egy meghatározott magatartást vár el a résztvevő gyermekektől. A gyermekek saját maguk állíthatnak fel szabályokat játékuk során ez fejleszti a gyermekek fantáziáját. Így elsősorban szabálytanulási készségük fejlődik, másodsorban társaikhoz való viszonyuk, együttes cselekvőképességük.

Az óvodai játék színtere a csoportszoba és az udvar. Az időjárástól és a napirendtől függően választjuk meg a helyszínt. Az udvaron nagyobb a hely, ezért a mozgásos játékokat többnyire itt szervezzük.

Az óvodai játék lehet:

Spontán játék: A gyermek önként vállalt tevékenysége, melyben saját élményeit, tapasztalatait éli meg. Játékában integrálja a külső és belső világot.

Kezdeményezett, irányított játék: Az óvodapedagógus tudatos, átgondolt fejlesztő, feltételteremtő tevékenysége. Indirekt módon így befolyásolja a gyermeki világképet. Ez a játékban tanulás sajátos formáját eredményezi.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése.
- Megfelelő hely kialakítása a mozgalmasabb és csendesebb tevékenységek elkülönítésére.
- Elegendő idő biztosítása az összefüggő, folyamatos játék kialakulásához.
- A létszámnak megfelelő játékeszköz, anyagok, játékszerek biztosítása, amelyek az elmélyült játék kialakulását segítik, a motiváció fejlesztő hatását erősítik.
- Az egyéni élményeken túl, a közös élményszerzési lehetőség biztosítása.
- Ötletek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához.
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása, kialakulásának segítése.
- A gyermekek fejlettségének, személyes élményeinek, problémáinak megismerése – ennek megfelelően a játékfolyamat segítése – szükség szerint.
- Társas kapcsolatok, érzelmi kötődések támogatása, az együttműködés szokásainak, az udvarias magatartás formáinak alakítása.
- A csoportélethez kötődő hagyományok ápolása.
- Változatos játéklehetőségek ismételtesével a gyermekek önállóságának, kitartásának, fejlesztése.
- A gyermekek mozgásigényének, aktivitásának kielégítése.
- Az óvodáskorban megjelenő játékfajták tartalmának, minőségének gazdagítása.

A fejlődés jellemzője az óvodáskor végére:

- Jellemző játékfajta a szerepjáték és szabályjáték.
- Megértik és elfogadják társaik elgondolásait, képesek az együttműködésre.
- A szabályokat elfogadják és betartják.
- Önállóak a közös játék megtervezésében, szervezésében, a szerepvállalásban, eszközök megválasztásában, szabályok megalkotásában, az egyszerűbb konfliktusok, problémák megoldásában.
- Képesek közösen játékot tervezni, szerepeket kiválasztani.
- A játszócsoportok között tartós és szoros kapcsolat alakuljon ki.
- Az élményhelyzetek reprodukálása közben építsenek, szereljenek.
- Óvodáskor végére ismerjenek szabályjátékokat, közösen törekedjenek a szabályok betartására
- Ismerjenek képességfejlesztő játékokat.
- Önállóan választanak bábokat kedvelt meséikhez, történeteikhez.
- Felismernek legalább 3-4 mesét a bábok és szereplőik alapján.
- Saját élményeik eljátszásához elkészítik az egyszerű bábokat.
- Ismernek 1-2 olyan anyagot és fogást, amely a barkácsoláshoz szükséges.
- A szerepjátékban, dramatizálásban a barkácsolt eszközt használják.

2. Verselés, mesélés

Célunk: a nyelvi képességek fejlesztése nyelvileg tiszta, értékes mesékkal, versekkel.

Spontán módon kapcsolódhatnak a különböző gyermeki tevékenységekhez, a gyermekek vagy az óvónők kezdeményezésére. A mesék, versek, a gyermekekben élményeket, átélt érzelmeket, hangulatokat idéznek fel. Az a gyermek éli bele magát igazán a mese cselekményébe, versek érzelmi, hangulati világába, akinek az élete élménygazdag. A mese, vers ősi forrása az anyanyelvi nevelésnek, régi értékeket, hagyományokat, szólásokat közvetít.

Óvodáskorban a gyermekek versszeretetének alapja a zeneiség, a ritmus, a rím és a szójáték. Ezek ismételtetése emocionális, esztétikai élményeket vált ki belőlük. A népi mondókák az anyanyelv sajátos ritmusát, hangzását jelenítik meg.

A gyermekek képzeletének fejlődésében jelentős szerepet játszik a mese. Empatikus képességük révén a mesék hallgatása során életre kelnek a mesealakok, különböző meseszituációk. A gyermekek a mesék segítségével egyre közelebb kerülnek a valósághoz, választ kapnak problémáikra, elősegíti önmaguk és a világ megértését. A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. A mesék dramatizálása komplex tevékenység, amely integrálja a művészeti ágakat. A gyermek saját vers és mesealkotása, annak mozgással vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. Az óvónőnek sok mesét, verset és mondókát kell tudnia azért, hogy bőséges anyagból színesen gazdagon mesélhessen. Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. Fontos, a felhasznált anyag igényes kiválasztása, lehetőség szerint népi rigmusok, mondókák, népmesék és ismert költők alkotásai, amelyek jól illeszkednek a kisgyermek életkori sajátosságaihoz.

A fejlesztés tartalma:

3-4 éves kor:

Nyelvi biztonsággal, ügyességgel együtt mondják a felnőttel a mondókákat, verseket és egyedül ismételtetik azokat.

Élvezettel hallgatják a rövid meséket főként az állatokról, a láncmeséket, amelyben ismétlések, rigmusok vannak.

A képeskönyveket szívesen lapozgatják. Eleinte az egy képet ábrázoló színes könyveket, majd fokozatosan a több tárgyat, egy-egy jelenetet ábrázolót nézegetik.

Az év folyamán 8-10 mondókát, verset ismételtessenek a gyermekek, és kb. ugyanennyi új mesét halljanak.

4-5 éves kor:

A négyéveseknek már ismeretei vannak a valóság és a szó egységéről, a dolgokról, azok nyelvi képi jelöléséről, a tartalomról, formáról.

Erősen figyelnek a mesére, a rövid gyermekverseket hamar az emlékezetükbe vésik.

A felnőtt történeteit (saját magáról is) az állatmeséket az egyszerűbb szerkezetű tündérmeséket, a rövidebb ismétlésekkel tagolt verses meséket élvezik.

2-3 új kiolvasót, 6-7 új verset ismételtessenek, 12-14 új mese hangozzon el az év folyamán.

5-7 éves kor:

A humoros összefüggő történeteket szeretik. A bonyolultabb felépítésű, sokfajta történésből, szerteágazóbb cselekményből építkező meséket kedvelik.

Nagy hatással vannak a lírai gyermekversek, a humoros helyzetekben főleg a helyzetkomikum hat rájuk.

Mondhatunk találós kérdéseket is, amely rejtvény a kitalálás az intellektuális öröm első lépését jelenítik meg.

A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásokban napokon keresztül izgatottan várják.

15-20 új mesével, 15-20 új verssel, 4-5 új kiolvasóval gazdagodjon a gyermekek élménye.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A mese és a versmondás csak a kulturált mindennapi beszéd közegében élmény, ezért meg kell teremteni a háttérét.
- A mesehallgatást csend vegye körül.
- A mozgással kísért verseknek, mondókáknak nem árt a háttérzaj.

- A mese és versmondásnak, helye és ideje van mindig, ahányszor a nap folyamán lehetőség, igény van rá. Nem szükséges kezdeményezett tevékenységi forma keretén belül maradni, hiszen az elalvás előtti mese ugyanolyan értékű.
- A felhasznált anyag igényes kiválasztása az életkori sajátosságoknak megfelelő legyen.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Szívesen és gondosan bánnak a mesekönyvekkel.
- Önállóan verselnek, kedvük szerint mozdulatokkal kísérik a verseket.
- Várják a mesét, verset, maguk is dramatizálják kedvelt meséiket, maguk is segítenek a mesemondásban.
- Figyelmesen csendben végighallgatják a mesét.
- A folytatásos meséket, verses meséket, meseregényeket össze tudják kötni.
- Dramatizáláshoz bábozáshoz szükséges eszközöket önállóan használják, a szerepeket maguk között felosztják.

3. Ének – zene, énekes játék, gyermektánc

Célunk: a zenei képességek fejlesztésén túl, közös éneklés, közös játék örömének megéreztetése, hogy azon keresztül formálódjon a gyermekek zenei ízlése, esztétikai fogékonysága. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket, zenei érdeklődésüket.

A népi hagyományok, gyermektáncok megismerésével, ápolásával a nemzeti identitástudatot alakítjuk. A zenei nevelés alapja óvodánkban az énekes játék. Előadásuk közben az összes zenei képesség együtt, egyidejűleg fejlődik. Az ölbeli játékok, népi gyermekjátékok, énekes játékok örömet nyújtanak a gyermekeknek. Az élményt nyújtó közös énekzenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.

Az óvónő, aki sok énekes játékot játszik csoportjában, sokat tesz a gyermekek zenei fejlődéséért. Az óvodai zenei nevelés legfontosabb célja: az ének, a játék öröme a zene megszerettetése, a szívre a „tisztá forrásra” való rácsodálkozás.

A zene, a muzsika a gyermekek érzelmeire pozitívan hat, és egész későbbi életét meghatározza a gyermekkorban kapott művészeti nevelés. A gyermek felfedezi a dallam a ritmus a mozgás szépségét a közös éneklés örömét. A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a gyermekek nemzeti hovatartozását, nemzetiségi nevelését. Segíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az ének-zenei tevékenység a gyermek és az óvodapedagógus kezdeményezésére az egész napot áthatja. A mozgás, a ritmus, a zene egymástól elválaszthatatlan egységben jelent zenei élményt a gyermekek számára.

Fontos a zenei kreativitás fejlesztése. A zenei hallás, a ritmus és formaérzék fejlesztése, a beszédhanggal való játékok, a környezet hangjainak megismerése és felismerése, a játékos képességfejlesztés, a mondóka, a gyermekjátékok, táncok, dalok, az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások, népdalok tanulása. A mindennapos zenei élmény a legfontosabb előrelendítője a tehetségfejlesztésnek, és a zenei kreativitás kialakulásának.

Dallamanyag kiválasztásának szempontjai:

3-4 éves gyermekek:

- mondóka és dalanyag, olyan alkalmas játékokból álljon, amelyet felnőtt játszik a gyermekekkel
- ölben ülve, döcögtető, lovagoltató, tenyeres, stb.

- később a játékos utánzó mozgás, egyszerű körséta, guggolás vagy szerepcserés játékok a megfelelőek

4-5 éves gyermekek:

- az egyszerű körjáték, bonyolultabb mozgásokkal
- guggolás, taps, visszafordulás, páros körbejárás, forgással bővíthet
- az utánzó mozgások mellett felhasználnak változatos formákat

5-7 éves gyermekek:

- már több szereplős bonyolultabb mozgással, nagy térben mozgó játékokat is választhatunk
- párválasztós, két körös, csoportos fogó, sorgyarapító, hidas játékformákat alkalmazunk
- A gyermekek a tréfás játékokat kedvelik

A dalanyag kiválasztásának aránya: 75-25% a játékos népi gyermekdalok javára.

Zenei készségfejlesztés területei:

- Éneklési készségfejlesztés
- Ritmusérzék fejlesztés
- Hallásfejlesztés
- Zenehallgatás

Az óvodapedagógus feladata:

- Az óvodában, a környezet hangjainak megfigyeltetése, az énekléssel zenéléssel felkelteni a gyermekek zenei érdeklődését.
- Formálni zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.
- Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekekkel felfedeztetni a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.
- A népdalok éneklésével a népi gyermektáncok és népi játékok, a hagyományok megismertetésével a hagyományok megismerését, továbbélését segítse.
- A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozást.
- Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósításával megalapozni, elősegíteni a gyermek anyanyelvének kialakulását.
- A nap bármely szakában kötetlen vagy kötött formában lehetőséget biztosít az éneklésre.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen vesznek részt énekes játékokban, szeretnek énekelni, önállóan kezdeményeznek énekes játékokat, ismert dalokat.
- Énekelnek egyedül és dallamotívumokat is tudnak visszaénekelni.
- Mozgásuk önmagukhoz és csoportjukhoz mérten koordinált.
- Az egyszerű játékos táncmozgásokat esztétikusan, kedvvel végzik.
- Ügyelnek az egyenletes ritmusra éneklés és mondóka közben.
- Helyes testtartással, kézfogással játsszák a körjátékokat.
- Képesek a tempóhoz mozgásukkal is alkalmazkodni.
- Örülnek a szerepvállalásnak, elfogadják a játékszabályokat.
- Örömmel vesznek részt a népi játékokban.
- Felismerik a magas- mély éneklés közötti különbséget, maguk is alkalmazzák.
- Ismerik a halk- hangos közötti különbséget, tudnak így énekelni.
- Összehasonlítják és énekléssel, mozgással bemutatják a normál tempónál gyorsabbat és lassabbat, tudnak így tapsolni.
- Felismerik a dallamot dúdolásról.

- A dalokat, mondókákat belső hallás alapján összekapcsolják.
- Érzékenyek a természet és a környezet hangjaira. Hangszínek finom eltéréseit képesek megkülönböztetni.
- Megismerkednek néhány ritmushangszerrel és használják is.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától.
- Szöveges és nem szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolnak csoportosan, illetve egyénileg is.

4. Rajzolás, mintázás, kézimunka

Célunk: a gyermeki élmény, fantáziavilág képi megjelenítése a különböző művészeti eszközök segítségével. A természet szépségéből fakadóan a gyermekek tér-, forma-, szín képzetének gazdagítása, a szép iránti nyitottság, igényesség, esztétikai érzékenység alakítása. A vizuális észlelés, emlékezet, képzelet fejlesztése.

A gyermeki ábrázolás a világ megismerésének sajátos formája. Ebben a tevékenységben találkozunk az őt körülvevő anyagokkal, eszközökkel. A külvilághoz fűződő kapcsolatát érzelmi síkon éli át, és cselekvéseinek keresztül tükrözi. A reakciók egyik specifikus kifejeződése a gyermekrajz és téralakítás. E tevékenységei alapján lehetőség nyílik a gyermeki érzelmek mélyebb megismerésére. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka az ábrázolás különböző formái. A népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

A vizuális tevékenységek fejlődésének tartalmi jellemzői:

A legtöbb, óvodába érkező 3 éves gyermek rajza firkálási szinten áll.

Első évben kötetlenül rajzolgatnak, mintáznak, ismerkednek a festékekkel, a technikákkal, az ábrázolás eszközeivel. Próbálkoznak különféle formák létrehozásával eltérő formájú, színű és nagyságú képfelületen, változatos anyagú papírokon.

A vizuális tevékenység lehetőségét, feltételeit naponta, a nap egész folyamatában biztosítjuk. Maga a tevékenység - s ennek öröme - a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ha képességüket meghaladó témák, illetve technikák felkeltik érdeklődésüket, bekapcsolódásukat differenciált feladatadással segítjük. Egyéni foglalkoztatással lehetővé tesszük, hogy a gyermek elindulhasson a természetes rajzfejlődés útján.

Az 5-7 éves gyermekek vizuális ismereteit újabb technikákkal, élményekkel, ötletekkel gazdagítjuk.

Kedvelt változatos témát nyújtanak az évszakok, a természet szépségei, az egyéni és közös élmények, események, ünnepek, az otthon, a család, a közlekedés, testünk témája, a növények, állatok. Közös játékokhoz, dramatizáláshoz, bábozáshoz különböző technikákkal tárgyak, kellékek készítése.

Egyéni és közös kompozíciók rajzolása, festése- nagyobb méretben is. Rajzolt formák díszítése a gyermekek tetszése szerint. Mesék, események képi ábrázolása különféle technikákkal, anyagokkal (pl. montázs, domborművek). Plasztikai munkáikon a legjellemzőbb forma a legfőbb tagoltság érzékelésének gyakorlása.

Sokféle természetes anyag felhasználásával anyagok ismeretére vonatkozó megfigyelések és tapasztalatok gyűjtése, az anyagok formálhatóságának tudatosítása (pl. papírtépés, nyírás, hajtogatás, ragasztás, mintázás, kötözés, szövés stb.).

Térbeli tapasztalatok megfigyelése, téralakítás, kisebb nagyobb térbeli alakzatok létrehozása. Műalkotások nézegetése, véleményalkotás, térbeli, színbeli, formai és hangulati szempontból.

A tevékenység megszervezése

Vizuális technikákat tervszerűen, kötetlen, irányított, mikrocsoportos formában szervezzük. A témától függően lehetőséget adunk alternatív technikai feldolgozásra a gyermek egyéni elképzelései alapján.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az óvónő keltse fel a gyermekekben az alkotás örömét.
- Biztosítsa többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszköz).
- A gyermekek számára állandó, elérhető helyen álljon rendelkezésre szükséges mennyiségű, minőségű és méretű eszköz.
- Helyesen kialakított szokásrendszerrel biztosítsa a változatos tevékenység mellett a rendezett környezetet.
- Kísérje figyelemmel azt, hogy milyen új anyagok, eszközök kerülnek forgalomba. Válogassa ki, melyek alkalmazhatók az óvodai nevelésben is.
- Ismertesse meg a gyermekekkel az eszközök megfelelő használatát.
- Ismertesse meg a rajzolás, a mintázás és a kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- Vegye tekintetbe az egyes gyermekek közötti (ábrázolás) képességbeli különbségeket.

A fejlődés jellemzője az óvodáskor végére:

- Aktívan, örömmel vesznek részt az ábrázoló és alkotó tevékenységekben.
- Formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.
- Színhasználatuk változatos, gazdag.
- Ceruzafogásuk helyes.
- Emberábrázolásaikban megjelenik a részformák, a mozgások jelzése.
- Élményeik, elképzeléseik, képzeik megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Beszélgetni tudnak alkotásaikról. Értékeléseik közelítenek a realitáshoz.

5. Mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét és egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

Nevelésünkben a spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe és együtt hatnak a gyermeki személyiség fejlődésére. A szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Célunk: az egészséges életmódra nevelés, a testi fejlődés elősegítése, ezen belül a gyermekek mozgásigényének kielégítése, a mozgás fejlesztése és megszerettetése.

A mozgásfejlesztést tágan értelmezzük, az aktív nagymozgástól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, és az egész személyiség fejlődését elősegíti. Kedvezően befolyásolja a pszichikai, az értelmi és a szociális képességek alakulását.

A mozgás sokoldalú tevékenység- és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. Az irányított mozgásos tevékenységeken kívül jelen van spontán vagy szervezett formában a szabad játékban, a környezeti és esztétikai nevelés, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységekben is.

A mozgásfejlesztés a torna, a játékos mozgások, és az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységek két területen valósulnak meg: a szabad játékban, és az irányított mozgásos tevékenységekben. A szabad játéktevékenységben célunk az, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb tevékenységet, a szabadban és csoportszobában egyaránt.

A tervszerű mozgásfejlesztés az irányított mozgásos tevékenységben és a mindennapos testmozgás keretében történik.

A mozgásfejlesztés minden korcsoportban heti egy kötelező mozgástevékenység során valósul meg.

A mozgástevékenység anyaga természetes nagymozgások, játékos mozgások, prevenciós gyakorlatok. A motoros képességek fejlesztéséhez szükséges a kondicionális képességek (erő, gyorsaság, állóképesség) és a koordinációs képességek (egyensúlyérzék, mozgásérzékelés, ritmusképesség, gyorskoordináció, állóképességi koordináció, reakcióképesség), valamint mozgékonyág, hajlékonyág, lazaság fejlesztése. Hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kis mozgások kialakulásához. A tevékenységeken a különböző nehézségű, egyéni szükségletet figyelembevevő differenciált feladatok adásával segítjük elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb mozgásos feladatokat. A gyakorlatok készítsék őket optimális erőfeszítésre. Ehhez átgondolt, tudatos tervezésre van szükség.

Mindennapos mozgás: Naponta legalább egyszer 10-20 perc a napirendbe illesztve. Anyagát elsősorban a mozgásos játékok adják kiegészülve 1-1 gimnasztikai gyakorlatsorral.

A fejlesztés tartalma életkoronként: A 3-7 éves gyermekek motoros fejlődése a természetes mozgásokkal a legeredményesebb. Ennek gyakoroltatása életkoronként változó.

Egészségügyi, higiéniai feltételek: A mozgástevékenység előtt, tornaruhába és tornacipőbe öltözködnek a gyermekek. A tornaterem és az eszközök tisztasága, a balesetmentes környezet nélkülözhetetlenek a mozgásos feladatok maradéktalan megvalósításához.

Az óvodapedagógus feladatai:

2,5-3-4 éves kor:

- nagymozgások (pl. különböző járások, futás, csúszás, mászás talajon és szereken) fejlesztése
- testtudat (testkép, testfogalom, testséma) fejlesztés: játékos módon, mozgás közben ismerkedjenek meg a testrészeikkel és azok funkciójával

4-5 éves kor:

- a téri tájékozódási képesség fejlesztése: iránykövetés, alakzatok kialakítása változó formában
- egyensúlyérzék fejlesztése
- koordinációs képességek fejlesztése, az oldaliság gyakorlása

5-7 éves kor:

- észlelés fejlesztése
- finommotorika fejlesztése
- keresztcsatornák fejlesztése
- az eltérő szükségletű, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek mozgásigényének folyamatos kielégítése, mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése.
- rendszeres mozgással az egészséges életvitel kialakítása
- a mozgástapasztalatok bővítése sok gyakorlással, a mozgáskészségek alakítása
- a testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése,
- kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése
- a mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A rendszeres, szervezett mozgáson és a szabad mozgásos játéktevékenységekben a gyermekek felszabadultan, örömmel vesznek részt.
- Mindennap aktívan végzik a mozgásos tevékenységeket.
- A mozgásos tevékenységek teljes ideje alatt végzik az irányított és utánzó gyakorlatokat, játékos mozgásokat, tevékenységeket.
- Rendelkeznek optimális edzettséggel, állóképességgel, teherbíró-képességgel.
- Az óvodapedagógusi utasítást követve, pontosan hajtják végre a gyakorlatokat.

6. Külső világ tevékeny megismerése

Célunk: A gyermekek életkoruknak megfelelő szinten, minél több tapasztalatot szerezzenek a szűkebb és tágabb természeti, emberi, tárgyi, környezeti, formai, mennyiségi, téri viszonyairól. (mozgásos és érzékszervi) tevékenységeken keresztül az őket körülvevő és társadalmi környezetből.

A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét az értékek megőrzését.

Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. A környezet az öröklés mellett a fejlődés egyik potenciális forrása. Ezért fontos a környezet megismerésére nevelés köré komplexen csoportosítani az óvodai nevelés témaköreit. Alapvetőnek tekintjük a gyermekek társas környezetével és természeti környezetével való kapcsolatát.

Tartalmi szempontból két egymástól elválaszthatatlan tapasztalati témakört foglal magába a külső világ tevékeny megismerése.

- A tárgyi-természeti környezettel, jelenségekkel kapcsolatos tapasztalatoktól a társadalmi környezet történéseinek, érzékeléséig terjed.
- A környezetben, a tevékenységekben, az élethelyzetekben, szerezhető matematikai tapasztalatokat integrálja (összegzi).

A 3-7 éves korú gyermekek természetes megnyilvánulása az érdeklődés, kíváncsiság, melynek során tapasztalatokat szereznek a közvetlen és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól.

A. Tárgyi-, természeti-, társadalmi környezet megismerése

Kiinduló pontnak tekintjük a természeti és társadalmi környezetből szerzett gyermeki tapasztalatokat, hiszen a környezet a természet forrása. Ezekre a tapasztalatokra építve, élményekkel, ismeretekkel gyarapítva fejlődik a gyermek. Figyelembe vesszük, hogy a gyermekek különböző környezetből érkeznek az óvodába, más-más hatásokkal, benyomásokkal, kultúrával. Tevékenységek segítségével cselekvés útján jutnak a gyermekek új ismeretekhez. Környezetükkel való kapcsolatukat a felnőttek közvetítésével valósítják meg. A pedagógus tudatos munkája mellett a gyermekek tapasztalataira, élményeire támaszkodva nyújtunk új ismereteket az őket körülvevő közvetlen szűkebb és tágabb emberi, tárgyi környezetről. A meglévő ismereteket mélyíteni, rendezni kell. A valóság megismerésekor pozitív érzelmi viszony alakul ki a természethez. Így tanulja meg annak védelmét és az értékek megőrzését. A környezet megismerésére nevelés témái kevésbé behatároltak. Szinte kínálják a valóság megtapasztalásának lehetőségét a következő témakörökben:

- Évkezdés
- Évszakok
- Család
- Testünk
- Állatok
- Növények
- Közlekedés
- Néphagyományok, jeles napok

A környezet átfogó megismerése által közvetítjük a szülőföld és az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások a családi és tárgyi kultúra értékeit, óvodánk jeles napjait. Az ismeretek közvetítésével, közösen átélt élményekkel alapozzuk meg a hazaszeretet csíráit, az életkornak megfelelő alapvető műveltséget, nemzeti és népi hagyományok ápolását, tovább vitelét (március 15.).

A gyermekben a természet megismertetésével, megismerésével megalapozzuk a természet szeretetét; a természet tisztaságának, szépségének védelmét.

Tudjuk, hogy az óvodáskor végére kialakulnak a gyermekek alapvető személyiség jegyei, ezért fontos feladatunk ebben az életkorban a napi életet átható, tudatos természet szeretetre, védelemre nevelés. Környezetvédelmi, -megóvási szokások kialakítása pl. szelektív hulladékkezelés.

Az élményszerzés elsődleges színtere a természet, valamint a természetes környezet. A természetes környezetben történő megfigyeléseken túl múzeumlátogatásokkal Vadas parkban, Arborétumban tett sétákkal és tudományos könyvek, filmek nézegetésével, hangfelvételek hallgatásával is színesítjük az élményszerzést. A kirándulások, megfigyelő séták alkalmával gyakoroljuk a gyalogos közlekedést. Megfigyeljük a közvetlen környezetünkben közlekedő járműveket (autóbusz, személygépkocsi, vonat, stb.). Ellátogatunk a vasútállomásra, a buszpályaudvarra, a tűzoltóságra.

Tervezhető tartalmak:

- Az óvoda elfogadása után ismerkedjenek a közvetlen környezetével, az óvoda utcájával, egy-két nevezetesebb középülettel.
- Figyeljék meg az évszakok szépségét, színeit, időjárását, stb.
- Gyűjtsenek terméseket, kavicsokat az évszakra jellemzően.
- Figyeljék meg a környezetükben élő állatokat, növényeket.
- Szerezzenek tapasztalatokat a gyümölcsökről, zöldségfélékről.
- Beszélgessenek a családról, családtagokról, közösen átélt élményekről.
- Ismerkedjenek testükkel, érzékszerveikkel.
- Séták alkalmával gyakorolják a gyalogos közlekedést és annak szabályait.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését.
- A környezet tevékeny megismeréséhez biztosítsa a feltételeket spontán vagy szervezett formában.
- Az ismeretek átadására biztosítsa a lehetőséget a nap bármely szakában.
- Tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését.
- Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését.
- A fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról, környezetükről. Ismerik nevüket, lakásuk címét, szüleik nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét, intézményneveket.
- Felismerik a napszakokat: reggel, dél, este, éjszaka.
- Különbséget tesznek az évszakokban.
- Gyakorlottak az alapvető közlekedési szabályokban.
- Ismerik a környezetükben megtalálható közlekedési eszközöket, tudják, hogy azok hol közlekednek.
- Ismereteik vannak a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről függetlenül attól, hogy közvetlenül tapasztalatot szereztek-e róla.
- Ismerik a növény szót, szűkebb környezetükben élő növényeket, a növény fejlődését és az időjárás összefüggését. Gyakorolják a növény gondozását és védelmét.
- Ismereteik vannak az állatokról, különböző szempontok szerint tudják csoportosítani őket, ismerik azok gondozását és védelmét.
- Felismerik az időjárás és öltözködés összefüggéseit.
- Ismerik önmaguk, testük tisztán tartását, ápolását.
- Ismerik testrészeiket, érzékszerveiket, meg is tudják nevezni.
- Óvják környezetük társadalmi és természeti értékeit.

B. Környezetünk mennyiségi és formai összefüggései, matematikai nevelés

Célunk: a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába juttatni a gyermekeket és elérni, hogy azokat a tevékenységeiben alkalmazza (játékos formában cselekvéses tanulás útján).

Ismerjék fel a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakuljon ítélőképességük, fejlődjön tér-, sík- és mennyiségszemléletük.

Feladatunk: a gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése az elemi ok okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása. Cselekvéses tanulás keretén belül matematikai műveletek gyakorlása.

Az eredményes óvodai ismeretszerzés alapjai a kisgyermekkorai gondolkodás fejlődése. A gondolkodás fejlesztését óvodás korban elsősorban a játékok, játékos cselekmények segítik. Matematika jellegű játékok (képességfejlesztő, szabály, társas, térbeli) a gondolkodás fejlesztése szempontjából nagyszerű lehetőségeket és értékeket kínálnak.

A gyermekek a játékok révén tapasztalatokat gyűjtenek önmagukról, másokról, dolgokról, jelenségekről, szűk környezetükről. Ezekből, illetve ezekben felfedeznek matematikai jelenségeket, bővül ismeretük és szókézsletük, alakul alkalmazkodó képességük a társaikhoz, környezetükhöz.

A matematikai nevelés két életkori szinten történik az óvodában:

- bevezetés a matematikába (matematikai érdeklődés megalapozása)
- differenciált fejlesztés.

A matematikai nevelés tartalma:

Legjellemzőbb matematikai tevékenységformák:

- Tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása. Szétválogatás, sorbarendezés minőségi és mennyiségi tulajdonságok alapján (több-kevesebb-ugyanannyi). Egyszerű ítéletek alkotása. Egyszerűbb logikai műveletrendszerek alapozása, osztályozás, csoportosítás.
- Számfogalom alapozása. Mennyiségek, halmazok összemérése, párosítása, számlálása (több-kevesebb-ugyanannyi). Kevés elemű halmaz számosságának megállapítása. Mérések különböző egységekkel. Tapasztalatok a darabszám változásairól, bontás.
- Geometriai tapasztalatszerzés. Építések, alkotások szabadon és másolással, tevékenységek tükörrel. Tájékozódás a térben és a síkban ábrázolt világban (térirányok, téri tájékozódás).

Az óvodapedagógus feladatai:

- Optimális feltételek biztosítása az élményszerzésre, a matematikai tapasztalatok és ismeretek elsajátítására.
- Matematikai képességek fejlesztése játékos formában, cselekvéses tanulás.
- A spontán és szervezett tapasztalatszerzésre és az ismeretek átadására biztosítsa a lehetőséget a hét, illetve a nap bármely szakában makró, vagy mikrocsoportos formában.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Megértik az óvónő kérdéseit, követik gondolatmenetét.
- Beszélnek matematikai problémáról, egymás állításának igazságát megítélik.
- Képesek tulajdonságuk szerint szétválogatni dolgokat, és sorba rendezni azokat.
- Összehasonlításaikat szóban is kifejezik.
- Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatos összehasonlítást kifejező szavakat.
- Össze tudnak mérni két halmazt párosítással.
- Megszámlálnak tárgyakat legalább tízig.
- Halmazokat képeznek hozzátevéssel, elvevéssel.

- Halmazokat képeznek különböző elrendezéssel, bontással, ugyanannyit, többet és kevesebbet.
- Tudnak azonosítani különböző helyzetben lévő azonos alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- A térben való tájékozódásban, térirányok megkülönböztetését, értik és követni tudják a névutók jelentését.

7. Munka

Célunk: A munkatevékenységen keresztül fejlesszük a gyermekek figyelmét kötelességvállalását és annak teljesítési igényét.

A munka, az óvódás gyermekek számára játékos jellegű, önként, örömmel végzett tevékenység. Az óvodában végzett munka a személyiségfejlesztés fontos eszköze, mely a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső tevékenység. A munka felelősséggel jár, munkavégzés közben a gyermekek megfigyelnek, tapasztalatokat gyűjtenek, ismereteket szereznek természeti, társadalmi környezetünkről.

Személyiségfejlesztő hatása megmutatkozik az érzelmi képességek fejlődésében, a munka eredményének örömeiben, hasznosságában, fontosságában. A gyermekek munkához szükséges készségei munkavégzés közben formálódnak, fejlődnek. Gyermeki önállóságuk, önbecsülésük nő, miközben fejlődik együttműködési képességük társaikkal.

A közösségért végzett munka elősegíti a társas kapcsolataik pozitív alakulását.

Az egyén személyiségéből fakadó tényezők közül a következők hatnak pozitívan a szociális kompetencia fejlődésére:

- kitartás,
- önállóság,
- felelősségérzet,
- céltudatosság,

Játékidőben, a napirend bármely tevékenységében lehetőséget biztosítunk a munkavégzésre.

Munkafajták és fejlesztési tartalmuk óvodánkban:

- Az óvodai életet végigkísérő önkiszolgáló munka, a gyermek saját személyével kapcsolatos munkái (testápolás, öltözködés, étkezés, személyi higiénia).
- A játékban megjelenő, önmaguk és társaik valódi szükségleteit kielégítő munkák, az önként vállalt és alkalmi tevékenységek.
- A csoporthagyományok ápolásához kapcsolódó munkák (ünnepi készülődés, takarítás, díszítés, teremrendezés, meglepetés, ajándékkészítés stb.)
- Az élő környezet rendszeres ápolása az udvaron, a csoportszobában.
- A naposság a csoportközösség érdekében elvégzett munka.

Tudjuk, hogy a családban a szülők, óvodában az óvónők és a dajka nénik munkához való hozzáállásának példája, minta értékű a gyermekek számára!

A gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést, folyamatos pozitív értékelést igényel.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezést, gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, képességei szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló munkát, illetve a társai érdekében végzett tevékenységet.
- Biztosítsa a rendszeres, folyamatos a mindennapokba beépülő munkatevékenységeket.
- A munkavégzéshez elegendő mennyiségben és megfelelő minőségben legyen a gyermekcsoport felszerelve a munkához szükséges eszközökkel, szerszámokkal, és ezek hozzáférhető módon a gyermekek rendelkezésére álljanak.
- Törekedjen arra, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek, teljes önállósággal végezhesék azokat.
- A feladatok differenciálása életkori és egyéni képességek szerint.
- Mutassa be az emberi munka jelentőségét, az alkotás szépségeit.
- Ismertesse meg a szülők munkáját.
- Működjön együtt a szülőkkel, a gyermekekért, csoportokért vállalt munkában.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Önállóan végzik a saját személyükkel kapcsolatos tevékenységeket.
- Kialakult feladattudattal, kötelességtudóan végzik a rájuk bízott, illetve közösség érdekében végzett munkát.
- Egyszerűbb megbízatások esetén képesek a munkafolyamat szervezésére, munkamegosztásra.
- A naposi tevékenységet önállóan végzik.
- Figyelmük kiterjed a végzett munka esztétikus voltára is.
- Vigyáznak a rendre, óvják az eszközöket.
- Folyamatosan részt vesznek a környezetük gondozásában, a gyűjtő munkába.
- Az óvoda épületén belül és azon kívül (udvar, kert) szívesen vállalnak munkatevékenységet.
- Segítenek kisebb társaiknak és a segítségre szorulóknak.

8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését szolgálja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész nap folyamán adódó helyzetekben természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretben valósul meg.

Célunk:

- az óvoda gyermekek kompetenciáinak, a környezetéből tapasztalt és az óvodai életük során megszerzett ismereteik, tudásuk fejlesztése
- a teljes gyermeki személyiségfejlődés-, fejlesztés lehetőségének megteremtése, és támogatása a mindennapokban, természetes helyzetekben, a gyermekek korábbi tapasztalataira, ismereteire épített tevékenységek során
- azon kompetenciák (képességek) fejlesztése, amelyek az óvodai évek alatt segítik a gyermekek fejlődését (személyes, szociális, kognitív területen)

Feladatunk:

- a gyermekek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése
- a felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásuk erősítése
- olyan lehetőségek felkínálása, ahol megismerhetik a felfedezés, kutatás örömét
- az egyéni érdeklődésüknek, életkoruknak megfelelő tevékenységek biztosítása

- a tapasztalásokhoz szükséges alkalmak megteremtése
- az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás) fejlődését elősegítő óvodai ritmus alakítása
- az önállóság, a figyelem, a kitartás, a pontosság, a feladattudat fejlesztése, építve a gyermekek előzetes tapasztalatira, ismereteire
- a gyermekek személyiségének kibontakozását segítő személyre szabott pozitív értékelés
- a megfelelő időtartam és forma megválasztása

Alapelvünk:

- az egyszeri, megismételhetetlen gyermeki személyiség tisztelete
- az alkotóvágy, az önmegvalósítás, az önállósodás, a kreativitás fejlődésének segítése segítőszándékú dicsérettel, elfogadó pedagógusi magatartással

Tartalma:

- a természeti és a társadalmi környezet nyújtotta alapvető tapasztalatok, ismeretek a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalásaira építve
- a kutatás, a felfedezés, az átélés élményének biztosítása
- a cselekvéses tanulás lehetőségének megteremtése
- a spontán ismeretszerzés és a szándékos ismeretnyújtás a gyermekek életkorának figyelembevételével

Szervezési elvek, keretek:

- az életkorból adódó pszichikus fejlődés tisztelete
- élménynyújtó alkalmak, együttlétek, közös programok

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, a minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedés tanulás (szokások alakítása)
- a spontán játékos tapasztalatszerzés
- a cselekvéses tanulás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretnyújtás
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- a gyakorlati problémamegoldás

IX. A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

Iskolai tanulásra alkalmasság, iskolaérettség

A gyermekek belső érési folyamata, valamint a családi és az óvodai nevelés eredményeként a gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai tanulmányokhoz, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

A következő életszakaszra való felkészültségnek **testi, lelki, értelmi és szociális kritériumai** vannak, melyek mindegyike egyformán szükséges a sikeres iskolakezdéshez.

A **testileg** egészségesen fejlődő gyermek 6-7 éves korára eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fog váltása. Teste arányosan fejlett, teherbíró lesz. Mozgása összerendezettebb, harmonikus, finommozgásra képes. Erőteljesen fejlődik a mozgás-koordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését képes szándékosan irányítani. A tanulásához szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez.

A **lelkileg és értelmileg** egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott, érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre:

- az önkéntelen emlékezeti bevézés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevézés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama
- a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik annak időtartama, könnyebbé válik a megosztása és átvitele
- a cselekvő, szemléletes és képi gondolkodás mellett a fogalmi gondolkodás is kialakulóban van
- érthetően, folyamatosan beszél
- gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni
- minden szófajt használ
- különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot
- tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő egyéni eltérések lehetségesek)
- végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről
- tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat
- ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait
- ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét
- felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait

A **szociálisan** egészségesen fejlődő gyermek képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival egyaránt:

- egyre több szabályhoz képes alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését
- feladattudata kialakulóban van és ez a feladat megértésében, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg
- a tevékenységek végzéséhez önállósága, kitartása, munkatempója, önfegyelme megfelelő

A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

X. AZ ÓVODA KAPCSOLATTARTÁSI RENDSZERE

Az óvodai nevelés a családi nevelést kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés.

Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait és az együttműködés során megadja a kellő segítséget a gyermekneveléshez.

Célunk: eredményes óvodai nevelésünk érdekében jó partneri kapcsolatok kialakítása, ápolása.

Feladatunk: a hatékony együttműködés legmegfelelőbb formáinak megválasztása és azok működtetése.

Kivel?	A kapcsolattartás lehetséges formái	Kapcsolattartó személy
Óvoda – család	▪ Beiratkozás ▪ Befogadás, beszoktatás ▪ Napi kapcsolattartás ▪ Összevont és csoportos szülői értekezletek ▪ Egyéni beszélgetések ▪ Családlátogatások ▪ Nyílt napok ▪ Szülői közösség, Óvodaszék ▪ Munkadélutánok, játszóházak, közös kirándulások ▪ Honlapunk www.carolinaovoda.hu ▪ facebook oldalunk	▪ intézményvezető ▪ intézményvez.hely. ▪ csoportok óvodapedagógusai
A fenntartóval, a Polgármesteri Hivatallal, valamint a Kisebbségi Önkormányzattal	▪ Kölcsönös tájékoztatás (egyéni és hivatalos megbeszélések) ▪ Adatszolgáltatás ▪ Intézményvezetői beszámolók	▪ intézményvezető ▪ intézményvez.hely. ▪ bölcsőde szakmai vezetője ▪ gyermekvédelmi felelős
Óvoda – Örömhírvétel Görögkatolikus Óvoda, ART ÉRT Csodafa Óvoda	▪ Közös továbbképzések ▪ Előadások ▪ Közös rendezvények	▪ intézményvezető ▪ intézményvez.hely.
Óvoda – más települések óvodái	▪ Közös továbbképzések ▪ Előadások ▪ Közös rendezvények	▪ intézményvezető ▪ intézményvez.hely.
Óvoda – Általános Iskolák	▪ Közös szakmai programok ▪ Szülői értekezlet ▪ A volt óvodások meglátogatása ▪ Iskola nézelődő ▪ Közös rendezvények	▪ intézményvezető ▪ intézményvez.hely. ▪ csoportok óvodapedagógusai
Óvoda – Művészeti Iskolák	▪ Közös szakmai programok ▪ Szülői értekezlet ▪ Választható foglalkozások	▪ intézményvezető ▪ intézményvezető-helyettes ▪ csoportok óvodapedagógusai

Kivel?	A kapcsolattartás lehetséges formái	Kapcsolattartó személy
Óvoda – Egyházak	- Hittan - Közös rendezvények	- intézményvezető - intézményvez.hely. - csoportok óvodapedagógusai
Óvoda – B-A-Z. Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Sárospataki Tagintézménye	- Kerekasztal-megbeszélés - Továbbképzések - Óvodai fejlesztés - Vizsgálatok	- intézményvezető - intézményvez.hely. - csoportok óvodapedagógusai - gyermekvédelmi felelős
Óvoda – B-A-Z. M-i Pedagógiai Szakmai, Szakszolgálati és Közművelődési Intézet Miskolc	- Továbbképzések - Vizsgálatok	- intézményvezető - intézményvez.hely.
Óvoda – Eszterházy Károly Egyetem Comenius Campus	- Óvodapedagógus hallgatók gyakorlati képzésében való részvétel - Egymás rendezvényein való részvétel	- intézményvezető - gyakorlatvezető és mentor óvodapedagógusok
Óvoda – A Művelődés Háza és Könyvtára	- Rendezvényeken való részvétel - Konzultáció - Rendezvények közös szervezése	- intézményvezető - intézményvez.hely.
Óvoda – Egészségügyi szervezetek - Védőnő - Gyermeorvos - Fogorvos - ÁNTSZ	- Évenkénti orvosi, egészségügyi vizsgálat minden csoportban - Évenkénti fogászati szűrés nagycsoportosainknak - Hallásvizsgálat alkalmanként valamennyi gyermeknek - Alkalmankénti eset-megbeszélés - Tájékoztató előadások a szülőknek	- intézményvezető - intézményvez.hely. - csoportok óvodapedagógusai
Óvoda – médiák: Zemplén Televízió, Sárospatak Város Honlapja, Sárospatak Újság	Tájékoztatás, híradás az óvodában történő eseményekről	- intézményvezető - intézményvez.hely.

Intézményünk kapcsolatainak, együttműködésének továbbfejlesztési lehetőségei:

- egyenrangú nevelőtársi viszony, jó partnerkapcsolat
- kezdeményező, elfogadó szerep felvállalása
- tájékoztatási, véleményezési, egyetértési jogok gyakorlásának további biztosítása
- információáramlás folyamatosabbá tétele
- javaslatok, elvárások figyelembevétele

XI. AZ INTÉZMÉNY SPECIÁLIS ÉS SAJÁTOS FELADATAI

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény szerint **kiemelt figyelmet igénylő** gyermek, tanuló:

- a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
 - aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
 - ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
 - ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
- b) a gyermekek védelméről és a gyámsági igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló

1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

Az óvodai nevelőmunkában fontos annak a tevékenységközpontú szemléletnek a megerősítése, amely támogatja a gyermekek egészséges fejlődését, hátrányaik csökkentését, tehetségük kibontakoztatását.

Különleges bánásmódot igénylő gyermek lehet:

- a sajátos nevelési igényű gyermek: mozgásszervi, érzékszervi értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral, vagy egyéb pszichés zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartás zavarral) küzd.
- a beilleszkedési, tanulási magatartási nehézséggel küzdő gyermek
- a kiemelten tehetséges gyermek (az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános, vagy speciális képességek birtokában, magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség).

A különleges bánásmódot igénylő gyermekeknél állandó, vagy átmeneti jelleggel fizikai, biológiai, pszichikai, intellektuális, családi vagy szociokulturális okok miatt egyéni, sajátos nevelési-oktatási szükségleteik vannak. Ezáltal a speciális nevelési-oktatási szükségletekhez igazodva egyéni bánásmódot igényelnek az óvodában.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek:

- Speciális nevelési szükségletű gyermekek:
 - tanulásban akadályozottak (enyhe fokban értelmi fogyatékosok)
 - értelmileg akadályozottak (mérsékelt, súlyos, fokban értelmi fogyatékosok)
 - beszédben akadályozottak (beszédsérültek, és nyelvi zavart mutatók)
 - látássérültek (vakok, gyengénlátók)
 - hallássérültek (nagyothallók, siketek)
 - mozgáskorlátozottak (mozgás- és testi fogyatékosok)
 - viselkedés és teljesítmény zavarral küzdők
 - autista (szociális-kognitív és kommunikációs készségek fejlődésének zavara, amely az egész személyiség fejlődésére hatással van)
 - tanulási problémával küzdő (lassú, motiválatlan, családi, szociális kulturális, nyelvi hátrányok)
 - tanulási problémákkal küzdők (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, figyelemzavar, súlyosabb beszédhiba)
 - magatartásproblémával küzdő (visszahúzó, ellenséges, kötekedő, hiperaktív) gyermekek
 - kivételes képességű gyermekek

A különleges bánásmódot igénylő gyermekeknél eredményhez vezethet a csoportos és a párban folyó munka, a testre szabott differenciált egyéni foglalkozás, a motiválás. Ezek a gyermekek inkább egyéni feladattal köthetőek le, fontos a követelmények következetes számonkérése, az eredmények, pozitívumok kiemelése, megerősítése. A motiváció segítheti a beilleszkedést, a társak általi elfogadást.

Az eredményes óvodai nevelés feltétele az óvónői attitűd, az óvónők szakmai kompetenciája és a támogató környezet az óvodán belül és kívül.

a) A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének általános elvei

Célunk:

A sajátos nevelési igényű gyermekek személyiségfejlődésének segítése, az integrált nevelés során a sérült illetve lassabban fejlődő funkciók lehető legkorábbi, speciális fejlesztése. Életminőségük javítása, esélyegyenlőségük biztosítása, hátrányos megkülönböztetés elkerülése. A befogadó óvodapedagógus szakmai munkájának segítése, támogatása.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az alábbiak figyelembevételével kerül megvalósításra intézményünkben:

- A sérült kisgyermek harmonikus személyiség fejlődését az eredményeit, sikeres próbálkozásait értékelő, másságát elfogadó környezet segíti.
- A sajátos nevelési igényű gyermek iránti elvárást sajátosságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg. Terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága befolyásolja. A sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes lehet, ennek felismerése és gondozása kiemelt feladatot jelent.
- Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérülés arányában a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is ki kell alakulnia az alkalmazkodó készségnek, az akaraterőnek, az önállóságra törekvésnek, az együttműködésnek, ennek érdekében a napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon a gyermek, hogy önállóan tudjon cselekedni.
- A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelésének sajátossága, hogy az egész napos tevékenység a különleges gondozási igény kielégítését is szolgálja csoportos, kiscsoportos vagy egyéni formában, ennek érdekében sérülés-specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása szükséges. Indokolt lehet speciális segédeszközök használata, a segédeszközök elfogadtatása, az azok következetes használatára és megőrzésére nevelés folyamatos feladat.
- A különleges gondozásból adódó feladatok végrehajtásánál törekedni kell arra, hogy a nem, vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.
- A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző gyógypedagógiai – orvosi – pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.
- Az intézmény pedagógusai törekedjenek részt venni az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésspecifikus leírása:

- A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és

maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

- A látási fogyatékos gyermek látásteljesítménye (az ép látáshoz 100%, viszonyítva két szemmel és korrigáltan is 0-33% közötti).
- A látási fogyatékos gyermekek a nevelés- oktatás szempontjából lehetnek: vakok, alig látók, gyengélátók. A speciális, gyermekekre szabott pedagógiai program meghatározója a látásélesség mellett a látási fogyatékoság kóroki tényezője, a látássérülés bekövetkeztének időpontja, és a látássérüléshez esetleg csatlakozó egyéb fogyatékoság, rendellenesség.
- A súlyosan hallássérült- siket és enyhébben hallássérült – nagyothalló – gyermekek hallásvesztése a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére képtelenek, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt a beszéd érthető ejtése teljesen elmarad, vagy meg sem közelíti a hallók teljesítményét.
- A fentiek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozhat. A súlyos következmények csökkenthetők a legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi – egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes alkalmazásával.
- Az enyhe értelmi fogyatékos kisgyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés az óvodában. A spontán tanulást, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segíti a számtalan élmény és minta, amelyet a csoportban megél.
- Az óvodai nevelés során a gyermek szükségletei szerint folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről kell gondoskodni, hogy a tankötelezettségi korra elérje azt az iskolakészültséget, amellyel tanulmányait elkezdheti.
- A beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, centrális dyslalia, súlyos orrhangzósság stb.), illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik.
- Mindez az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékképek felhasználásának hiányában és az utánzó képesség gyengeségében nyilvánul meg.
- Az autizmus-spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és sajátos gondolkodási képességek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.
- Az autisztikus gyermekekre legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányosságai, a beszéd szintjéhez képest károsodott kommunikáció, a rugalmas viselkedés, a szervezés és kivitelezés képességének sérülése.

Az óvodapedagógus feladatai (integrációval kapcsolatos):

- a különleges gondozás keretében a gyermek állapotának megfelelő gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban való részesítés, attól kezdődően, hogy a sajátos nevelési igényt megállapította a szakértői bizottság
- elfogadó, támogató nevelői légkör, magatartás biztosítása

- a fejlesztés feladatait csoporton belül a megfelelő szakember útmutatásai alapján, egyéni fejlesztési terv szerint végezze
- az elvárások fejlődésük üteméhez való igazítása
- a szülő rendszeres tájékoztatása a gyermek fejlődéséről

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek is szívesen járnak óvodába.
- A gyermekközösség természetesen fogadja a másságot, társaikat segítik.
- Fogyatékosága típusának és mértékének figyelembevételével, önmagához képest fejlődjön.
- A nevelés hatására a sérülés arányában képes legyen az iskolai életre.

b) A beilleszkedési tanulási magatartási nehézséggel küzdő gyermek (továbbiakban: BTM)

A köznevelési törvény szerint, „beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartás-szabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.”

A tanulási zavar jellegzetes tünete, a figyelem zavarai, ami lehet nehezen rögzíthető figyelem éppúgy, mint letapadó. Előfordul, hogy a figyelem szelektáló funkciója nem működik megfelelően.

Zavar keletkezhet az érzékelésben, ill. a motorikum területén, ami szintén tanulási nehézséghez vezet.

A tanulási nehézségekből kialakulhatnak viselkedési rendellenességek, amelyek valójában stratégiák a kudarcok kezelésére (bohóckodó, nyafogó, szélsőséges érzelmi reakciót adó), de a gyermek testi tüneteket is produkálhat másodlagosan. A tanulási nehézséget általában több ok együttes hatása okozza. Hozzájárulhatnak társadalmi okok, káros szokások, (túl sok televízió nézés), de lehet genetikai háttere is.

Az okok között szerepelhetnek lelki eredetűek is: traumák, önértékelési zavarok, szülő-gyermek kapcsolatban fennálló, ill. más családi problémák, pedagógussal való konfliktus.

Ezen okok következtében:

- az idegrendszeri struktúrák érése lelassul,
- egyes részterületein lemarad,
- az egyes területek közötti kapcsolat nem alakul ki, vagy labilis marad,
- hibás kapcsolatok jönnek létre.

Az óvodapedagógus feladata:

- egyéni képességfejlesztés, rendszeres, tudatosan szervezett és tervezett kötetlen és kötelező tanulási helyzet létrehozása
- a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség terén mutatkozó részképességbeli hiányosságok pótlása
- egyéni fejlesztési terv készítése a Nevelési Tanácsadó, a fejlesztő pedagógus, saját megfigyelések, és a szülőktől kapott információk alapján

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- rendeződik a mozgás, az elemi és a finommozgások egyaránt
- egyensúlyérzék megfelelő fejlettsége
- pontos testséma, dominancia stabil megléte
- fejlődik a szem-kéz koordinációja, megfelelően tájékozódik a térben
- gondolkodása eléri a fogalmi gondolkodás szintjét
- emlékezete megbízhatóbb lesz
- figyelme tartóssá válik

c) Tehetséges gyermekek fejlesztése

A köznevelési törvény szerint, „kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.”

Óvodáskorban, tehetségígéretről, gyanúról, tehetségre irányuló hajlamokról beszélhetünk. Adottságai valamilyen területen az átlagosnál jobbak és ehhez sokszor a kíváncsiságnak és az akaratnak szokatlan erőssége társul.

Célunk: az óvodai élet rendje biztosítson lehetőséget a tehetséges gyermek tehetségére irányuló hajlam kibontakoztatására, a tehetség gondozására.

Kivételes képességű gyermekek:

- az intellektuális tehetség (különböző tudományterületeken kimagasló: matematika nyelvi)
- művészi tehetség (képzőművészeti, zenei)
- pszichomotoros tehetség (sport, tánc, kézügyességet igénylő területek)
- szociális tehetség (vezető, szervező, irányító)

Az óvodai élet a maga kiegyensúlyozott, biztonságos, elfogadó légkörével felszínre hozza a többet mutató gyermekek adottságait, képességeit. Megfelelő neveléssel, tág cselekvési szabadságot adva, a családdal együtt lehetőséget biztosíthatunk a tehetség csírait hordozó gyermekeknek a kreatív, újat teremtő felnőtté váláshoz.

Tehetségesnek tekintjük, azt a gyermeket, aki valamely nevelési területen az átlagtól eltérő kiemelkedő képességgel rendelkezik. A tehetséges gyermek viselkedésében együttesen megmutatkozik három alapvető tulajdonságcsoporthoz, melyet az óvónő kiaknázhathat:

- átlag feletti képességek (általános, specifikus)
- magas szintű kreativitás (eredetiség, rugalmasság)
- feladat iránti elkötelezettség (kíváncsiság, érdeklődés, szorgalom, kitartás)

A tehetség ígéretét hordozó gyermekek valamiben különböznek társaiktól. A korai felismerés segíti a pozitív énkép kialakítását.

A tehetség kibontakozásához szükséges képességek – önbizalom, kíváncsiság, céltudatosság, önkontroll, a társas kapcsolódás képessége, kommunikációs érzék, az együttműködés képessége – döntően az érzelmi intelligenciához kapcsolódik. Ezért fontos a derűs, jó légkör elérése, mely felszabadító lehet a gyermekek számára, és amelyben egészségesen fejlődhetnek.

A tehetségfejlesztés képességeinek módjai: a gyorsítás, léptetés, (egy év alatt több ismeretre tesznek szert, mint társaik). Külön tanulnak más tehetségesekkel. Differenciált, különleges tehetséggondozásban részesülnek az óvodában.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A csoport légköre legyen elfogadó, bátorítsa a gyermeket egyéni megoldásokra.
- Mikro csoportos differenciált tanulási folyamat szervezése, képesség és érdeklődés szerint.
- Szabadidős tevékenység során adjon módot sokféle és sokszínű kreatív lehetőségre.
- Pozitív érzelmek keltésével segítse elő a gyermek önértékelését.
- Folyamatosan tartson kapcsolatot a szülővel a tehetség kibontakoztatásának érdekében.
- Több újszerű tevékenységre teremtsen alkalmat (pl.: improvizatív játék, kreatív zenei gyakorlat).
- Segítse a szülőket a megfelelő iskola választásában.
- A velük született adottságok céltudatos fejlesztése.

A fejlődés jellemzője az óvodáskor végére:

- a tehetséges gyermek erős oldalának fejlődése
- a bemenethez képest, fejlődik a divergens gondolkodás
- egyéni, kreatív megoldásokra való törekvés
- realizálódik önértékelésük

2. Korcsoportjukat ismételő gyermekek fejlesztése

További egy év óvodai nevelésre javasolt, korcsoportját ismételő gyermekeket óvodánkban az óvodapedagógus és a fejlesztőpedagógus, szükség esetén logopédus és pszichológus látja el.

Az óvodapedagógusok megfigyelése, esetenként a Nevelési Tanácsadó vizsgálata és egyéni felmérés alapján átfogó képet kapunk a gyermek fejlődésével kapcsolatban.

Az életkori átlagához viszonyítva hol tart a fejlődésben, melyek azok a területek, amelyek fejlesztésre szorulnak:

- nagymozgás
- finommozgás
- beszédfejlődés
- kognitív képességek
- szociális érettség

Ezen információk alapján állítjuk össze az egyénre szabott játékos képességfejlesztő programot.

Figyelembe véve a fejlesztendő területek prioritását, egymásra hatását az adott képességek kialakulásának, megszilárdításának fokozatait.

A fejlesztőprogram: egyénre szabottan, a gyermek egyéni fejlettségéhez, képességeihez igazodik, időről-időre figyelembe véve az aktuális teljesítményét.

Célunk: a leendő iskolai tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztése, egyénre szabottan.

Az óvodapedagógus feladatai:

- egyéni képességfejlesztés, rendszeres, tudatosan szervezett és tervezett kötetlen és kötelező tanulási helyzet létrehozása
- a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség terén mutatkozó részképességbeli hiányosságok pótlása
- együttműködés a szakemberekkel és a szülőkkel

- esetleges csoportváltás esetén a gyermek fejlettségére irányuló dokumentumok átadása, szakmai tapasztalatcsere

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére 7-8 éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. Eléri az iskolaérettség kritériumait a testi-, lelki- és szociális fejlettségében.

3. Gyermekvédelem az óvodában

Célunk: a prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, ill. a veszélyeztetettség megszüntetésében segítségnyújtás, együttműködés a különböző szakemberekkel együtt. A gyermekek esélyegyenlőségének elősegítése.

A gyermekvédelemre vonatkozó törvényi szabályozást a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997.évi XXXI. számú tv. tartalmazza.

A Gyvt. 67/A. §-a értelmében a hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzet szempontjából meghatározó tényezők a következők:

- a szülő, a családba fogadó gyám (a továbbiakban: gyám) iskolai végzettsége alacsony, legfeljebb alacsony fokú végzettségű
- a szülő, a gyám alacsony foglalkoztatottsága
- az elégtelen lakáskörülmények
- a nevelésbe vétel, valamint a tanulói, hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt számára nyújtott utógondozói ellátás

Hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül legalább egy fennáll:

- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket együtt nevelő mindkét szülő, a gyermeket egyedül nevelő szülő, illetve a családba fogadó gyám legmagasabb iskolai végzettsége alacsony (az alacsony iskolai végzettség igazolása a kérelemmel megtehető önkéntes nyilatkozattal történik)
- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket nevelő szülők bármelyike vagy a családba fogadó gyám a szociális törvény szerinti aktív korúak ellátására (foglalkoztatást helyettesítő támogatás vagy rendszeres szociális segély) jogosult vagy a kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként tartotta nyilván a munkaügyi központ – (az alacsony foglalkoztatottság fennállását az eljáró hatóság ellenőrzi)
- a gyermek szegregáltnak nyilvánított lakókörnyezetben, vagy az eljárás során felvett környezettanulmány szerint félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéshez szükséges feltételek – (elégtelen lakókörnyezet, illetve lakáskörülmény).

Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében a fenti három körülmény közül legalább kettő fennáll.

Halmozottan hátrányos helyzetű továbbá a nevelésébe vett gyermek és az utógondozói ellátásban részesülő, tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

Veszélyeztetett gyermek: azok, akik személyiségükben épek, de testi, lelki, értelmi fejlődésükben erősen gátoltak, illetve akiket a jegyző védelembe vett.

Célunk: a ránk bízott gyermekek jogainak védelme, problémáinak korai felismerése, esetleges kezelése. A hátrányos helyzetük, veszélyeztetettségük kialakulásának - lehetőség szerinti - megakadályozása, csökkentése, biztonságérzetük erősítése a probléma mielőbbi felismerésével, a megelőzéssel, a segítségnyújtással, valamint az előítéletektől mentes el- és befogadó magatartásmód kialakításával.

A nemzetiségi, a sajátos nevelési igényű, a migráns és a különleges figyelmet igénylő gyermekek integrációjának megoldása óvodai nevelésünk kiemelt feladata. Olyan tevékenységrendszer, szervezeti kereteket, módszereket alkalmazunk, működtetünk, amely valamennyi hátrányos helyzetű, nemzetiségi, halmozottan hátrányos helyzetű vagy migráns gyermek esélyegyenlőségét szolgálja. Ez a fejlesztő program minden pontja a hatályos jogszabályok figyelembevételével, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjára épül, figyelembe véve az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előremozdításáról szóló törvényt.

Alapelvek:

- A gyermek nevelésére elsősorban a családja jogosult és köteles, amelyhez segítséget nyújt az állam és az önkormányzat.
- A rászoruló gyermek gondozásához, neveléséhez és társadalmi beilleszkedéséhez komplex, célzott, differenciált ellátást kell biztosítani.
- A család életébe történő hatósági beavatkozás kizárólag akkor engedhető meg, ha az a gyermek érdekében elkerülhetetlen.
- Az óvoda a gyermekek 3 éves korától ellátja - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben meghatározottak szerint - a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokat is. (Kt. tv.24.§(2))
- Tilos a hátrányos megkülönböztetés.
- A gyermekvédelemben a szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekek komplex, célzott, differenciált ellátása.

Az óvodai gyermekvédelem az első legfontosabb jelzőrendszer, hiszen a gyermekek minden problémája itt érzékelhető először.

Előnyei:

- Az óvoda az első társadalmi intézmény, ahol a gyermekek a nap jelentős részét töltik.
- Az óvodában minden gyermekről többoldalú információhoz jutunk.
- A hátrányos és veszélyeztetett gyermekek kiszűrhetők.

Az óvoda óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciójából következően az óvodai gyermekvédelem az óvodai nevelőmunka szerves része. A pedagógiai tevékenységgel szemben támasztott alapvető követelmény, hogy pedagógiai eszközökkel biztosítsa minden gyermek részére a fejlődéshez szükséges feltételeket, lehetőségeket, hogy szükség esetén leküzdhesse azokat a hátrányokat, amelyek születésénél, családi, vagyoni helyzeténél, vagy bármilyen más oknál fogva fennállnak.

Megvalósulásának feltétele: a család és gyermekcentrikus preventív szemlélet.

A gyermekvédelem fő feladata a gyermek családban tartása, ehhez minden segítség biztosítása.

Óvodánk gyermekvédelmi feladatai:

➤ Probléma megelőzés

Általános feladatkezelés: valamennyi óvodai gyermekvédelmi tevékenység, amely az óvodás gyermekek érdekében történik.

Ezek:

- az óvodai nevelés egészséges feltételeinek megteremtése
- mentálhigiéné, lelki egészségvédelem
- gondozási és testi szükségletek kielégítése
- a mozgás és testi képességek fejlődésének elősegítése
- az egészséges életmód, az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása
- az érzelmi nevelés biztosítása
- az egészséges én-kép fejlesztése
- az értelmi fejlesztés megvalósulása
- évente gyermekorvosi szűrés
- szocializálódás biztosítása

➤ Probléma észlelés

Jellemzően az óvoda az első intézmény, ahová a kisgyermek a családból kerül, itt válik észlelhetővé, ha a gyermek:

- sajátos nevelési igényű,
- hátrányos, halmozottan hátrányos vagy veszélyeztetett helyzetű,
- beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzd,
- egyéb segítségre szorul.

➤ Probléma- és okfeltárás

Azok a módszerek, amelyekkel az esetek kiszűrhetők:

- családlátogatás
- gyermek közvetlen jelzése
- játék közbeni eltérő cselekedetek megbeszélése, megfigyeltetése, (pszichológus)
- gyermeki munkák, alkotások elemzése, (grafológia)
- esetfeltáró elemzések, megbeszélések, szakmai konzultáció

➤ Problémakezelés

A segítség megfelelő módja:

- Minden eset egyedi, tehát alapos körütekintést igényel.
- A gyermekkel fokozott, differenciált, szeretetteljes, empátikus bánásmód és gondozás szükséges.
- A szülőkkel, szakemberekkel való célzott, hatékony együttműködés.

Az intézményvezető, a gyermekvédelmi felelős és valamennyi óvodai dolgozó feladata:

- Ismerje fel a problémát, keresse az okokat, nyújtson segítséget, illetve jelezzen az illetékeseknek: Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatnak, Védőnői Szakszolgálatnak, Gyámügyi Hivatalnak, Jegyzőnek, Roma Nemzetiségi Önkormányzatnak.

A gyermekvédelmi felelős évente gyermekvédelmi munkatervet készít.

A gyermekvédelmi felelős feladatait az óvodai SZMSZ tartalmazza.

Az óvodapedagógus feladata:

- Gyermek körében:
 - a gyermekek megfigyelése,
 - megelőzésben aktív részvétel,
 - nyilvántartásba vétel,
 - bizalom, biztonságérzet erősítése,
 - szeretetteljes elfogadás,
 - gyermek érdekeinek védelme,
 - jelzés a gyermekvédelmi felelős ill. vezető felé,
 - differenciált, egyéni foglalkozás biztosítása.
- Óvodai közösségben:
 - együttműködés,
 - szemléletformálás,
 - tanácsadás,
 - szakirodalom ajánlás,
 - információ áramoltatás.
- Szülők körében:
 - együttműködés,
 - szemléletformálás,
 - tanácsadás,
 - szülői értekezleteken aktív részvétel, közreműködés
 - családlátogatás.

a) A nemzetiségi, az etnikai kisebbséghez tartozó valamint a migráns gyermekek integrációja

Az óvoda feladata: óvodánkban is egyre gyakoribb jelenség a lakhelyváltó, külföldről hozzánk érkező, ill. hazatérő családok gyermekeinek megjelenése.

Az óvodapedagógus feladata:

- Nevelje mintaadással a gyermekeket egymás elfogadására.
- Törekedjen megismerni a migráns gyermekek kulturális jellemzőit, a családok szokásait, és sajátosságait.
- A magyar nyelv és kultúra értékeinek megismertetése cselekedtető tapasztalatszerzéssel.
- Elfogadó, befogadó kulturális és szociális légkört biztosítson a gyermekek számára.
- Ismerje a migráns gyermekek kulturális jellemzőit, a családok szokásait, és sajátosságait.
- Tartsa tiszteletben a különböző nemzetekből, különböző kultúrával érkező gyermekek és családjaik vallási, nemzeti szokásait, hagyományait, értékeit.
- Segítő, támogató és elfogadó attitűd jellemezzen minden dolgozót.

Tevékenységünk jellemzői, eredményeink:

- Hatékony együttműködés a Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálattal, Nevelési Tanácsadóval és a Védőnői Szakszolgálattal.
- Problémás esetek hatékony kezelése a családdal és a szakemberekkel együtt.
- A gyermek családban tartása.
- Minden rászoruló gyermek időben megkapja a megfelelő segítséget.
- Bizalommal fordulnak felénk a szülők.
- Segítő szolgálatok tanácsait igénybe veszik.

b) A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése, fejlődésének segítése, felzárkóztatása

Célunk: az eltérő tapasztalás, élményhatás, tudásanyag megismertetése és a hiányok pótlása.

A társadalomba való beilleszkedés rendkívül összetett bonyolult folyamat, a gyermek fejlődésének központi eleme. Leginkább módosítható a gyermek szociális környezete, amely végérvényesen formálja a fejlődő személyiség minden jellemzőjét.

A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek nagy része olyan családi környezetben nevelkedik, amely több fontos szociokulturális és gazdasági mutatók szerint eltér a többségi társadalom modelljétől. A családoknál igen gyakran hiányoznak az olyan tárgyak - játékok, mese- és képeskönyvek, fejlesztőjátékok-, amely az utóbbi évek során a gyermekek fejlődésének nélkülözhetetlen elemeivé váltak.

Lelassul a gyermek értelmi és érzelmi fejlődése:

- nem alakul ki a megfelelő attitűd, a tárgyi környezet iránt
- fokozódik a társas tevékenység, olyan formáinak jelentősége, amely antiszociális és elsősorban agresszív magatartást eredményez
- nem fejlődik ki kellően a finommozgás
- a kognitív fejlődés lassul, így nehezebbé válik az iskolai tanulmányok megkezdése, illetve az esetleges lemaradások behozása

A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek tanulási képességeinek fejlesztésénél a mozgásra alapozunk. A 3-7 éves korosztály alapvető, legtermészetesebb megnyilvánulása a mozgás. E területen tekinthető homogénnek ez a korosztály az óvodáskor kezdetén. A mozgásos tapasztalatokból gyökereznek az értelmi műveletek, egyben az önmagunkról kialakított testséma is.

Az óvoda feladata a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztésénél:

- a gyermekek értelmi felzárkóztatása
- a tanulás- illetve teljesítmény- motiváció kifejlődésének serkentése
- a szociális készségek, a szociális kompetencia és a szociális érettség kibontakoztatása
- a társas viszonyok kialakulásának elősegítése
- a gyermek-felnőtt viszony kialakulásának serkentése
- a pedagógus módszertani felkészültségének növelése
- feltáró munka elvégzése
- a szakmai szakszolgálatokkal a kapcsolattartás fenntartása
- Szülői közösség, az Óvodaszék bevonása (feltárás segítése, hátrányos helyzetű gyermekek támogatása, játék-, ruhagyűjtés)

A fejlesztés területei:

- nagymozgások fejlesztése: célzott testmozgásokkal, amelyeknél a mozgások tempója, ritmusa és iránya változik (járás, futás, ugrás, csúszás, kúszás, mászás)
- egyensúly fejlesztése: állás, járás, kúszás, ugrás
- finommotorika fejlesztése: gyurmázás, gyöngyfüzés, papírhajtogatás, puzzle, vágás, „papír-ceruza” feladatok
- szem-kéz, szem-láb koordináció: célba dobás, labdajátékok, ugróiskola
- testséma fejlesztés: testrészek ismerete, testkoordinációjának, test személyi zónájának alakítása, oldaliság tanítása, testfogalom

Az óvodapedagógus feladata:

- Megfelelő, ingergazdag környezet biztosítása, amely kihasználja a természetes gyermeki érdeklődést, és tevékenységre ösztönöz.
- A foglalkozás legyen rendszeres, naponta vagy hetente többször. (fontos, hogy a gyakorlatok alkalmával a teljes automatizáció szintjére juttassuk el a gyermeket)
- Minden nevelési területen a gyermeki tevékenységre, a képességek fejlesztésére törekedjünk, cél a komplexitás.
- A fejlesztés mindig a gyermek egyéni tempójához és fejlettségi szintjéhez igazodva történjen, a feladatokat és a játékokat fokozatosan nehezítsük.
- A feladatokat játékos formában gyakoroltassuk.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Nagymozgásuk tempója, ritmusa, iránya egyre tudatosabb pontossággal kifinomodik.
- Finommotorikájuk által fejlődik a differenciált és koordinált izomműködés, a szem- kéz koordinációjának kialakításán keresztül.
- Kialakul dominanciájuk, stabilan használják bal és jobb kezüket, iránytartásuk megfelelő lesz.
- Grafomotoros készségük fejlődik, gyakran és szívesen vágna, gyurmáznak, festenek, rajzolnak.
- Én-tudatuk, társas kapcsolataik, szabálytudatuk kialakult.
- Differenciáltan megismerik a testrészeket, a test alapkoordinátáinak felismerésével (függőleges, vízszintes, elülső, hátulsó).
- Kialakul a kézdominancia, az egyensúly.
- Felismerik az alapvető tér irányokat a saját testükhöz viszonyítottan.
- A mozgásos feladatok elvégzése során a hallott (auditív), a bemutatott (vizuális) mintákat elsajátítja.

c) A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Célunk, hogy a nemzetiségi, a kiemelt figyelmet igénylők, valamint a migráns gyermekek az esélyegyenlőségük növelése érdekében már 3 éves kortól kerüljenek be az intézményes nevelésbe. További célunk a meggyőzés, a bizalom erősítése a nyitott óvoda által.

Fontos a program gyermekközpontúságának, családi és hangulatos légkörének bemutatása.

Alapelvek:

Az esélyegyenlőség megteremtése érdekében a rendelkezésünkre álló adatok, tények és eddigi értékeink alapján az alábbi alapelvek, feladatok megállapítására került sor.

- A nyitott óvoda feltételezi a szülőkkel való szoros kapcsolatot, a szülők bevonását. A szociális segítség (gyermekjóléttel és családsegítővel való napi kapcsolat) tovább erősíti a családokkal való együttműködést. A vegyes csoportok működése tovább erősíti a bizalmat, kapcsolatot a szülői ház és az óvoda között.
- Az Óvoda Esélyegyenlőségi Programjának megléte és működtetése az esélyteremtés egyik lehetősége az egyéni fejlesztés, a szülőkkel történő együttműködés és a fejlesztő pedagógus bevonása kapcsán. A pedagógiai programunkban kiemelt feladat a gyermekek döntési választási joga, a szocializációs kapcsolatok, az élményszerzés biztosítása. Mindezek növelik a hátrányos- és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyeit és lehetőségeit, hogy értékeikkel és helyzetükkel tisztában legyenek, legyen

véleményük, legyenek határozottak, és minden élethelyzetben találják fel magukat. A normatív állami támogatás és a rendszeres gyermekvédelmi támogatás az étkezést teszi ingyenessé számukra.

Általános feladatok:

- Beiratkozás előtt szervezett nyitott óvodai hét, ill. hétvégék keretében a szülők betekintést nyerhetnek az óvoda életébe, és az ekkor szervezett játszóház pedig a gyermekek részére nyújt ismerkedési lehetőséget az óvodában zajló tevékenységekkel.
- Az előjegyzés napján a szülőt a kisgyermekkel együtt fogadjuk, amikor választhat óvónőt, óvodai csoportot. Ekkor tájékoztatjuk, hogy a Polgármesteri Hivatalban nyilatkozhat a halmozottan hátrányos helyzet vonatkozásában, valamint a gyermekvédelmi támogatás igénylésének lehetőségeiről.
- A tanulási folyamatban alkalmazott egyéni, ill. mikrocsoporthoz foglalkozások a döntési, választási lehetőség biztosítása mellett a differenciált egyéni fejlesztést valósítják meg.
- Minden tanköteles, visszamaradó gyermek egyéni fejlesztésben részesül.
- Bemeneti (év eleji) és kimeneti (év végi) mérések folytatása a meglévő mérőeszközök segítségével. A megállapított fejlesztendő területek beépítése a nevelőmunkába.
- A gyermekek fejlesztésében az egyéni, mikrocsoporthoz v. szociocsoportos fejlesztés a hátrányok csökkentése, ill. tehetségfejlesztés szempontjából fontos.
- A gyermekek neveltségi szintjének növelése oly módon, hogy a szokás- és szabályrendszer megalkotásába bevonjuk őket. Így értékelik önmaguk és társaik munkáját, tevékenységét.
- A fejlesztő szándék támogatása (logopédus, fejlesztő pedagógus, nyelvtanulás) képzés terén.

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések:

- Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha minden gyermek részére biztosítjuk az emberi méltósághoz való jogát.
- Minden dolgozó feladata, hogy az általa ellátott gyermek hozzájusson minden olyan szolgáltatáshoz, amely ahhoz szükséges, hogy személyisége kibontakozhasson.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell:

- az intézményben biztosított szolgáltatások igénybevételénél,
- a gyermeki jogok gyakorlásánál,
- a felzárkóztatás, az egyéni fejlesztés vagy a tehetséggondozás során,
- a gyermekcsoportban történő elhelyezéskor, valamint
- a hit- és vallásfoglalkozáson való részvétel biztosításánál.

d) A gyermekvédelemmel összefüggő feladatellátás rendje

Feladatunk: „...hozzá kell járulnia a gyermek testi, érzelmi, értelmi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez.” /Gyvt. 38.§ (1)/

A feladatellátás rendje

Az intézményvezető feladatai:

- A gyermekek mindenekfelett álló érdekeinek érvényesítése és az érvényesülés ellenőrzése. A vezetői felelősség kiterjed az óvodai nevelés egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésén túl, a gyermekbalesetek megelőzésére is.
- Fontos feladat, hogy minden gyermek abban a nevelési évben, amelyben a 3. életévét betölti, óvodai nevelésben részesüljön. Az adategyeztetés a vezető feladata és felelőssége.
- A gyermekekkel kapcsolatos adatok védelme, a Kt. 2. sz. mellékletben felsoroltak szerint hivatali titoktartási kötelezettség alá tartozik. Ennek betartása és betartatása kötelező.
- Megtervezi a gyermekvédelmi tevékenységet a gyermekvédelmi felelőssel, az óvodapedagógusokkal és a szülőkkel a veszélyeztetettség feltárása érdekében.
- Szülői értekezleteken tájékoztatja a szülőket a tevékenységről, az igénybe vehető támogatásokról, a gyermek- és családvédelmi rendszer mai formáiról. Információt ad az igénybe vehető segítségéről a 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.), és annak végrehajtásáról szóló 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet, a 2015. évi LXIII. tv., továbbá Sárospatak Város Képviselő-testületének idevonatkozó határozatai alapján.
- Gondoskodik arról, hogy a szülők tájékoztatást kapjanak a gyermekvédelmi felelős személyéről, feladatairól és a fogadóórájának időpontjáról.
- A Sárospatak Város Képviselő-testülete által elfogadott Esélyegyenlőségi Terv megvalósításában való részvétel az Esélyegyenlőségi Fórum integrációs munkacsoportjának tagjaként.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az intézményvezetővel, az óvodapedagógusokkal és a szülőkkel a veszélyeztetettség feltárása érdekében.
- Éves gyermekvédelmi munkatervet készít a nevelési év elején.
- Nevelési év végén értékeli az elvégzett munkát.
- Nyilvántartást vezet a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekről, amely tartalmazza a gyermekek adatait és a problémáit.
- Esetmegbeszéléseket folytat a gyermekvédelmi szolgálattal közösen.
- Szoros kapcsolatot tart a Gyermekjóléti Szolgálattal, a Családsegítő és Pedagógiai Szakszolgálattal, a Polgármesteri Hivatal Szociális Osztályával, a Gyámhivatallal, az óvoda orvosával, védőnőjével és a kisebbségi önkormányzattal.
- Részt vesz a gyermekvédelmi értekezleteken, tájékoztatókon, „Kerekasztal” megbeszéléseken.
- Emberi, humánus és etikus magatartásával elősegíti a krízishelyzetekben lévő családokkal, illetve veszélyeztetett helyzetben lévő gyermekekkel való eredményes foglalkozást.
- Folyamatosan figyeli azokat a pályázati lehetőségeket, amelyek segíthetik a munkáját, illetve megkönnyíthetik a veszélyeztetett gyermekek életét.
- Nyomon követi a jogszabályokat, folyamatosan képezi magát.
- Titoktartási kötelezettsége van.
- A közös probléma megoldása érdekében jelzéssel él a Gyermekjóléti Szolgálat felé.
- Az Esélyegyenlőségi Fórum pedagógiai munkacsoportjának tagjaként aktívan részt vesz a városi Esélyegyenlőségi Terv végrehajtásában.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- az óvodán belül a gyermekeket megillető jogok érvényesülésének biztosítása, szükség esetén védő-óvó intézkedésekre történő javaslattevés
- a lehetőségekhez képest a gyermekek és családjuk minél jobb megismerése
- a gyermek családban történő felnevelésének - minden rendelkezésre álló eszközzel történő - segítése
- a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülésének, rendszeres óvodába járásának elősegítése, lehetőség szerint 3 éves kortól
- a rendszeres óvodalátogatás figyelemmel kísérése, szükség esetén a hiányzás jelzése a gyermekvédelmi felelős és az intézményvezető felé
- a differenciált fejlesztés megvalósítása
- az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében való közreműködés
- a problémák és a hátrányos helyzet okozta tünetek, az okok felismerése, szükség esetén szakember segítségének kérése
- folyamatos kapcsolattartás az óvoda gyermekvédelmi felelősével
- a minden családot érintő titoktartási kötelezettség érvényesítése

XII. Dokumentáció

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 30. fejezet A kötelezően használt nyomtatványok cím alatt a 88. § előírása alapján az óvodában használt kötelező nyomtatványok, dokumentumok:

- Az óvodai nevelés országos alapprogramja
- Az óvoda pedagógiai programja
- Az óvoda pedagógiai, működési munkaterve
- Óvodai csoportnapló
- Óvodások személyiségfejlődési naplója
- Felvételi és mulasztási napló

Dokumentum	Kitöltés határideje	Kitölti	Ellenőrizheti
Felvételi és mulasztási napló (A.Kö. 1100/A forma-nyomtatvány)	Minden nevelési év szeptember 15-ig	A csoportok óvoda-pedagógusai	fenntartó szakmai felügyeleti szerv intézményvezető intézményvezető-helyettesek
Óvodai csoportnapló (saját készítésű)	Minden nevelési év <u>szeptember 15-re</u> , az aktuális oldalak kitöltése. Folyamatos tervezés és értékelés a meghatározott időtartamra.	A csoportok óvoda-pedagógusai	fenntartó szakmai felügyeleti szerv intézményvezető intézményvezető-helyettesek

Dokumentum	Kitöltés határideje	Kitölti	Ellenőrizheti
Fejlődési napló (saját készítésű)	A gyermekek fejlettségének megállapítása: - óvodába lépést követően és minden nevelési év végén - iskolába kerülők esetében márciusban Tartalmáról évente két alkalommal a szülők számára tájékoztatást nyújtunk, melynek tudomásulvételét aláírásukkal igazolják.	a csoportok óvoda-pedagógusai	intézményvezető intézményvezető-helyettesek

Célunk: a rögzített adatrendszer áttekinthető, közérthető formában, naprakészen álljon rendelkezésre, és feleljen meg az elvárásoknak.

Feladatunk: egységes dokumentáció bevezetése, alkalmazása, amelynek szerkezete és tartalma tükrözi a tervezés módját a pedagógiai programnak megfelelően.

Tartalma:

- középpontban a gyermek megfigyelése, fejlesztése szerepel
- tartalmazza a legfontosabb nevelési feladatokat
- megjelöli a tapasztalat- és élményszerzés formáit, témáit, időkereteit
- tükrözi az adott csoport sajátos szokásait, változatos tevékenységeit
- megfelel a nevelőmunka hatékonysági vizsgálatának (óvodapedagógusi önkontroll, feljegyzések, a megvalósult események értékelése)
- az írásos munkákkal kapcsolatos tapasztalataink munkaértekezleteken történő folyamatos megvitatása
- az alkalmazható egyéni ötletek, megoldási javaslatok közzé tétele

Alapelvünk: a dokumentációk vezetése a gyermekek személyiségének megismerését és fejlődésének nyomon követését szolgálja.

XIII. A program felülvizsgálata

Programunkat 3 évente, ill. szükség szerint felülvizsgáljuk. E munkában óvodánk nevelőtestülete vesz részt.

Évente elemezzük, értékeljük az óvoda nevelő-, fejlesztő munkáját:

- a gyermekek ismeret- és képesség szintjét,
- szokás- és szabályrendszerét,
- a szülők igényeit, elvárásait,
- az óvoda tevékenységrendszerét, fejlesztési tartalmait,
- a nevelőtestület szakmai felkészültségét,
- az óvoda tárgyi feltételeit és dokumentumait.

Megfigyeljük, mérjük:

- a gyermekek nevelésében megjelennek-e a tervezett nevelő, fejlesztő tartalmak,
- a program milyen eredményeket hozott a szocializáció terén a megismerésben, a kommunikációban,
- mit mutatnak a szülők visszajelzései.

Az értékeléshez a dokumentumelemzést, a feltételek vizsgálatát, a nevelő-fejlesztő munka közvetlen megfigyelését alkalmazzuk.

A tervezett nevelés- fejlesztés eredményeit vizsgáljuk:

- a gyermekek, egészséges életmódra nevelés terén elért fejlettségét,
- az érzelem és szocializáció terén elért fejlettség eredményeit,
- a gyermekjátékra jellemző fejlettségi szintet,
- a gyermekek mesélése, éneklése, vizualitása, környezetismerete, mozgása, munkavégzése terén elért fejlettség eredményeit.

Vizsgáljuk a meglévő feltételrendszert: személyi, tárgyi körülményeket.

Az éves munkaterv tartalmazza a konkrét ellenőrzésre vonatkozó feladatokat és az ellenőrzésben, értékelésben résztvevők körét.

Az önellenőrzést, önértékelést minden kolléga elvégzi.

Az óvónők módszertani szabadsága mellett, a program célkitűzéseit mindenkinek kötelező betartani.

XIV. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS SZAKMAI PROGRAMJA

Bevezetés

A Sárospataki Carolina Óvoda és Bölcsőde – a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 4/A. § (1) bekezdése, valamint 10. számú a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja nevű melléklete alapján – a következők szerint határozza meg a bölcsőde szakmai programját.

❖ A bölcsődei ellátás alap adatai

A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény neve: Sárospataki Carolina Óvoda és Bölcsőde

A bölcsőde székhelye: 3950 Sárospatak, Zrínyi u. 40.

A bölcsőde ágazati azonosítója: S0049936

A bölcsőde formája: bölcsőde

A férőhelyek száma: 36

A fenntartó adatai:

- neve: Sárospatak Város Önkormányzata
- címe: 3950 Sárospatak, Rákóczi u. 32.
- típusa: állami

❖ A bölcsőde bemutatása

A bölcsőde szervezetileg és helyileg egyaránt a Sárospataki Carolina Óvoda és Bölcsőde, közös igazgatású köznevelési intézményben működik (Sárospatak, Zrínyi utca 40.).

Vezetését az intézményvezető látja el a bölcsődei szakmai vezető közreműködésével.

Alaptevékenysége:

Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekjóléti alapellátások körébe sorolja a gyermekek napközbeni ellátását, amelynek a 3 éven aluli kisgyermekekre vonatkozóan a legjelentősebb, szervezettségében és szakmaiságában meghatározó ellátási formája: a bölcsőde.

A bölcsőde a gyermekjóléti alapellátás része, a családban nevelkedő 20 hetes – 3 éves korú gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását, nevelését végző intézmény.

Bölcsődénkben gondozó-nevelő munkánk iránymutatója: a Bölcsődei Nevelés Országos Alapprogramja.

Helyzetkép:

Sárospatakon 1952 óta működik bölcsőde.

A városban három óvoda létesült önálló intézményként. Alapításától a bölcsőde is önállóan működött 1994-ig. Ekkor a Carolina Óvodához integrálták, 2006-ban a Kincskereső Óvodához, 2007-ben pedig - az óvodák összevonása után - a Mese Óvoda és Bölcsőde intézménybe került, intézményegységként.

2010-től ez a 3 óvodából és 1 bölcsődéből összetett többcélú intézmény a Sárospataki Carolina Óvoda és Bölcsőde nevet viseli.

2014-ig a bölcsődei férőhelyek száma 22 fő volt. A fokozatosan növekvő igények kielégítése céljából 2015. áprilisától ez a szám 24 főre emelkedett. Az édesanyák kedvező munkavállalási lehetőségei miatt megnövekedett igényeket már ezzel a létszámmal sem tudtuk kielégíteni, ezért 2016-ban új csoport létrehozását kezdeményeztük a fenntartónknál. Az új csoport kialakításával, 2016. szeptember 01-től a bölcsődei férőhelyek száma 36 főre emelkedett.

Bölcsődénk két gondozási egységből áll, melynek részei:

- 3 csoportszoba (vegyes életkorú),
- fürdőszobák,
- átadó helyiségek,
- mosókonyha
- játszóudvar.

A helyiségek mérete, alapterülete az előírásoknak megfelelő.

A bölcsőde napi nyitvatartási ideje: 10 óra 7⁰⁰–17⁰⁰ (előtte egy órával ügyeletet tartunk)

A bölcsődei ételmezés során a korszerű csecsemő- és kisgyermek táplálási elveket vesszük figyelembe.

Személyi feltételei:

Az engedélyezett dolgozói létszám: 8 fő

Munkakörök szerinti megoszlása:

• kisgyermeknevelő	6 fő
- ebből szakmai vezető	1 fő
• kisegítő	2 fő

A dolgozók szakképesítése a közoktatási törvény előírásainak megfelel. A személyre szóló feladatokat a munkaköri leírások tartalmazzák.

I. rész

A bölcsődei szolgáltatás célja, alapfeladata

1. A szolgáltatás célja

a) A bölcsődei ellátás jogszabály szerinti általános célja

A szolgáltatás célja, hogy a bölcsőde biztosítsa a családban nevelkedő 3 éven aluli – kivételes esetben idősebb – gyermekek napközbeni ellátását ezen belül a szakszerű gondozást és nevelést.

A bölcsődei nevelés célja, hogy:

- a kisgyermek készségeit, képességeit fejlessze annak érdekében, hogy megfelelően viselkedjenek az őket körülvevő környezetben, és sikeresen alkalmazkodjanak annak változásaihoz,
- a nevelés során segítse a családi nevelés elsődlegességének tiszteletét,
- a gyermekre - és a gyermek családjára is kiterjedő - olyan beavatkozást tegyen, mely a későbbi esetleges problémák megelőzésére, csökkentésére irányul,
- az intézményi ellátás biztosításával hozzájáruljon a családok életminőségének javításához, a szülők munkavállalási esélyeinek növeléséhez.

b) A bölcsőde küldetése

Bölcsődénk küldetése, hogy:

- ellássa az alapító okiratban meghatározott feladatokat, így:
 - a gyermek testi-lelki harmóniájának elősegítése,
 - egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása,
 - az érzelmi fejlődés és specializáció, valamint a megismerési folyamatok fejlődésének segítése
- ne csak a gyermeket nevelje-gondozza, hanem segítse a kisgyermeket nevelő családokat, a családot, mint egészet támogassa.

Célja, hogy elsősorban Sárospatak és térségében, további szabad férőhely esetén Borsod-Abaúj-Zemplén Megye ellátási területen gondoskodjon a jelen szakmai programban meghatározott feladatok ellátásáról.

2. A szolgáltatás alapfeladata

A szolgáltatás feladata, hogy az alapidokumentumában meghatározott bölcsődei ellátást biztosítsa az ellátottak részére.

A bölcsőde feladata, hogy a szolgáltatást úgy nyújtsa az ellátottak részére, hogy az megfeleljen:

- a bölcsődeműködést szakmailag is érintő szabályozásoknak, így:
 - a jelen szakmai programnak,
 - az alapító okiratnak,
 - a Szervezeti és Működési Szabályzatnak, valamint
 - a házirendnek;
- a jogszabályokban meghatározott szakmai szempontoknak és az ott meghatározott feladatellátási követelményeknek.

A bölcsőde az ellátási területén elvégzi:

- a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését,
- a gyermek nevelését és gondozását a 4. évének betöltését követő augusztus 31-éig abban az esetben, ha a gyermek testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, valamint
- sajátos nevelési igényű gyermekek esetében annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a hatodik életévét betölti.

A bölcsődei ellátás keretében a gyermek életkorának megfelelően biztosítani kell:

- a gondozás-nevelés feltételeit, így különösen:
 - a szülő, törvényes képviselő közreműködésével történő fokozatos beilleszkedés lehetőségét,
 - a jogszabályban meghatározott felszerelési jegyzékben meghatározott textíliát és bútort, egyéb eszközöket és felszereléseket,
 - a játéktevékenység feltételeit,
 - a szabadban való tartózkodás feltételeit,
- az egészséges táplálkozás követelményének megfelelő étkeztetést, a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló miniszteri rendeletben meghatározottak szerint.

3. Más intézményekkel történő együttműködés módja

a) Az együttműködéssel érintett szervek

A bölcsőde a hatékony működés érdekében együttműködik:

- az intézmény fenntartójával,
- az óvodával,
- más bölcsődével,
- a körzeti védőnővel,
- a gyermekorvosokkal,
- a család- és gyermekjóléti szolgálattal,
- a gyámhatósággal,
- szakértői bizottsággal,
- a köznevelési intézményekkel,
- civil szervezetekkel.

b) Az együttműködés módjai

Együttműködés a fenntartóval

A fenntartóval való együttműködés többoldalú. Kiterjed:

- a költségvetési, így a pénzügyi- és gazdasági tevékenységre, e tevékenység ellenőrzésére,
- a szakmai feladatellátás nyomon követésére, ellenőrzésére,
- a szakmai program szerinti működésre stb.

Az intézmény időszakonként beszámol a fenntartónak az általa végzett szakmai tevékenységről, a szakmai program megvalósulásáról.

A kapcsolatokért felelős személyek: az intézmény vezetője

Együttműködés az óvodával

A bölcsőde folyamatos kapcsolatot tart az óvodával. A bölcsőde-óvoda közötti átmenet zökkenőmentessé tétele érdekében olyan tartalmi kapcsolatot épít ki az óvodával, melynek során megismerhetik, segíthetik egymás nevelőmunkáját.

Az együttműködés formái: óvodalátogatások, tapasztalatcserék, közös továbbképzések, közös nevelési értekezletek, közös ünneplések.

Az érintett intézmény, intézmények neve: Sárospataki Carolina Óvoda és Bölcsőde

A kapcsolatokért felelős személyek: a bölcsőde szakmai vezetője

Együttműködés más bölcsődével

Más bölcsődével való együttműködés során az intézmények kölcsönösen tájékoztatják egymást az általuk szerzett tapasztalatokról, az alkalmazott új módszerekről, eredményeikről stb., ezáltal a kapcsolat segíti a szakmai munka fejlődését, a tudásmegosztást, a jó gyakorlatok elterjedését.

A kapcsolatokért felelős személyek: a bölcsőde szakmai vezetője

Együttműködés a védőnővel

Folyamatos a kapcsolattartás a bölcsőde és a védőnő között a gyermekek gondozási feladatainak ellátása érdekében. Kölcsönös a tájékoztatás a szerzett tapasztalataikról, különösen a gyermekek testi, szellemi fejlődéséről. A védőnő elvégzi a szűrővizsgálatokat, az észlelt eltérésről a házi gyermekorvost, illetve a háziorvost írásban értesíti. Az együttműködésre sor kerül az ellátás igénybevétele előtt, melynek során a védőnő jelezheti adott gyermek bölcsődében való elhelyezésének szükségességét.

A kapcsolatokért felelős személyek: intézményvezető, bölcsődei szakmai vezető

Együttműködés a gyermekorvossal

Bölcsődénk kapcsolatot tart a gyermekorvosokkal, ide értve a bölcsődében feladatot ellátó gyermekorvost. Továbbá a szülőcsoportos megbeszélésre szakértőként meghívott gyermekorvossal, valamint a gyermekeket ellátó gyermekorvosokkal.

A gyermekorvostól fogadja a gyermek bölcsődei elhelyezésére irányuló kezdeményezést.

Az érintett gyermekorvosok: megbízás szerinti gyermekorvos

A kapcsolatokért felelős személyek: a bölcsőde szakmai vezetője, intézményvezető

Együttműködés a család- és gyermekjóléti szolgálattal

A bölcsőde együttműködik a gyermek megfelelő ellátása érdekében a család- és gyermekjóléti szolgálat munkatársaival. Az együttműködésre sor kerülhet különösen az ellátás igénybevétele előtt, melynek során a szolgálat jelezheti adott gyermek bölcsődében való elhelyezésének szükségességét.

A kapcsolatokért felelős személyek: intézményvezető

Együttműködés a gyámhatósággal

A bölcsőde fogadja a gyámhatóság kezdeményezését a gyermek bölcsődei elhelyezésével kapcsolatban. A bölcsőde a gyermek érdekében szükség esetén kapcsolatot tart a gyámhatósággal.

A kapcsolatokért felelős személyek: intézményvezető

Együttműködés a szakértői bizottsággal

A bölcsőde kapcsolatot tart a szakértői bizottsággal. A nem megfelelően fejlődő, illetve viselkedési, tanulási, magatartási zavart mutató gyermekek szülei számára javasolja a gyermekük szakértői bizottsági vizsgálatát.

A szakértői bizottság szakvéleménye alapján különleges gondozásra jogosult gyermekek esetén a szakértői véleményben meghatározottak szerint végzi a gyermekek nevelését-gondozását, illetve megküldi a következő nevelési évben szakértői felülvizsgálattal érintett gyermekek adatait.

Az érintett szakértői bizottság: B-A-Z. Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottság

A kapcsolatokért felelős személyek: intézményvezető, kisgyermeknevelők

Együttműködés a köznevelési intézményekkel

A bölcsőde kapcsolatot tart a középiskolákkal a tanulók kötelező 50 órai közösségi szolgálatának teljesítése érdekében. Az intézmény, mint fogadó szervezet megköti a szerződéseket az iskolával, végzi a tanulók közösségi foglalkoztatását, ellátja a kapcsolatos adminisztratív teendőket. A középiskolák köre fokozatosan bővül.

A kapcsolatokért felelős személyek: intézményvezető

A bölcsőde egyes köznevelési intézmények számára biztosítja a szakmai gyakorlat teljesítésének lehetőségét.

Érintettek a B-A-Z megyei középiskolák valamint, az Eszterházy Károly Egyetem Comenius Campusa.

A kapcsolatokért felelős személyek: intézményvezető, bölcsődei szakmai vezető

Együttműködés a civil szervezetekkel

A bölcsőde kapcsolatot tart mindazokkal a civil szervezetekkel, melyek segítik a bölcsődei nevelést, illetve a bölcsődei nevelés tárgyi feltételeinek javítását, valamint a bölcsődei ellátást igénybevevő családok szükségleteinek kielégítését.

Az érintett civil szervezetek: A Carolina Óvoda és Bölcsőde Gyermekeiért Alapítvány, KIWANIS NŐI CLUB Sárospatak

A kapcsolatokért felelős személyek: intézményvezető

II. rész

**A feladatellátás szakmai tartalma, módja,
a biztosított szolgáltatások bemutatása, a létrejövő kapacitások,
a nyújtott szolgáltatáselemek**

1. A bölcsődei gondozás, nevelés célja, alapelvei, alapfeladatai**a) A bölcsődei gondozás, nevelés célja**

A bölcsőde olyan szolgáltató intézmény, amely az alapellátás keretében alaptevékenységként napközbeni ellátást nyújt a gyermekek számára.

A bölcsőde célja:

- a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének biztosítása,
- a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével,

- a szeretettejes, érzelmi biztonságot nyújtó bölcsődei élet megszervezése, ahol a szakszerű nevelés, gondozás családias nyugodt légkörben zajlik, biztosítva ezzel a gyermek fejlődéséhez szükséges megfelelő feltételeket.

b) A bölcsődei gondozás, nevelés alapelvei

A szakszerű nevelés, gondozás akkor valósulhat meg, ha a bölcsődében érvényesülnek a következő alapelvek:

- a család rendszerszemléletű megközelítésének elve,
- a koragyermekkorai intervenciók szemlélet befogadásának elve,
- a családi nevelés elsődleges tiszteletének elve,
- a kisgyermekkorai személyiség tiszteletének elve,
- a kisgyermeknevelő személyisége meghatározó szerepének elve,
- a biztonság és a stabilitás megteremtésének elve,
- a fokozatosság megvalósításának elve,
- az egyéni bánásmód érvényesítésének elve,
- a gondozási helyzetek kiemelt jelentőségének elve,
- a gyermeki kompetenciakésztetés támogatásának elve.

A család rendszerszemléletű megközelítésének elve

Bölcsődénkben a bölcsődei nevelés során nem csak a kisgyermekre, hanem a kisgyermek családjára is koncentrálnak.

Törekszünk a család működésének megismerésére, - ennek érdekében családlátogatást tartunk, személyes megbeszéléseket folytatunk, illetve megfigyeljük a szülőt és a gyermeket a beszoktatás alatt, a közös programokon, valamint a gyermek bölcsődei gondozásra történő napi átadás-átvételekor.

Megfigyeljük a gyermeket, mivel a gyermek visszatükrözi a család tagjai közötti viszonyt.

A család megismerése alapján támogatjuk a család erősségeit.

A koragyermekkorai intervenciók szemlélet befogadásának elve

Bölcsődénk a kisgyermek nevelése-gondozása során alkalmazza az intervenciók szemléletét. A bölcsődei kisgyermeknevelőink nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy megfigyeljék a gyermekek viselkedését, fejlődését, és ha fejlődési lemaradást, illetve egyéb zavart tapasztalnak beavatkozzanak a gyermek érdekében. (A koragyermekkorai intervenciók szemlélet jól tud érvényesülni különösen a korosztályonként kialakított csoportoknál, ahol jobban megmutatkoznak a gyermekek közötti különbségek.)

A családi nevelés elsődleges tiszteletének elve

A bölcsőde azt vallja, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és egyben kötelessége is. A bölcsőde a családban történő nevelés során kialakult szokásokat, a már kialakított hagyományokat, és értékeket tiszteletben tartja, azokat lehetőség szerint erősítve végzi a gyermek gondozását, nevelését.

Bölcsődénk törekszik arra, hogy a szülők számára minél változatosabb, minél tágabb körben engedjen bekapcsolódni a bölcsődei nevelés-gondozásba. (Kiemelt alkalmak: a beszoktatás, a nevelési évben megrendezésre kerülő szülők részvételére is alapozó közös programok.)

A kisgyermekkorai személyiség tiszteletének elve

Bölcsődénk szem előtt tartja, hogy a kisgyermek is egyéniség, egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum.

A bölcsődei nevelés során figyelmet fordítunk az egyéniség védelmére, az egyéniségből fakadó különbözőségek tiszteletben tartására.

A bölcsődénkben a nevelés-gondozás során törekszünk a személyiség kibontakoztatására, a gyermeki kompetenciák kifejlődésére, fejlesztésére.

Feladatunk, hogy a kisgyermekeket is egymás személyiségének tiszteletére neveljük, megalapozzuk az etnikai, kulturális, vallási, nyelvi, nemi, fizikai és mentális különbözőség miatti toleranciát.

A kisgyermeknevelő személyisége meghatározó szerepének elve

A család után a kisgyermeknevelő az, aki a személyiségével és a gyermekkel való kapcsolataiban kiemelkedő hatással van a gyermek fejlődésére, a gyermek személyiségének alakulására.

Bölcsődénk ezért fontosnak tartja, hogy olyan kisgyermeknevelőkkel végezze a bölcsődei nevelés-gondozás feladatait, akik megfelelő példát tudnak mutatni a gyermek számára. Ezért elvárjuk a kisgyermeknevelőktől a magas szintű szakmai kompetenciával, megfelelő identitással, jó önismerettel, és magas szintű társas készségekkel rendelkezzenek. Az alapelv érvényesítés céljából nagy figyelmet fordítunk a képzésre, valamint a szakmai ellenőrzésre, a szakmai megbeszélésekre.

A biztonság és a stabilitás megteremtésének elve

Bölcsődénk a beszoktatás rendszerével törekszik arra, hogy a kisgyermek a bölcsődében is biztonságban érezze magát. A beszoktatási időt rugalmasan értelmezzük, figyeljük a gyermek által adott jelzéseket, lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekben kialakuljon a biztonság érzete.

A saját kisgyermeknevelői rendszerrel biztosítjuk a gyermek számára elsősorban az érzelmi biztonságot, a stabilitást.

A csoportszobákban, illetve a gyermekek által igénybe vett helyeken törekszünk a tárgyi környezetének állandóságára mivel az szintén növeli biztonságérzetüket. (A csoportszoba évszakonkénti dekorációjával nem bontjuk meg a csoportszoba fő arculatát, csak az érdeklődésüket keltjük fel.)

A bölcsődében évszakonként kismértékben eltérő, de adott évszakon belül állandó napirend szerint történik a nevelés-gondozás. A napirend egyes mozzanatainak ismétlődései megnyugtatók a gyermeknek. (A napirendtől csak nagyon indokolt esetben térünk el.)

A bölcsődei nevelés-gondozás során a gyermeket szeretetteljes légkörnek kell körülvennie - kerülünk minden fizikai és pszichikai erőszakot - és ez szintén erősíti a gyermek biztonság érzetét.

A fokozatosság megvalósításának elve

Bölcsődénkben érvényesítjük a fokozatosság elvét. Ezt az elvet a biztonság és a stabilitás megteremtése elvével együtt kell alkalmaznunk. Mivel a gyermek számára a stabilitás egyben biztonságot is jelent, de a gyermek fejlesztése, fejlődése csak újdonságok, változtatások árán érhető meg. A változtatásokat fokozatosan hajtjuk végre, időt hagyunk ahhoz, hogy a gyermek az új dolgokhoz hozzászokjon. A fokozatosság elve betartásával ösztönözzük a gyermek az alkalmazkodó képességére, változások elfogatásának, új dolgok, helyzetek megismerésére és elfogadására.

Az egyéni bánásmód érvényesítésének elve

Bölcsődénkben a kisgyermeknevelő - elfogadó, empatikus, hiteles - magatartással végzi a gyermekek nevelését gondozását, melynek során figyelembe veszi a gyermek életkori és egyéni sajátosságait, fejlettségét, pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, hangulatát, nemzetiségi, kulturális és vallási hovatartozását.

A gyermek szeretetteljes légkörben történő nevelése- gondozása során a gyermek fejlesztése, illetve fejlődésének értékelése mindig a gyermek korábbi fejlettségi szintjéhez képest, egyedileg történik.

A gondozási helyzetek kiemelt jelentőségének elve

A nevelés és a gondozás elválaszthatatlan egységet alkot. A nevelés tágabb, a gondozás szűkebb fogalom: a gondozás minden helyzetében nevelés is folyik. A kisgyermeknevelőink a gyermek nevelése-gondozása közben tudnak hatni a gyermekre, tudják előremozdítani fejlődését, kibontakoztatni a személyiségét. Így a gondozási feladatok során is folyamatosan sor kerül a gyermek nevelésére. A gyermek az ismétlődő gondozási feladatok során sok új ismeretet szeret, lehetősége van gyakorlására, képességeinek fejlesztésére. Végül egyre magasabb szinten működik közre a gondozási feladatokban, működik együtt a kisgyermeknevelővel, illetve társaival.

A gyermeki kompetenciakésztetés támogatásának elve

A bölcsődei nevelés során kiemelt figyelmet szentelünk a gyermekek kognitív, érzelmi és társas kompetenciáinak megalapozásának.

Törekszünk:

- a biztonságos és tevékenységekre motiváló környezet megteremtésére,
- a próbálkozásokhoz elegendő idő biztosítására,
- a játékon, és egyéb tevékenységeken keresztüli ismeret, élmény és tapasztalatszerzési lehetőség biztosítására,
- a spontán tanulás örömeinek megismertetésére, és az átéléshez szükséges körülmények biztosítására,
- a megismerési vágy felkeltésére, és fenntartására.

A gyermekek számára olyan eszközöket biztosítunk, melyek fokozzák az aktivitást és az önállóság iránti vágyat, támogatják az önálló kezdeményezést.

c) A bölcsődei gondozás, nevelés feladatai

A bölcsőde a nevelés-gondozás feladatainak ellátását a bölcsődei nyitvatartási ideje alatt biztosítja. A bölcsőde nyitva tartási ideje a szülők munkaidejéhez igazodva 7 órától 17 óráig tart, de reggel már 6 órától ügyeletet tartunk.

A bölcsődei gondozás-nevelési feladatainak ellátása a nyitva tartási napokon napi rendszerességgel történik.

A bölcsődei gondozás, nevelés feladata a gyermek testi és pszichés szükségleteinek kielégítése, a fejlődésének elősegítése. Ennek megvalósítása érdekében a gondozás, nevelés során a következő feladatokat kell ellátnia:

- a családok támogatása, a szülői kompetenciák fejlesztése,
- az egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása,
- az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése,
- a megismerési folyamatok fejlődésének segítése.

• A családok támogatása, a szülői kompetenciák fejlesztése

Bölcsődénk a bölcsődei nevelés:

- a család rendszerszemléletű megközelítésének elve,
- a családi nevelés elsődleges tiszteletnek elve,
- a kisgyermekkorai személyiség tiszteletének elve

érvényesítése során végzi a családtámogatási, és a szülői kompetenciák fejlesztési feladatait.

A bölcsőde a család megfelelő támogatása, illetve egyes szülői kompetenciák fejlesztése érdekében törekszik a család minél jobb megismerése, a szülő-gyermek kapcsolat feltárására. Ennek érdekében történik a családlátogatás, a szülő és a gyermek egymáshoz fűződő viszonyának, kapcsolatának megfigyelésére, a gyermek által visszatükrözött kép elemzésére, a szülővel folytatott beszélgetésre. A kisgyermeknevelő felhasználja tevékenységében a családról megszerzett információkat a kisgyermekkel való törődés során, - ezeket hasznosítja az egyéni bánásmódban való részesítés során - ugyanakkor a pozitívumok kiemelésével, illetve a szülő által kért segítség esetén tanácsaival, ötleteivel törekszik a szülői kompetenciák fejlesztésére.

A családok támogatása és a szülői kompetenciák fejlesztése történik a szülőcsoportos megbeszélések során is. Olyan légkört igyekszünk teremteni a szülőkkel, hogy feltárva a gyermeknevelési problémájukat, gondjaikat, bátran merjenek javaslatot adni a szülőcsoportos megbeszélések témájára.

A család igényeinek megfelelően kerül meghatározásra a Gyermeknap i bölcsődei tartózkodásának időtartama is.

Bölcsődénkben az alábbi családtámogatási módszereket alkalmazzuk:

- családlátogatás,
- beszoktatás a szülővel,
- napi kapcsolattartás,
- egyéni beszélgetés,
- szülőcsoportos megbeszélések,
- szülői értekezlet,
- üzenő füzet,
- közös programok,
- indirekt kapcsolattartási formák.

Családlátogatás

A családlátogatás célja a családdal való kapcsolatfelvétel, a gyermek otthoni környezetében való megismerése.

Fontosnak tartjuk, hogy az első családlátogatásra a beszoktatás előtt kerüljön sor, és a látogatás úgy valósuljon meg, hogy a gyermek és családja megfigyelhető legyen az alvás időn kívül.

Az első családlátogatás során a kisgyermeknevelő feladata, hogy:

- tájékoztatást adjon a bölcsődei életről, az ott folyó nevelő-gondozó munkáról, a csoportszervezési módszerekről, a saját kisgyermeknevelő rendszerről,
- törekedjen a bizalmi kapcsolat kialakítására a szülővel, illetve a gyermekkel.

Bölcsődénk a továbbiakban családlátogatást:

- akkor tart, ha azt a kisgyermek bölcsődei nevelése-gondozása során tapasztaltak véleménye szerint indokoltá teszik,
- akkor tarthat, ha azt a szülő kezdeményezi, és a kisgyermeknevelő is indokoltnak tartja a gyermek otthoni körülmények közötti megfigyelését a gyermek fejlődése előmozdítása érdekében.

A kisgyermeknevelő feladata, hogy:

- ismerje a családlátogatás jelentőségét,
- a családlátogatáson hivatásának megfelelően viselkedjen,
- a szülők felé hitelesen képviselje azt, hogy a családlátogatás előnyös a gyermek szempontjából.

Beszoktatás

Bölcsődénk elkötelezett a szülőkkel történő hosszú, fokozatos beszoktatás iránt, melynek során a gyermek és a kisgyermeknevelő között fokozatosan kialakuló érzelmi kötődés segíti a gyermeket az új környezet megismerésében és elfogadásában. A szülővel történő beszoktatás módszerének alkalmazása során a kisgyermeknevelő a gyermek érzelmi állapotához igazodva türelmesen, fokozatosan építi ki a gyermekkel a bizalmi kapcsolatot, és ad tájékoztatást a szülőnek a napi bölcsődei tevékenységekről.

A szülő jelenléte biztonságot ad a gyermekeknek, és megkönnyíti az új környezethez való alkalmazkodást.

A gyermek és a kisgyermeknevelő között fokozatosan kialakuló érzelmi kötődés segíti a gyermeket új környezetének elfogadásában, jelentősen megkönnyíti a beilleszkedést a bölcsődei közösségbe, csökkenti az adaptáció során fellépő negatív tüneteket.

A bölcsődei dolgozók a családlátogatáson a szülőtől megszerzett ismereteket tovább bővíthetik, megismerve a gyermekek egyedi igényeit, és ennek megfelelően tudják alakítani a gyermek gondozását.

A szülővel történő fokozatos beszoktatás sikere a bölcsőde és a szülő együttműködésével valósulhat meg, így a bölcsődénk számít a családok együttműködésére is.

A szülővel történő fokozatos beszoktatás módszerének feltételei:

- a bölcsődevezető és a kisgyermeknevelő tényszerű, problémafeltáró tájékoztatással, segítőkész hozzáállással teremtsen meg az együttműködés feltételeit,
- a szülő részéről fontos a módszer elfogadása, az együttműködő részvétel,
- a beszoktatás időtartama a gyermek alkalmazkodásának segítése érdekében legalább két hét legyen,
- a beszoktatás első hetében a szülővel együtt, a második héten már a szülő állandó jelenléte nélkül, de rövidebb és fokozatosan emelt idővel történjen,
- a beszoktatás első hetét úgy kell alakítani, hogy a szülő gyermekével valamennyi gondozási műveletet elvégezhesse és a kisgyermeknevelő ezeket megfigyelhesse,
- a gyermek együttműködésétől függően a kisgyermeknevelő az első napokban kísérletet tehet egy-egy gondozási művelet elvégzésére a szülő jelenlétében,
- a harmadik-negyedik naptól a kisgyermeknevelő folyamatosan veszi át az anyától a gondozási műveleteket, miközben a szülő mind rövidebb-hosszabb időre magára hagyja gyermekét,
- a második hét folyamán a szülő egyre hosszabb és hosszabb időre hagyja ott gyermekét a bölcsődében, míg végül ki nem alakul az új menetrend, melyben állandósul a naponta bölcsődében töltött idő nagysága,
- a gyermek bölcsődei életének kialakításánál, a szakmai elvek szabta kereteken belül, figyelembe kell venni az otthoni szokásokat.

Bölcsődénk a beszoktatások zökkenőmentes lebonyolítása érdekében beszoktatási tervet készít annak érdekében, hogy a csoportban dolgozó kisgyermeknevelők összehangolhassák a beszoktatás sorrendjét és a gyermek által ott töltött időt.

A kisgyermeknevelők a családlátogatás tapasztalatait, a gyermekek életkorát figyelembe véve határozzák meg az egy időben beszoktatásra kerülő gyermekek számát.

Napi kapcsolattartás

A napi kapcsolattartás során a szülő és a kisgyermeknevelő röviden tájékoztatják egymás a gyermek:

- érzelmi állapotáról, hangulatáról,
- a fejlődését érintő főbb történésekről, változásokról,
- a gyermek napirendjével kapcsolatos észrevételeikről.

A szülő ilyenkor adhat hangot egyéni igényeinek, kéréseinek. A kisgyermeknevelő ilyenkor tájékoztatja a szülőt a gyermek viselkedéséről, illetve tájékozódik a szülőtől a gyermek egyes viselkedésével kapcsolatban.

A kisgyermeknevelő feladata, hogy a napi kapcsolattartásban a pozitívumokat emelje ki, a negatív történésekről tényszerűen tájékoztasson.

A napi kapcsolattartás időtartama nem lehet hosszú, mivel figyelmét tartósan nem terelheti el, tevékenységét nem kötheti le a szülővel való kapcsolattartásra. Ha a szülő számára nem elegendő a kisgyermeknevelő által felajánlott időtartam, tapintatosan javasolja a szülőnek, hogy éljen a kapcsolattartás más formáival.

Egyéni beszélgetés

Az egyéni beszélgetések szolgálnak azokra, jellemzően a szülő által kezdeményezett megbeszélésekre, melyek nem férnek bele a napi kapcsolattartás időtartamába.

Az egyéni beszélgetést azonban a kisgyermeknevelő, illetve az intézményvezető is kezdeményezheti.

A beszélgetések célja:

- a kisgyermek fejlődésére vonatkozó tapasztalatok kölcsönös ismertetése,
- egyes nevelési kérdések, problémák közös átgondolása.

Az egyéni beszélgetésekbe szükség szerint bevonható más szakember is.

Az egyéni beszélgetéseket elsősorban a fogadóórákon bonyolítjuk le.

Szülőcsoportos megbeszélések

Bölcsődénk nevelési évenként legalább 2, a kisgyermeknevelő által vezetett – szülőcsoportos megbeszélést tart. A szülőcsoportos megbeszéléseken a csoportba járó kisgyermek szüleit foglalkoztató aktuális nevelési kérdések, felmerülő problémák kerülnek felszínre, melynek során:

- a szülőknél lehetőségük adódik az egymástól hallottak továbbgondolására, a nevelési eszközkészletük bővítésére, csiszolására,
- a szülők a kisgyermeknevelőtől, vagy más meghívott szakembertől kapott információk alapján megváltoztassák egyes nevelési szokásukat.

A szülőcsoportos megbeszélések során a kisgyermeknevelőink a szülőkkel jó partneri viszony kialakítására és fenntartására törekednek. A szülőcsoportos megbeszélések tervezett időpontjait a munkatervünkben határozzuk meg.

Szülői értekezlet

Bölcsődénkben nevelési évenként legalább 2 előre tervezett szülői értekezletet tartunk, az alábbi időszakokban:

- a beszoktatásokat követően,
- a nevelési év vége felé.

Szükség esetén további szülőértekezlet összehívásáról is döntünk. A szülői értekezleteken történik:

- a szülők általános, és az adott gyermekcsoportra vonatkozó tájékoztatása,
- a gyermekeket érintő, és a szülőkkel közösen meghozandó döntések előkészítése, illetve a döntéshozatal.

A szülői értekezleteket a kisgyermeknevelők vezetik, a partnerség érdekében hagynak teret a szülői kérdések, illetve vélemények, javaslatok elmondására.

Üzenő füzet

Bölcsődénk a szülőkkel való kölcsönös tájékoztatás érdekében üzenő füzetet is használ. Ennek célja, hogy a gyermekkel kapcsolatos alapvető információk, a gyermek fejlődésének üteme jól követhetővé váljon. A szülő és a kisgyermeknevelő tájékoztathassa egymást a gyermeket érintő fontosabb történésekről, kérésekről, esetleges problémákról. Az üzenő füzet alkalmas arra, hogy jól kiegészítse a napi kapcsolattartást, illetve az egyéni beszélgetéseket. Különösen fontos akkor, ha nem a szülő viszi, illetve hozza a bölcsődéből a gyermeket.

Közös programok

A családdal, szülővel való kapcsolattartás egyik jó eszközei a bölcsőde által szervezett olyan programok, melyeken a szülő és gyermek együtt vesz részt. Itt a szülő fejlesztheti a gyermeknevelési tevékenységét megfigyelve más gyermek-szülő, illetve gyermek-kisgyermeknevelő kapcsolatot. A közös programok során kisgyermeknevelőink közvetlen tanácsot is adnak a szülők részére az egyes nevelési helyzetekben.

Indirekt kapcsolattartási formák

Bölcsődénk egyes esetekben él az indirekt kapcsolattartási formákkal, különösen az írásos tájékoztatási lehetőséggel.

Ezeket a formákat elsősorban olyan eseteken alkalmazzuk, amikor:

- megerősítésre kerül egy direkt formában már közölt információ, (pl. valamely esemény, program plakátja, szórólapja) vagy
- szóban terjedelmi okok miatt nincs lehetőség az összes információ átadására, vagy indokolt biztosítani meghatározott információk teljes terjedelmű hozzáférhetőségét, (pl.: bölcsődénk házirendjének, szakmai programjának, egyéb szabályzatainak nyilvánossága a honlapon, illetve a hirdetőtáblán stb.)

• *Az egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása*

A bölcsődében nagy hangsúlyt kap az egészségvédelem, melyet a helyi egészségmegőrzési szabályzatban rögzítettek szerint végzünk.

Az egészséges életmód kialakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Az egészséges testi fejlődés elősegítése érdekében a következő feladatok megvalósításáról kell gondoskodni:

- a fejlődéshez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtéséről,
- az egészséges életmód, és egészséges táplálkozási szokások kialakításáról,
- az egészségmegőrzés szokásainak kialakításáról,
- a mozgásigény kielégítéséről és közben a mozgásfejlődés elősegítéséről,
- játék feltételek megteremtéséről,
- pihenés feltételeinek biztosításáról,
- az alapvető kultúrhigiénés szokások kialakulásának elősegítéséről.

Bölcsődénkben a gyermek elsődleges szükségleteinek kielégítése rugalmasan, a gyermek életkorához, egyéni fejlettségi szintjéhez igazodva történik meg.

Kiemelt szempont az egészséges táplálkozás biztosítása.

Bölcsődénkben a kisgyermeknevelők a gyermekek egyéni fejlődését nyomon követik, dokumentálják.

Bölcsődénkben ellátásra kerülnek:

- a preventív feladatok, illetve
- a különleges gondozást igénylő gyermekek esetében korrekciós tevékenységek a szakértői bizottság szakvéleményében foglaltak, és az érintett szakember útmutatása szerint.

A problémák megelőzése érdekében bölcsődénk szükség szerint speciális szakembereket is bevon, így különösen: a gyermekorvost, gyógypedagógust, pszichológust, mentálhigiénés szakembert, fogorvost.

Bölcsődénkben az alábbi terápiás lehetőségek vannak: fejlesztő szoba, sóterápiás szoba, fényterápiás szoba.

• ***Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése***

A gyermek érzelmi fejlődésének érdekében a bölcsődénknek a következőkről kell gondoskodnia:

- a bölcsődébe kerüléssel kapcsolatos nehézségek lehetőségek szerinti megelőzése, illetve csökkentése, ennek érdekében a hosszú beszoktatási idő biztosítása, a gyermek segítése az átélt nehézségek feldolgozásában,
- a kisgyermeknevelő magatartása révén derűs légkör biztosításáról, melynek eszköze a világos elvárások és határok megfogalmazása és betartása,
- a kisgyermeknevelő és a gyermek közötti szeretetteljes, érzelmi biztonságot adó kapcsolat kialakításáról, mely során a kisgyermeknevelő érzelmileg elérhető, az érzelmek kifejezésére ösztönöz,
- az egyéni szükségletek kielégítéséről, az éntudat egészséges fejlődésének segítéséről.

A gyermek szocializációja érdekében a következőkről kell gondoskodnunk:

- a társas kapcsolatok alakulásának, az együttélés szabályai elfogadásának, a másik iránti nyitottság, empátia, tolerancia fejlődésének segítéséről,
- a közös élményszerzésről.

Mivel az anyanyelv fejlesztése, a különböző kommunikációs formák kialakítása kiemelt fontosságú, ezért figyelünk arra, hogy:

- a gyermek beszédkedvét felkeltsük és fenntartsuk,
- meghallgassuk őket, kérdésre ösztönözzük őket, és a kérdéseikre mindig feleljünk,
- beszédértésüket választékos szóhasználat, sok beszélgetéssel, ritmusos mondókák mondogatásával, meséléssel fejlesztjük,
- szókincsüket a játékok során gyarapítsuk.

A különleges gondozásra jogosult sajátos nevelési igényű gyermekek esetében kiemelt figyelmet fordítunk a társas kapcsolatok, valamint az érzelmi megnyilvánulások és nyitottság fejlesztésére.

• ***A megismerési folyamatok fejlődésének segítése***

A bölcsőde a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára építve változatos tevékenységeket biztosít, melyeken keresztül játékosan felfedezhet, cselekvés során tanulhat, illetve tapasztalatokat szerezhet önmagáról, tárgyi-, természeti-, és társadalmi környezetéből. Ennek érdekében gondoskodni kell:

- a gyermek életkorának, érdeklődésének megfelelő tevékenységek lehetőségének biztosításáról,
- az önálló aktivitás, próbálkozás és kreativitás támogatásáról,
- a spontán szerzett tapasztalatok új ismeretekkel való bővítéséről,

- az ismeretnyújtásról,
- az élmények, tapasztalatok feldolgozásának segítségéről,
- a tájékozódás segítségéről,
- a gyermek tevékenységének támogató, bátorító odafigyeléssel kíséréséről, megerősítéséről,
- a közös tevékenységek során az élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtásáról.

2. A bölcsődei élet megszervezése, a bölcsődei nevelés megvalósításának körülményei

A bölcsődénk a bölcsődei alapelvek, és a bölcsődei tevékenységek végzése érdekében a bölcsődei élet, illetve a bölcsődei nevelés fontosabb körülményeinek tartja:

- a saját kisgyermekgondozói rendszer működtetését,
- a gyermekcsoportok körütekintő kialakítását,
- a megfelelő tárgyi feltételek biztosítását,
- az előre meghatározott napirend szerinti bölcsődei életet.

a) Saját kisgyermeknevelői rendszer működtetése

A bölcsődében a gyermekekkel való közvetlen nevelő-gondozó tevékenységet a kisgyermeknevelők végzik. Kisgyermeknevelőink megfelelő szakértelemmel rendelkeznek, személyiségükkel, szakmai ismereteikkel, nevelői tevékenységükkel:

- derűs, szeretetteljes, és biztonságos környezetet, optimális fejlődést biztosítanak a gyermekeknek,
- példát, mintát mutatnak a szülők számára.

A saját kisgyermeknevelő rendszer a személyi állandóság elvén nyugszik. Bölcsődénkben egy adott gyermekcsoport tartozik egy-egy kisgyermeknevelőhöz.

A gondozási, nevelési feladatok mellett ő kíséri figyelemmel a gyermek fejlődését, vezeti a feljegyzéseket, a gyermek törzslapját, ő tartja számon az újabb fejlődési szakaszokat.

A saját kisgyermeknevelő:

- segíti a gyermek beszoktatását a bölcsődében,
- vezeti a gyermek dokumentációját
- tartja a szülővel elsődlegesen a kapcsolatot, és jelzi az esetleges fejlődési elmaradásokat és kezdeményezi a gyermek szakértői vizsgálatát,
- felelős elsődlegesen a bölcsődében átvett gyermekért,
- neveli-gondozza a gyermeket nem csak adott nevelési évben, hanem a bölcsődés kor végéig.

Kisgyermeknevelőink:

- folyamatosan kapcsolatot tartanak a gyermekekkel,
- figyelembe veszik a gyermekek egyéni igényeit, problémáit, szokásait,
- segítik a gyermeket a személyiségének kibontakoztatásában.

b) Gyermekcsoportok körütekintő kialakítása

A bölcsődénkben a gyermekcsoportok szervezése a jogszabályban meghatározott létszámkorlátok figyelembevételével történik, ügyelünk arra, hogy a létszámok a maximum határt ne lépék túl.

A bölcsődében a bölcsődei csoportok saját kisgyermeknevelői rendszerrel működnek, ezért a csoportok kialakításánál alapvető elv, hogy a saját kisgyermeknevelői rendszer ne sérüljön.

Bölcsődei csoportjaink: 3 db vegyes korcsoportú csoport.

A bölcsőde a szakmai program megvalósításával egy nevelési évben összesen 36 férőhelyen tudja a gyermekeket ellátni.

c) A megfelelő tárgyi feltételek biztosítása

Bölcsődénk a bölcsődei ellátáshoz szükséges tárgyi feltételekkel rendelkezik. Az ellátást a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 11. számú mellékletében meghatározott a bölcsődei ellátás eszközeiről és felszereléseiről szóló jegyzékben szereplő tárgyi feltételekkel biztosítjuk.

Épületi adottságaink jók, megfelelnek a szakmai előírásoknak.

A csoportszobákban az 1 gyermekre jutó hasznos alapterület 3; 4 és 4 m²-esek, melyek megfelelnek a jogszabályban meghatározott minimum 3 m²-nek.

A tárgyi feltételek biztosítása terén bölcsődénk:

- biztosítja a kötelező eszköz és felszerelésjegyzékben szereplő eszközöket felszereléseket,
- törekszik az eszközök és felszerelések megfelelő állapotban tartására,
- szükség esetén kezdeményezi az egyes eszközök, felszerelések cseréjét.

A kötelező eszköz és felszerelés jegyzéken felül az alábbi, a bölcsődei ellátás színvonalát befolyásoló tárgyi feltételekkel rendelkezünk:

- terápiás sószoza
- tornaszoba
- fejlesztőszoba

Ideális játszóudvarral rendelkezünk, melynek alapterülete 500 m², így a gyermekekre jutó játszóudvari tér 13 m².

A tárgyi feltételek tekintetében rendszeresen ellenőrizzük a munkavédelmi és balesetvédelmi előírások betartását, ügyelünk arra, hogy a gyermekek a lehető legnagyobb biztonságban legyenek.

d) Az előre meghatározott napirend szerinti bölcsődei élet

Bölcsődénkben ügyelünk arra, hogy a napirend:

- jól szervezett, folyamatos és rugalmas legyen,
- szolgálja a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését,
- támogassa a nyugodt, kiszámítható és folyamatos gondozást,
- a biztonságérzetet, a kiszámíthatóságot, az aktivitás és az önállósodás lehetőségét is biztosítson egyben a gyermekek száma.

A napirenden belül az egyes gyermekek igényeit úgy elégítjük ki, hogy közben a csoport életében is áttekinthető rendszer maradjon. A folyamatosságon belül az egymást követő események ismétlődése biztonságérzetet ad a gyermeknek, hiszen tudja, hogy mi után mi fog következni.

A napirend összeállításakor az alábbiakat vesszük figyelembe:

elsődlegesen:

- a gyermekcsoport életkori összetételét,
- a gyermekcsoport általános fejlettségét, szükségleteit,
- a gyermekcsoportban lévő gyermekek számát,
- az évszakokat,

másodlagosan:

- a gyermek otthoni életritmusát,
- a meglévő tárgyi feltételeket,
- a munkaszervezési lehetőségeket (ide értve a kisegítő közreműködését).

A bölcsődei csoport napirendjei egy nevelési éven belül változnak, van az őszi, téli, tavaszi és nyári napirend. Nevelési évek között, korcsoport szerint szervezett csoportnál változik a gyermekek fejlettsége és szükségleteik, ezért szükséges a napirend változtatása.

3. A bölcsődei élet tevékenységi formái, főbb nevelési helyzetek

A bölcsődei élet jellemző, de egyes esetekben egymásba olvadó nevelési helyzetei:

- a tanulás,
- a gondozás,
- a játék,
- a mozgás,
- mondóka, ének,
- vers, mese,
- az alkotó tevékenységek,
- egyéb tevékenységek.

A bölcsődében a nevelést-gondozást úgy végezzük, hogy a bölcsőde a gyermek számára élményekkel szolgáljon, kíváncsiságot felkeltő legyen és aktivitásra ösztönözzön. Olyan feltételeket kell teremtenünk, hogy az előzőek - az egyéni bánásmód elve alapján - biztosítva legyenek minden gyermek számára, ezzel segítsük a gyermek pozitív önállósági törekvéseit, illetve önértékelésének erősítését.

a) Tanulás

A bölcsődénkben nem történhet teljesítményelváráshoz kötött, erőltetett ismeretgyarapítás.

A gyermek számára a tanulás minden olyan tapasztalatszerzési, információszerzési tevékenység, folyamat, amely:

- tartós változást idéz elő a gyermek viselkedésében, gondolkodásában,
- elősegíti ön maga és környezetének megismerését.

Ebben az életkorban a tanulás az egész nap folyamán a kisgyermeknevelő és a gyermek, illetve a gyermekek közös tevékenységeibe ágyazottan történik.

A tanulás kiinduló pontja a személyes kíváncsiság, érdeklődés, melynek folyamatos fenntartására törekszünk.

A gyermek tehát az óvodai nevelés-gondozás során a különböző nevelési helyzetekben is tanul: így a gondozás, a játék, a mozgás, a mondókázás, éneklés, vers és mesehallgatás során, valamint az alkotói és egyéb tevékenységek alatt.

A gyermek a különböző tanulási formák - utánzás, spontán játékos tapasztalatszerzés, kisgyermeknevelővel való kapcsolatból származó ismeretszerzés, szokáskialakítás - révén tanul.

A tanulás során nagy hangsúlyt fordítunk a beszéd fejlesztésére. Ennek érdekében ösztönözzük, támogatjuk a beszédet, kommunikációt a kisgyermeknevelők és a gyermekek viszonylatában, illetve a gyermekek között.

A gyermek szokásai, készségei, képességei alakulnak, fejlődnek, tapasztalatokat szerez a környezetéről, megfigyel, feladatot old meg, kérdez, válaszol.

A bölcsődében az egyes tevékenységeket, különösen a játékot töltjük meg átfogó ismeretekkel, megfelelő tartalommal a gyermek műveltségének növelése érdekében. Mindezek fontosak ahhoz, hogy személyiségük sokoldalúan, harmonikusan fejlődjön. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében nagyobb figyelmet kapnak a tanulási folyamatok során, mivel náluk egyes esetekben más jellegű és hosszabb idejű a tanulás.

b) Gondozás

Bensőséges interakciós helyzet kisgyermeknevelő és gyermek között, melynek elsődleges célja a gyermek testi szükségleteinek kielégítése. A szociális kompetencia kialakulásának egyik feltétele, hogy a gyermekek aktívan részt vehessenek a gondozási helyzetekben, lehetőséget kell biztosítani a próbálkozásra úgy, hogy közben a gyermekek érezzék a kisgyermeknevelő figyelmét, segítőkész biztatását. A sikeres próbálkozásokat dicsérettel kell jutalmazni, mely növeli a gyermekben az együttműködési kedvet, a sikertelenségért viszont nem kaphat elmarasztalást. A gondozás alkalmainál - hasonlóan a tanuláshoz - nem jelenhet meg a teljesítményelvárás. Elegendő időt kell biztosítani a gyakorlásra (pl.: tisztálkodás, étkezés, öltözködés), az egyes mozdulatok megtanulására. A gyermek gondozási helyzetekben való közreműködését, annak mértékét és sikerességét mindig a gyermek korábbi eredményeihez viszonyítva kell értékelni. A gondozás során érzelemgazdag, kommunikációs kapcsolatot kell kialakítani a gyermekkel, mely kihat a gyermek önellátására, a személyiségének egészséges alakulására.

A gondozást nagy odafigyeléssel végezzük, mivel az nagymértékben befolyásolja a szokások kialakulását, és az önállósodás folyamatát.

c) Játék

A gyermekkor legfontosabb tevékenysége a játék, amely segíti a világ megismerésében és befogadásában, elősegíti a testi, az érzelmi, az értelmi és a szociális fejlődést. A gyermekek egyes esetekben a játékban dolgozzák fel élményeiket, vágyaikat; játék közben sok tapasztalatot, ismeretet szereznek, személyiségük sokoldalúan fejlődik.

A kisgyermeknevelő a játék feltételeinek biztosításával és nevelői magatartásával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást. A gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményez, szerepet vállal a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival színesíti. Az együttjátszás mélyíti a gyermek és a kisgyermeknevelő kapcsolatát, lehetőséget nyújt egymás jobb megismerésére, biztonságot nyújt a gyermek számára. A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok fejlődésére, a többi gyermekkel való együttlét örömforrása a gyermek számára, a társak viselkedése mintát nyújt, segítve a szociális képességek fejlődését.

A játékkészlet összeállításánál a következő szempontokat vesszük alapul:

- *egészségügyi szempontok:*

- könnyen tisztíthatóak, fertőtleníthetőek legyenek,
- balesetet ne okozzanak – ne legyen könnyen törhető, ne essen szét darabjaira, éles sarkai ne legyenek, ne lógjon zsinóron és ne legyen nehéz;

- *pedagógiai szempontok:*

- a különböző eszközökből legyen a gyermekek létszámának, életkorának megfelelő, legalább a kötelező eszköz- és felszerelésjegyzékben szereplő mennyiségben és összetételben,
- megfelelően a gyermekek életkorának, fejlettségüknek és érdeklődésüknek,

- a játék színe, nagysága, formája keltse fel és tartsa ébren a gyermek érdeklődését,
- többfajta tevékenységre lehessen felhasználni,
- a nemek közötti egyenlőség elvének betartása.

d) Mozgás

A mozgás fontos szerepet kap a bölcsődei gondozás-nevelés során, mivel a csecsemő és kisgyermekkor az alapvető mozgásformák kialakulásának és fejlődésének időszaka.

A mozgás beépül több más bölcsődei tevékenységbe, nevelési helyzetbe, így a játékba, a gondozásba, egyéb tevékenységekbe.

Bölcsődénk figyelembe veszi, hogy:

- a kisgyermek mozgásigénye egyénenként eltérő, de általában rendkívül nagy,
- a kisgyermek számára a mozgás öröm forrása,
- a kisgyermek mozgásfejlődésére jó hatással vannak a mozgásfejlesztő eszközök,
- a mozgás balesetveszélyt rejt, ezért nagy körültekintéssel biztosítja a balesetmentes és veszélyforrásokat csökkentő, illetve megszüntető környezetet.

Bölcsődénk a gyermekek számára a koruk, és egyéni fejlettségi szintjükhöz igazítva biztosítja a megfelelő mozgásteret. A kisgyermeknevelők biztosítják, hogy a gyermekek a mozgásfejlesztő eszközöket szabadon próbálhassák, végezzék az egyes mozgásformákat.

Figyelemmel kísérjük a gyermekek mozgásfejlődését, célzottan mozgásra ösztönző, illetve mozgásfejlesztő eszközöket is biztosítunk számukra. A csecsemők részére védett, de elegendő helyet biztosítunk a mozgáshoz: hempergő, elkerített szobasarok. Gondoskodunk arról, hogy a gyermekek számára biztosítva legyen a nagymozgásos, illetve finommozgásos tevékenység is.

A nagymozgásos tevékenységeknek helyet biztosítunk a szabadban (az udvaron, teraszon), illetve a csoportszoba erre kialakított részén.

Bölcsődénk rendelkezik a nagymozgásos játékok használata alkalmas elkülönített külön térrel.

e) Mondóka, ének

A mondóka és az ének szerepét fontosnak tartjuk, mivel az ismétlődések, esetleg játékos mozdulatok segítik a ritmus érzék kialakulását, könnyítik az anyanyelv elsajátítását, hozzájárulnak ahhoz, hogy a csoportban derűs, barátságos légkör legyen, a gyermeket megfelelő mennyiségű hanginger érje.

A bölcsődénkben a gyermekek zenei nevelését fontosnak tartjuk, mivel:

- a gyermek számára a közös éneklés, a zene hallgatása pozitív élményeket kelt, örömelményt nyújt, és hozzásegít az érzelmi biztonsághoz,
- a bölcsődében szerzett gyermeki tapasztalatok megalapozzák a kisgyermek további zenei fejlődését,
- a zene felkelti a gyermek zenei érdeklődését,
- formálódik a gyermek zenei ízlése,
- a népdalok segítik a hagyományok megismerését, továbbélését.

A mondókákat, énekeket a kisgyermeknevelőink a kisgyermekek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, érzelmi, hangulati állapotához igazodva választják ki.

A kisgyermeknevelőink a nap folyamán spontán adódó helyzetekben kihasználják a lehetőséget az éneklésre, mondókázásra, gyermeki kérésre többször megismétlik azokat.

A mondókázásra, éneklésre sort kerítünk különösen:

- az egyéni gondozás során,
- az egyéni és közös játék közben,
- mozgásos játékok alkalmával, (pl.: énekes körjátékok),
- éneklés ritmus hangszerek használatával,
- egyéb tevékenységekhez kapcsolva.

A különböző dalok, mondókák egyben kiegészítőként szolgálhatnak a természet képi megjelenítéséhez.

f) Vers, mese

A mese, a vers, a mondóka és az ének talán a legfontosabb nevelési és szórakoztatási eszköz a bölcsődés korú gyermekek számára, mely nagy hatással van a gyermek érzelmi és értelmi fejlődésére, valamint a szociális fejlődésére. A kisgyermeknevelőink a gyermekek érzelmi, hangulati állapotával igazodva használnak fel népi, illetve nem népi irodalmi műveket.

A képeskönyv nézegetés a gyermek számára bensőséges kommunikációs helyzet, mely hozzájárul a gyermek alapvető érzelmi biztonságához is. Erre a tevékenységre a kisgyermeknevelők minél több időt igyekeznek szakítani.

A közös verseléssel, meséléssel a gyermek olyan tapasztalatokra, ismeretekre tesz szert, melyekre más módon nincs lehetősége. A mesélés segíti a világról alkotott kép bővítését, és a szókincs gyarapítását.

A versek a ritmusukon keresztül hatnak a gyermek érzelmeire, azáltal pedig a személyiségére.

A mesélés, verselés alkalmi:

- kisgyermekkel történő képeskönyv nézegetés,
- versek a hangulat fokozása érdekében,
- mesehallgatás (pl. elalvás előtt).

g) Alkotó tevékenységek

Bölcsődénkben szerepet kap a gyermek alkotói tevékenysége, mivel az az érzelmek feldolgozása és kifejezése, illetve az önkifejezés révén közvetlenül az öröm forrása.

Az ellátásban résztvevő gyermek számára lehetőséget kell adni az alkotó tevékenységre, ennek során:

- a megfelelő eszközök (alkotói tér, az alkotáshoz szükséges, anyagok), és
- a szükséges idő

biztosítására.

A kisgyermeknevelőink a gyermekek egyéni igényeihez igazodva vesznek részt az alkotó tevékenységben, azaz:

- megmutatják az egyes technikákat,
- szemléltetik az eszközök használatát,
- közreműködnek az alkotásban.

A kisgyermeknevelőink számára fontos, hogy:

- felkeltsék, illetve ébren tartsák, szükség esetén támogassák a gyermek alkotókedvét,
- a gyermek által készített alkotásokat megőrizzük, megbecsüljük, értéként kezeljük, mintát mutatva ezzel a gyermekek számára is,

- minél több alkotói tevékenységet ismertessenek meg a gyermekekkel (pl.: a nyomda, firkálás, gyurmázás, vastag fűzés, ragasztás, gyűrés, tépés, festés ujjal, vagy vastag ecsettel).

h) Egyéb tevékenységek

A bölcsődei nevelés-gondozás során több olyan élethelyzet adódik, melyekhez a gyermek önként csatlakozhat. A csatlakozás lehetőségére a kisgyermeknevelő felhívja a gyermekek figyelmét, de nem erőlteti az abban való részvételt. A kisgyermeknevelő a gyermek számára megmutatja, hogy öröm forrása a közös tevékenység, az hogy valamely tevékenységet saját maguk végezhetnek.

A gyermekek számára jellemzően - az életkoruktól és fejlettségüktől függően - a következő tevékenységi lehetőségeket ajánljuk fel: babafürdetés és egyéb kisgyermekgondozó által végzett gondozási feladat, étkezés előkészítése, más kisgyermek részére történő segítségnyújtás, rendrakás, pakolás.

4. A fejlődés jellemzői a bölcsődéskor végére

A bölcsődei szakmai tevékenység célja, hogy a nevelés, gondozás eredményeként a gyermekek többsége a bölcsődéskor végére elérjen arra a fejlettségi szintre, amely alapján zökkenőmentesen részt vehet a továbbiakban az óvodai nevelésben. Ennek érdekében elvárás, hogy a gyermekek elérjék az alábbi fejlettségi szintet:

- szobatiszták, segítséggel keznek mosni,
- önállóan étkeznek,
- biztonsággal járnak, futnak, szívesen mozognak, tornáznak, ugrálnak,
- a játéktevékenységekben képesek együttműködésre társaikkal és a felnőttekkel,
- megjelenik az aktív társas viselkedés első formája az összedolgozás,
- rövid verseket, mondókákat, dalokat felidéznek,
- ruhadarabjaikat meg tudják nevezni, kis segítséggel le- és felveszik,
- ismerik a testrészeit, azokat megnevezik,
- finom mozgásaik folyamatosan fejlődnek, képesek apróbb játékokkal játszani,
- próbálkoznak a ceruzafogással, rajzolással, festéssel, szívesen gyurmáznak.

5. A bölcsőde által használt dokumentáció

Bölcsődénk a bölcsődei nevelés-gondozás során az alábbi dokumentációkat vezeti:

- felvétellel kapcsolatban a bölcsődei felvételi előjegyzési napló,
- a nevelői, gondozói munkához kapcsolódva:
 - felvételi könyv,
 - bölcsődei csoportnapló,
 - nyilvántartás az ellátási napokról,
 - bölcsődei gyermekfejlődési napló,
 - bölcsődei jelentés (havi statisztika),
 - nyilvántartás a bölcsődei ellátásban részesülő gyermekekről,
 - bölcsődei intézményi törzskönyv,
 - beszoktatós füzet,
 - üzenő füzet,
- a térítés díjjal kapcsolatos dokumentumok (pl.: étkezők nyilvántartása, térítési díj- kedvezményre jogosultak nyilvántartása, stb.).

III. rész

Az ellátás igénybevételének módja

Az ellátás igénybevételi módja:

- önkéntes, illetve
- határozat alapján elrendelt kötelező lehet.

Az önkéntes igénybevétellel kapcsolatos igénylési, és igény elbírálási eljárási szabályokat a fenntartó határozza meg.

Az ellátás megkezdésekor az intézményvezető felhívja a szülőt (törvényes képviselőt) az intézményi nyilvántartásokhoz szükséges adatok szolgáltatására, továbbá a változások bejelentésére vonatkozó kötelezettségre.

Az ellátás megkezdése előtt az intézményvezető értesíti a szülőt a gyermek bölcsődei gondozásához szükséges felszerelésről, ruházatról.

Az ellátás során térítési díjat kell fizetni:

- az étkezésért (étkezési térítési díjat).

IV. rész

A szolgáltatásról szóló tájékoztatás helyi módja

A szolgáltatás közzétételének alkalmazható helyi módjai:

- az önkormányzat honlapja,
- hirdetmény az önkormányzat hivatalos hirdetményei között,
- egyéb hirdetményi forma a településen,
- helyi lap,
- személyes kapcsolat,
- önkormányzati fórumok és
- egyéb, a település lakosságát érintő fórumok.

V. rész

A gyermekek, a szülők és az ellátást végzők jogainak védelmével kapcsolatos szabályok

1. A gyermekek jogai

A gyermek joga, hogy:

- a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, egészséges felnevelkedését és jólétét biztosító környezetben nevelkedjen,
- segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéséhez,
- a személyiségének szabad kibontakoztatásához való jogát,
- a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához,
- a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségre káros szerek ellen védelembe részesüljön,
- emberi méltóságát tiszteletben tartsák,
- védjék a fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal, az elhanyagolással és az információs ártalommal szemben.

2. A szülők jogai

A szülő joga, hogy:

- megismerje az bölcsőde szakmai programját, házirendjét, tájékoztatást kapjon az abban foglaltakról,
- segítséget kapjon a gyermeke bölcsődébe történő beszoktatásához,

- gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, állapotáról rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást kapjon, neveléséhez tanácsokat, segítséget kapjon,
- az intézményvezető vagy a kisgyermeknevelő hozzájárulásával részt vegyen a bölcsődei nevelés-gondozás egyes folyamataiban,
- írásbeli javaslatát az intézményvezető megvizsgálja, és arra a megkereséstől számított 15 napon belül választ kapjon.

3. Az ellátást végzők jogai

A szolgáltatást végzők joga, hogy:

- megkapják a munkavégzésükhöz kapcsolódó megbecsülést,
- tiszteletben tartásuk emberi méltóságukat és személyiségi jogait,
- munkájukat elismerjék,
- biztosítva legyen részükre a bölcsődei ellátás eszköz és felszerelésjegyzékben meghatározott helyiség és bútorzat és egyéb berendezési tárgyak,
- a munkakörükhöz tartozó munkaruha juttatásban részesüljenek,
- a munkaszervezés során igényeiket lehetőség szerint igénybe vegyék.

VI. rész

A bölcsődeire vonatkozó szakmai információk

1. A bölcsőde szervezete és feladatkörei

A Sárospataki Carolina Óvoda és Bölcsőde közös igazgatású köznevelési intézmény, melynek élén az intézményvezető áll. Az intézmény főtevékenysége az óvodai nevelés, ezen túlmenően alapfeladatai közé tartozik a gyermekek bölcsődei ellátása.

A bölcsőde szervezetileg óvodába integrált. Önálló ügyvitellel nem rendelkező feladatellátási hely. Élén az intézményvezető által megbízott szakmai vezető áll, aki a szakmai feladatokat az intézményvezető közvetlen irányításával látja el.

a) A bölcsőde gondozási-nevelési feladatkörei:

- a gyermekek számára olyan gondozás, nevelés nyújtása, amely kielégíti a testi- és pszichés szükségleteiket és elősegíti fejlődésüket,
- a gyermek harmonikus fejlődésének, az aktivitásának, a kreativitásának és az önállóságának segítése,
- a bútorok és játékok rendszeres ellenőrzése biztonsági szempontból, illetve, hogy azok megfelelnek-e a gyermekek fejlettségi szintjének,
- kulturált környezet, higiénés rend biztosítása,
- folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel,
- a sérült gyermekekkel gondozásával járó speciális feladatok ellátása.

b) Gyermekekétetéssel kapcsolatos feladatok:

- az étel megfelelő kiszolgálása,
- a felszolgált ételek mennyiségének, minőségének, átadásának ellenőrzése,
- adminisztratív feladatok elvégzése (pl. az étkezők nyilvántartásának vezetése stb.).

A gyermekek ételmezését 2007. október 01-től a **Sárospataki Közzolgáltatási Nonprofit Kft.** biztosítja az intézményben kialakított melegítőkonyhán keresztül.

Nagy hangsúlyt fektetnek az egészséges táplálkozás és korszerű étkeztetés szokásainak kialakítására.

Az étlapok összeállítása az intézményvezető és a bölcsődei szakmai vezető véleményének figyelembevételével történik.

2. A bölcsődei egység engedélyezett létszáma, és ebből a szakképzettek aránya

Megnevezés	Engedélyezett létszám	Létszám	Ebből szakképzett
Kisgyermeknevelő	6	6	6
- ebből szakmai vezető	1	1	1
Bölcsődei kisegítő	2	2	2
Gyermekorvos – megbízás alapján	1	1	1

3. A személyes gondoskodást végző személyeknek a létszáma és szakképzettsége

Munkakör megnevezése	Létszám	Szakképzettsége
kisgyermeknevelő	6	- 1 fő felsőfokú végzettségű + csecsemő- és gyermeknevelő-gondozó szakképesítés - 1 fő felsőfokú végzettségű + kisgyermekgondozó,-nevelő szakképesítés - 4 fő csecsemő- és gyermeknevelő-gondozó szakképesítés
bölcsődei kisegítő	2	- 1 fő érettségi + ápoló szakképesítés és óvodai dajka szakképesítés - 1 fő szakmunkásképző iskola

4. A szolgáltatást nyújtók folyamatos szakmai felkészültségének biztosítási módja, formája

A bölcsődei dolgozók folyamatos szakmai felkészültségének biztosítás módjai, formái a következők:

- a dolgozók kötelező továbbképzése, melynek érdekében évente továbbképzési terv készül,
- a dolgozók fejlődését biztosító szervezeten belüli tudás és tapasztalat megosztás (beszélgetés, bemutató, stb.),
- a dolgozók egyéni önfejlesztéséhez szakirodalom vásárlás, illetve internetes hozzáférési lehetőség biztosítása, illetve a dolgozók ösztönzése a szaktudása otthoni fejlesztésére.

5. A bölcsőde szervezetén belüli együttműködés

A bölcsődei nevelés-gondozás során a bölcsőde foglalkoztatottjai kötelesek a gyermek érdekeit szem előtt tartva együttműködni.

Az együttműködés hivatalos kereteit a különböző munkaértekezletek és csoportmegbeszélések, illetve a vezető által kezdeményezett személyes beszámoltatás adják.

A bölcsődei alkalmazotti értekezletet a nevelési évben szükség szerint tartjuk. Az értekezletek tervezett időpontjait az éves munkatervben határozzuk meg.

Az együttműködés nem hivatalos keretei során a dolgozók kötelesek megosztani - a titoktartási kötelezettség figyelembe vételével - azokat az információkat, melyek a gyermek nevelését, gondozását segítik, illetve fejlődését előmozdítják.

A dolgozóknak együtt kell működniük különösen a gyermek valamely területen jelentkező hátrányának leküzdése érdekében.

A bölcsőde támogatja az intézményben működő szülői érdekképviselői fórum működését, valamint megszervezi évente legalább 2 alkalommal a szülőértekezleteket, valamint szülőcsoportos megbeszéléseket.

VII. rész

A szakmai programhoz csatolandó mellékletek

1. számú melléklet

Házirend

2. számú melléklet

Napirend

XV. FELHASZNÁLT IRODALOM

A 137/1996. (VIII.28.) korm.rend.
alapján kiadott	Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
255/2009. (XI.20.) korm. rendelet
módosítása	Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
363/2012. (XII.17.) korm. rendelet	az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról
Porkolábné Balogh Katalin:	Kudarcc nélkül az iskolában
Alex – Typo Budapest 1992.
Porkolábné Balogh Katalin:	Szemponatok az óvodáskorú gyermekek
fejlettségének megállapításához 1983.
Zilahi Józsefné – Stöckert Károlyné
Magyar Közlöny 2012.	Óvodai nevelés játékkal, mesével
Az óvodai nevelés országos alapprogramjáról
Fábián Katalin – Laminé Antal Éva:	Biztos minőség
– Minőségbiztosítás az óvodában!?
Fabula Humán Szolgáltató BT. Bp., 2000.
Fábián Katalin:	Tev.központú óvodai nevelési program.
FABULA BT. Bp. 1996.
Dr.Hegyi Ildikó:	Fejlődési lépcsőfokok óvodáskorban
OKKER Okt. Kiadó, 1999.
Nagy Jenőné:	Csak tiszta forrásból Color Print Shop Bt.
Szolnok, 1996.
Nagy Jenőné:	Helyzetelemzés, önmeghatározás, döntés
OKKER Kiadó,Bp.1997.
Villányi Györgyné:	Óvodai programkészítés OKKER Kiadó 1998.
Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes:	Gyermeklélektan Medicina 1997.
Porkolábné dr. Balogh Katalin:	Komplex prevenciós óvodai program
Volán Humán Oktatási és Szolgáltató RT.1997.
Szemán Józsefné dr.	Útmutató A hátrányos helyzetű cigány
gyermekek óvodai neveléséhez.
Hektográf Nyomda Püspökladány 1996.
Forrai Katalin:	Ének az óvodában
Zeneműkiadó Budapest 1974.

XVI. ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

A Személyiségfejlesztő Óvodai Pedagógiai Program érvényességi ideje az intézményvezető jóváhagyását követően visszavonásig érvényes.

Az óvodai pedagógiai program módosításának okai:

- az intézmény humánerőforrásában bekövetkezett változások, valamint
- a nevelőtestület megváltozott összetételéből adódóan új nevelési szemlélet kialakítása, változatos nevelési módszerek és eszközök bevezetése.

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőtestületének,
- részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten.

XVII. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Sárospataki Carolina Óvoda és Bölcsőde Személyiségfejlesztő Óvodai Pedagógiai Programját

- készítette:

.....
Lendvainé Szendrei Ágnes
intézményvezető

.....
Hersman Eszter
bölcsődei szakmai vezető

- elfogadta: a Sárospataki Carolina Óvoda és Bölcsőde nevelőtestülete a-n tartott nevelési értekezletén.

..... fő jelenlétében

..... fő igen szavazattal.

2017.

.....
jegyzőkönyv-hitelesítő

- jóváhagyta: Sárospataki Carolina Óvoda és Bölcsőde vezetője

2017.

.....
aláírás

- véleményezte: Óvodaszék

2017.

.....
aláírás

Tájékoztatásul hivatalosan megkapják:

Fenntartó

Nevelőtestület tagjai

Szülői képviselő

SÁROSPATAK VÁROS ÖNKORMÁNYZAT KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK

/2017. (VIII. 24.) KT. határozata

a Sárospataki Carolina Óvoda és Bölcsőde pedagógiai programjáról

Sárospatak Város Önkormányzat Képviselő-testülete a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 26. § (1) bekezdése alapján a Sárospataki Carolina Óvoda és Bölcsőde pedagógiai programjában foglaltakkal, a javaslat szerinti tartalommal egyetért.

Felelős: polgármester, jegyző

Határidő: azonnal